
STATISTIK FRÅN JORDBRUKSVERKET

Statistikrapport 2009:2

Livsmedelskonsumtionen 1960–2006

Consumption of food 1960 – 2006

Sammanfattning

Det finns ett stort allmänintresse av statistik om den svenska livsmedelskonsumtionen och hur denna har utvecklats över tiden. Detta gäller såväl hur mycket vi äter av olika produkter som vad maten innehåller och hur nyttig eller onyttig den är. På senare tid har också matvanornas inverkan på miljön uppmärksamats. Huvudsyftet med denna rapport är att presentera hur konsumtionen av livsmedel i Sverige har förändrats över tiden. Prisutvecklingen för olika livsmedel presenteras med hjälp av index. Tidsperspektivet har varit från år 1960 till 2006.

Från råvara till hel- och halvfabrikat

I konsumtionsstatistiken kan man till viss del se generella förändringar i konsumtionsmönster över tiden. En av de förändringar som går att utläsa är att vi konsumerar en mindre mängd varor av råvarukaraktär, t.ex. mjöl, potatis och strösocker, d.v.s. produkter som tidigare köptes för vidare förädling i hemmet (bakning, syltning, saftning etc). Istället ser vi en ökning av konsumtionen av produkter av högre förädlingsgrad såsom matbröd, pommes frites, läsk, sylt, färdiglagad mat o.s.v. Vi förädlar allt mindre livsmedel i hemmet. Det handlar alltså om en förändring i vår livsstil som i sin tur har ett samband med samhällets utveckling i övrigt; Ökat förvärvsarbetande, ökad disponibel inkomst, teknikutveckling och så vidare.

Energitillförseln har ökat

Under perioden 1960 till 2006 har konsumenterna ökat sin energitillförsel med drygt 7,5 procent mätt i kilojoule (KJ) per person och dag. I stort kan man konstatera att en minskad andel energi kommer från fett, en ökad andel som kommer från protein medan andelen energi som kommer från kolhydrater ligger på ungefär samma nivå som år 1960. Jämfört med de rekommendationer som finns är dock andelen av energiintaget från fett fortfarande för hög medan andelen som kommer från kolhydrater är för låg.

Om man tittar närmare på trender i konsumtionen ser man att konsumenterna inom några varugrupper i större utsträckning väljer produkter med lägre fetthalt. T.ex. har konsumtionen av lätt- och mellanmjölk ökat medan konsumtionen av standardmjölk minskat. Ett annat exempel är att konsumtionen av smör och

Monica Eidstedt 036-15 57 97 Ulf Svensson 036-15 50 74; Christina Wikberger 036-15 59 31

statistik@sjv.se

margarin minskar totalt sett samtidigt som den andel av konsumtionen som utgörs av lättmargarin ökar. Denna trend har minskat intaget av fett men samtidigt har konsumtionen av varor som generellt sett har hög fetthalt såsom ost, grädde, glass, choklad- och konfektyrvaror samt vissa bröd- och spannmålsprodukter ökat.

Livsmedel har blivit billigare jämfört med andra varor

Konsumentpriserna för livsmedel, följde i stort den allmänna prisutvecklingen mellan åren 1960 och 1990. Därefter sjönk priserna på livsmedel fram till år 1997 för att därefter åter stiga till en nivå som år 2006 var något lägre än år 1990. Gruppen Livsmedel har alltså blivit billigare jämfört med andra varor. Inom gruppen Livsmedel har t.ex. kött- och charkprodukter och glass blivit billigare i förhållande till t.ex. konfektyrer, mejeriprodukter och potatis. Vår disponibla inkomst har samtidigt ökat.

Politiska beslut har påverkat priserna

En central förklaringsfaktor är prisutvecklingen som har fått en framskjuten plats i rapporten. 1990-års livsmedelspolitiska beslut, momsjusteringar och Sveriges inträde i EU har påverkat konkurrensen, prisbildningen och priserna på livsmedelsmarknaden. Politiska beslut har, under den aktuella perioden, m.a.o. haft stor påverkan på konsumentpriserna för olika varugrupper och därmed även på konsumtionen.

Konsumentpriserna för livsmedel, med undantag för 1980-talet, följde den allmänna prisutvecklingen fram till 1990 års livsmedelspolitiska beslut. Därefter sjönk priserna på livsmedel fram till år 1997 för att därefter åter stiga till en nivå som år 2006 var något lägre än år 1990. Under denna period blev Sverige medlem i EU, år 1995, och momsen på mat sänktes kraftigt år 1996. År 2006 hade vi alltså en prisnivå på livsmedel som i stor sett motsvarade den som gällde år 1990, samtidigt som konsumentprisindex för samtliga varor stigit med nästan 40 procent. Livsmedel har alltså generellt sett blivit billigare jämfört med andra varor.

Det svenska EU-inträdet förde med sig nya marknadsregleringar som slog olika på priserna för olika varugrupper. År 2006 låg livsmedelspriserna totalt sett på ungefär samma nivå som åren före EU-medlemskapet. Priserna sjönk relativt kraftigt fram till 1997, bl.a. som en följd av sänkningen av momsen på livsmedel, för att därefter åter stiga till ungefär samma nivå som innan EU-medlemskapet. Förenklat kan man säga att två varugrupper utmärker sig i prisutvecklingen oavsett om man väljer 1990 eller 1994 som startår för jämförelserna; Priserna på mejeriprodukter har stigit medan kött- och charkprodukter är den varugrupp för vilka priserna sjunkit mest. Prisökningen för mejeriprodukter ligger dock under prisökningen för konsumentprisindex totalt, d.v.s. alla varor inte enbart livsmedel.

Konsumtionsutvecklingen mellan 1960 och 2006

Konsumtionen av:

- ris och pasta har ökat kraftigt medan konsumtionen av färsk potatis har minskat.
- färska grönsaker har tredubblats sedan 1960. Vi äter också mer frukt, speciellt bananer och meloner.
- kött har ökat. Konsumtionen av griskött har ökat med knappt 60 procent, nötkött har ökat med knappt 40 procent. Vi äter dessutom tio gånger så mycket fjäderfäkött år 2006 som år 1960.
- färsk fisk har minskat samtidigt som konsumtionen av beredd och konserverad fisk har ökat.
- ägg har varit konstant under perioden.
- mjölk har minskat dramatiskt från 158 liter per person och år till drygt 100 liter per person och år.
- syrade produkter (fil och yoghurt) har ökat
- grädde har ökat från 67 liter per person och år till 10–11 liter per person och år.
- smör har minskat
- ost har mer än fördubblats
- kakao, choklad- och konfektyrvaror har ökat
- läsk har ökat från 22 liter per person och år till 90 liter per person och år.

Innehållsförteckning

Statistiken med kommentarer	6
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte	6
1.3 Avgränsningar	6
1.4 Underlag	7
2. Faktorer som påverkar konsumtionsutvecklingen	8
2.1 Prisutveckling	8
2.2 Disponibla inkomster	10
2.3 Hushållens utgifter för mat	11
2.4 Närings- och kostrekommendationer	14
3. Utveckling av konsumtionen per varugrupp	20
3.1 Bröd och spannmålsprodukter	20
3.2 Potatis och potatisprodukter	24
3.3 Köksväxter, frukt och bär	26
3.4 Kött och köttvaror	28
3.5 Ägg	32
3.6 Mjolk, grädde, ost och matfett	33
3.7 Fisk, kräftdjur och blötdjur	37
3.8 Energirika livsmedel med lågt näringsinnehåll	40
3.9 Glass	44
3.10 Drycker	45
Tabeller	49
1. Direktkonsumtion av mjöl och gryn 1960-2006, kg per person och år	49
2. Direktkonsumtion av bröd och konditorivaror 1960-2006, kg per person och år	50
3. Direktkonsumtion av pasta och andra mjölprod. 1960-2006, kg per person och år	51
4. Direktkonsumtion av potatis och potatisprodukter 1960-2006, kg per person och år	52
5. Direktkonsumtion av rotfrukter och beredda köksväxter 1960-2006, kg per person och år	53
6. Direktkonsumtion av färska köksväxter 1960-2006, kg per person och år	54
7. Direktkonsumtion av frukter och bär 1960-2006, kg per person och år	55
8. Direktkonsumtion av charkuterivaror och färdigmat 1960-2006, kg per person och år	56
9. Direktkonsumtion av mjölk 1960-2006, liter per person och år	57
10. Direktkonsumtion av ost och ägg 1960-2006, kg per person och år	58
11. Direktkonsumtion av fisk, kräft- och blötdjur 1960-2006, kg per person och år	59
12. Direktkonsumtion av socker 1960-2006, kg per person och år	60
13. Direktkonsumtion av kakao och choklad m.m. 1960-2006, kg per person och år	61
14. Direktkonsumtion av glass, läskedrycker och mineralvatten 1960-2006, liter per person och år	62
15. Direktkonsumtion av kaffe och te 1960-2006, kg per person och år	63
16. Totalkonsumtion av mjöl och gryn, socker och ägg 1960-2006, kg per person och år	64
17. Totalkonsumtion av kött 1960-2006, kg per person och år	65

18. Totalkonsumtion av mjölk och grädde 1960-2006, kg/liter per person och år	66
19. Totalkonsumtion av matfett 1960-2006, kg per person och år	67
20. Konsumentprisindex (KPI), 1960=100 och 1966/67=100	68
21. Konsumentprisindex (KPI), 1975=100	69
22. Konsumentprisindex (KPI), 1980=100 och 1985=100	70
23. Konsumentprisindex för jordbruksreglerade varor (KPI-J), 1966/67=100	71
24. Konsumentprisindex för jordbruksreglerade varor (KPI-J), 1975=100 och 1980=100	72
25. Konsumentprisindex, livsmedel	73

Fakta om statistiken	74
-----------------------------	-----------

Direktkonsumtion	74
Totalkonsumtion	74
Energitillförsel	74
Underlag utöver Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar	74
Statistiska Centralbyrån (SCB)	74
Livsmedelsverket	75
Svensk Mjök	75
Djupfrysningsbyrån	75
Övriga källor	76

In English	77
-------------------	-----------

List of tables	77
List of terms	77

Statistiken med kommentarer

---

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Det finns ett stort allmänintresse av statistik om den svenska livsmedelskonsumtionen och hur denna har utvecklats över tiden. Detta gäller såväl hur mycket vi äter av olika produkter som vad maten innehåller och hur nyttig eller onyttig den är. På senare tid har också matvanornas inverkan på miljön uppmärksamats.

Vilka livsmedel vi äter och hur mycket vi äter av dem påverkas av den inkomst vi har att spendera på livsmedel och övriga varor, vilket pris varan har samt prisskillnaden mellan varor vi vill köpa. Dessutom finns en rad icke-ekonomiska faktorer som påverkar vår konsumtion. Icke-ekonomiska faktorer är t.ex. befolkningsstruktur, inställning till näringsrekommendationer och hälsa, uppfattning om säkra livsmedel, livsstil, teknologi och reklam.

Beräkningar av den svenska livsmedelskonsumtionen har sedan början av 1940-talet utförts av Jordbruksverket och dess föregångare. Ursprunget till beräkningarna var att man ville kunna avläsa effekterna av livsmedelsransoneringarna under krigsåren och följa förändringarna i befolkningens näringsstandard. Senare har beräkningarna bland annat använts som underlag vid beräkningen av den totala privata konsumtionen i nationalräkenskaperna.

Jordbruksverkets beräkningar av livsmedelskonsumtionen omfattar dels totalkonsumtion, dels direktkonsumtion.

Begreppet direktkonsumtion avser leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning. Konsumtionen redovisas i den form som produkterna når konsumenterna, dvs. som jordbruks- och trädgårdsprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysade varor, färdiglagad mat etc.

Totalkonsumtionen redovisar totalförbrukningen av olika råvaror. Således har konsumtionen av mer förädlade produkter räknats om till råvaror. Konsumtionen av bröd redovisas t.ex. som mjöl, matfett, socker etc.

Från och med år 2000 redovisas endast konsumerade kvantiteter och inget värde.

När begreppet konsumtion används i rapporten avser detta direktkonsumtion. I fall där totalkonsumtion avses, används alltid begreppet totalkonsumtion. Tabellbilagan innehåller underlagsmaterial, samtliga konsumtionsciffror finns också i Jordbruksverkets databas.

1.2 Syfte

Syftet med denna statistikrapport är att:

- Presentera en lång tidsserie konsumtionsciffror, från år 1960 fram till och med år 2006.
- Visa hur konsumtionen för olika varugrupper och specifika varor förändrat sig över tiden.
- Jämföra Jordbruksverkets konsumtionsstatistik gentemot andra källor.
- Presentera möjliga förklaringar till konsumtionsutvecklingen (såväl ekonomiska som icke-ekonomiska faktorer).

1.3 Avgränsningar

Utgångspunkten för denna statistikrapport är Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. Det innebär att befintlig produktindelning i nämnda beräkningar följs. I rapporten ges ett antal möjliga förklaringar till konsumtionsutvecklingen, men det görs inga djupare analyser varför utvecklingen ser ut på ett visst sätt.

Rapporten eftersträvar att undersöka den långsiktiga konsumtionsutvecklingen. Kortsiktiga fluktuationer bör tolkas med försiktighet, då dessa kan bero såväl på kvaliteten i underlagsmaterialet för enskilda år som faktiska förändringar i konsumtionen.

Rapporten bygger enbart på historiska data och inkluderar därför inte några prognoser för konsumtionen i framtiden. I rapporten görs inte heller några analyser kring pris- eller inkomstelasticiteter, det vill säga hur förändrade inkomst- och prisetförhållanden påverkar konsumtionen av enskilda varugrupper, detta kommer att behandlas i en kommande rapport från Jordbruksverket.

1.4 Underlag

Jordbruksverkets beräkningar av livsmedelskonsumtionen bygger till stor del på den officiella statistiken över industriproduktion och utrikeshandel. I vissa fall är dessa källor inte tillräckligt detaljerade eller anpassade till konsumtionsberäkningar och kompletteras därför med enkäter till kvarnar, margarintillverkare, försäljare och importörer av potatisprodukter, försäljare av bl.a. bröd- och kakmixer, kafferosterier, importörer av matolja och glasstillverkare.

All konsumtion i Sverige hamnar inte i konsumtionsstatistiken. Naturakonsumtionen (lantbrukarnas konsumtion av egna produkter när det gäller mjölk, ägg, visst kött och potatis samt konsumenternas direktinköp av dessa produkter från lantbrukarna) ingår dock i direktkonsumtionsberäkningarna. Däremot ingår inte konsumtion av egenproducerad frukt, bär och köksväxter.

Kvaliteteten i beräkningarna varierar från vara till vara och har även förändrats över tiden. Förändringar såsom ökad utrikeshandel med livsmedelsvaror och ett mer komplext varusortiment är exempel som gjort det svårare att upprätthålla önskad kvalitet för samtliga varor i beräkningarna av konsumtionen.

Denna rapport utgår främst från Jordbruksverkets egna konsumtionsberäkningar. Från Jordbruksverkets föregångare har hämtats fakta ifrån de enskilda publikationerna 1987:1 och 1975:7-8 i serien Jordbruks-ekonomiska Meddelanden. Övriga källor som vi har använt är:

- Prisstatistik ifrån Statistiska Centralbyrån (SCB)
- Undersökningen Hushållens utgifter "HUT" ifrån SCB
- Nationalräkenskaperna ifrån SCB
- Kostvaneundersökningarna "Hushållens livsmedelsutgifter och kostvanor" (HULK) avseende år 1989 samt "Riksmaten 1997-98" är andra underlag som vi har tittat närmare på. Dessa undersökningar genomfördes av SCB och Livsmedelsverket tillsammans
- Undersökningen "Potatis - konsumtion och fritidsodling" som genomfördes av SCB år 2002
- Närings- och kostrekommendationer, enligt Svenska näringsrekommendationer (SNR) samt Nordiska näringsrekommendationerna (NNR), vilka Livsmedelsverket informerar konsumenter och intressenter om
- Mejeristatistik ifrån branschorganisationen Svensk Mjölk
- Djupfrysningsbyråns statistik
- Övriga källor; Skatteverket, Konsumentföreningen (KF), Svenska Ägg, Sveriges Bryggerier, Swedish nutrition foundation (SNF), Danisco och Svensk Kaffeinformation

Skillnader i dataunderlagen påverkar jämförbarheten mellan olika källor, se även Fakta om statistiken.

2. Faktorer som påverkar konsumtionsutvecklingen

Livsmedelskonsumtionen påverkas av ekonomiska och icke-ekonomiska faktorer (Pensson, John B m.fl., *Introduction to Agricultural Economics*, 2006).

De främsta ekonomiska faktorerna som påverkar livsmedelskonsumtionen är varans eget pris, pris på liknande varor samt konsumentens inkomst.

De främsta icke-ekonomiska faktorerna som påverkar livsmedelskonsumtionen är:

- Befolkningsstruktur (äldre befolkning, fler ensamhushåll, ökad invandring)
- Inställning till näringsrekommendationer och hälsa (ökad hälsomedvetenhet och intresse för kost- och näringsrekommendationer, sunda vanor, minskat kaloriintag)
- Säkra livsmedel (ökad allmän kunskap och medvetenhet beträffande bland annat olika tillsatser i livsmedelsproduktionen samt livsmedelshygien)
- Livsstil (i alltfler hushåll förvärvsarbetar båda makarna vilket resulterar i att det finns mindre tid till egen matlagning)
- Teknologi (lanseringen av mikrovågsugnen, vissa produkter har utvecklats för att få en längre hållbarhetstid)
- Reklam

I rapporten kommer vi att redovisa konsumtionsförändringar samt att titta på ekonomiska och icke-ekonomiska faktorer som kan ha bidragit till förändringarna. Det ligger statistiken närmare till hands att undersöka sådant som lättare kan förklaras med siffror. I kapitel 2 beskrivs därför den generella utvecklingen av priser på livsmedel och utvecklingen av hushållens inkomster. Kapitlet avslutas med en genomgång av de näringsrekommendationer som Livsmedelsverket ger ut, tillsammans med en jämförelse som visar om konsumtionen följer rekommendationerna.

2.1 Prisutveckling

I detta avsnitt görs en kort beskrivning av prisutvecklingen på livsmedel sedan år 1960 med hjälp av Konsumentprisindex (KPI) och Konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter (KPI-J). De grupper som ingår i KPI-J är kött och köttprodukter, mejerivaror, ägg, margarin, socker, potatis, mjöl och bröd. Detta innebär t.ex. att prisutvecklingen för trädgårdsprodukter inte ingår i denna prisserie. I avsnittet jämförs prisutvecklingen för livsmedel med övriga varor samt prisutvecklingen för några grupper av livsmedel. Syftet är att ge en övergripande bild av de prisförändringar som skett och speciellt då hur priserna för olika grupper av livsmedel har utvecklats över tiden och i förhållande till varandra eftersom detta kan vara en förklaring till ändringar i konsumtionsmönster.

En mer detaljerad genomgång av prisutvecklingen för respektive varugrupp görs i samband med redovisningen av konsumtionsutvecklingen i kapitel 3.

2.1.1 Prisutveckling på livsmedel jämfört med andra varor

Livsmedelssektorn har, jämfört med många andra sektorer, varit en sektor som under en lång rad av år styrts av politiska beslut som påverkat prisbildningen på livsmedel. Fram till dess att avregleringen av den svenska jordbruks- och livsmedelspolitiken inleddes, efter 1990 års livsmedelspolitiska beslut, genomfördes årliga överläggningar om prissättningen på jordbruksprodukter. I dessa överläggningar deltog delegationer från lantbrukarna och konsumenterna samt dåvarande Statens Jordbruksnämnd. Syftet var att garantera jordbrukarna en inkomstutveckling som var jämförbar med andra yrkesgrupper.

1990 års livsmedelspolitiska beslut innebar att den hårt reglerade jordbruks- och livsmedelssektorn skulle marknadsanpassas och produktionen skulle ske under i stort sett samma villkor som gällde för övriga näringsgrenar. Reformen hann dock inte nå full effekt innan Sverige ansökte om EU-medlemskap och en anpassning till EU:s marknadsregleringar påbörjades och infördes i och med EU-medlemskapet år 1995.

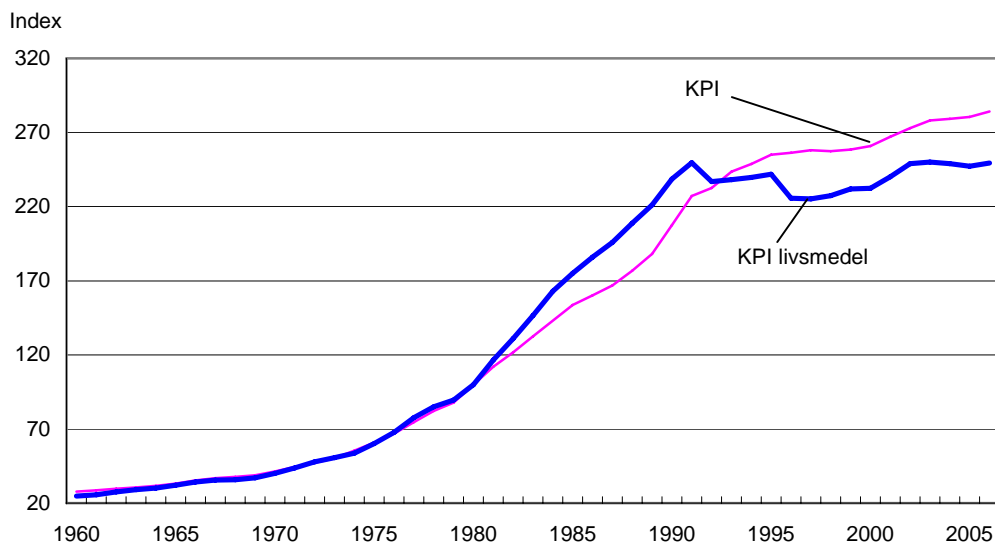
Av diagram 2.1 framgår att prisutvecklingen för livsmedel följde inflationen under perioden 1960 fram till slutet av 1970-talet. Under 1980-talet steg dock priserna för livsmedel mer än priserna för övriga varor. Under den första hälften av 1990-talet bröts trenden och priserna på livsmedel sjönk för att därefter

ha ökat något eller varit stabila. Ända sedan början på 1990-talet har prisökningarna för livsmedel varit lägre än för övriga varor, dvs. lägre än inflationen. Livsmedel har alltså blivit jämförelsevis billigare.

Bidragande orsaker till denna utveckling har varit dels sänkningar av momsskattesatsen på livsmedel under 1990-talet (se tablå A) men framför allt Sveriges inträde i EU som lett till ökad konkurrens inom livsmedelsproduktionen jämfört med situationen före 1990 års livsmedelspolitiska beslut.

Diagram 2.1 Prisutvecklingen KPI-totalt jämfört med prisutvecklingen på livsmedel totalt, 1980=100

Källa: SCB:s prisstatistik

Tablå A. Momsjusteringar över tiden

År	Skattesats för livsmedel	Beskrivning
1969	11,11%	Moms införs
1971	17,65%	Momsen höjdes
1974	13,64%/17,65%	Tillfällig nedsättning samt återgång till tidigare momssats
1977	20,63%	Momsen höjdes
1980	23,46%	Momsen höjdes
1981	21,51%	Momsen sänktes
1983	23,46%	Momsen höjdes
1990	25,00%	Momsen höjdes
1992	18,00%	Momsen sänktes för livsmedel
1993	21,00%	Momsen höjdes för livsmedel
1996	12,00%	Momsen sänktes för livsmedel

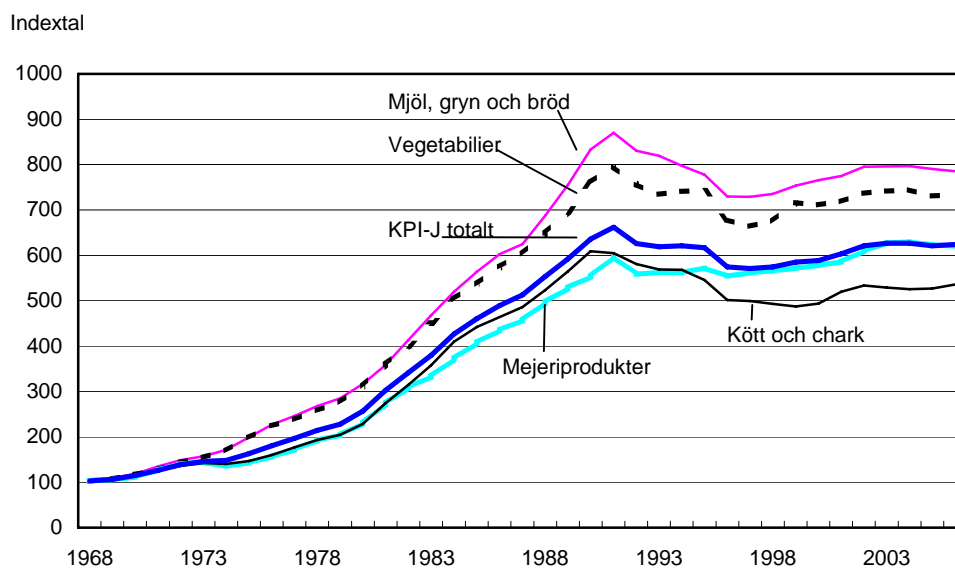
Källa: Skatteverket

2.1.2 Prisutvecklingen för grupper av livsmedel

Av diagram 2.2 framgår att prisutvecklingen för samtliga varugrupper tog fart i mitten av 1970-talet för att nå sin högsta nivå i början av 1990-talet. Därefter har prisutvecklingen planat ut. En jämförelse från år 1968 och framåt visar att de största prishöjningarna har skett för mjöl, gryn och bröd tätt följt av vegetabi-

lier totalt (där mjöl, gryn och bröd ingår). Kött och chark är den produktgrupp som inte ökat lika mycket prismässigt som övriga produktgrupper.

Diagram 2.2 Prisutvecklingen enligt KPI-J, index 1966/67=100

Källa: SCB:s prisstatistik

Det svenska EU-inträdet förde med sig nya marknadsregleringar som påverkade priserna för olika varugrupper såväl uppåt (ris och socker) som nedåt (kött). År 2006 låg livsmedelspriserna totalt sett på ungefär samma nivå som år 1994, dvs. året före EU-medlemskapet. Priserna sjönk relativt kraftigt fram till 1997, bl.a. som en följd av sänkningen av momsen på livsmedel år 1996, för att därefter åter stiga till ungefär samma nivå som innan EU-medlemskapet. Förenklat kan man säga att två varugrupper utmärker sig i prisutvecklingen oavsett om man väljer 1990 eller 1994 som startår för jämförelserna;

Priserna på mejeriprodukter har stigit medan kött- och charkprodukter är den varugrupp för vilka priserna sjunkit mest. Prisökningen för mejeriprodukter ligger dock under prisökningen för konsumentprisindex totalt, dvs. alla varor inte enbart livsmedel.

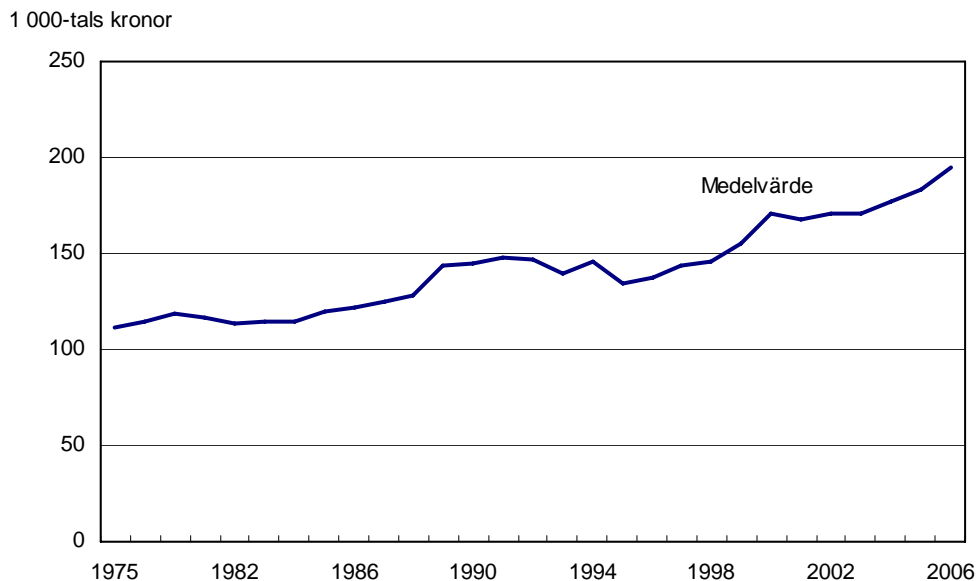
2.2 Disponibla inkomster

Begreppet disponibel inkomst är ett av många mätinstrument för ekonomisk välfärd. Disponibel inkomst är det belopp som kan användas till konsumtion och sparande. I diagram 2.3 visas utvecklingen av disponibla inkomster per konsumtionenheter i 2006 års prinsnivå för åren 1975–2006.

Ett hushålls sammansättning regleras med hjälp av konsumtionsenheter vilket är ett viktsystem som korrigerar för att alla utgifter inte ökar proportionellt med antalet personer i hushållet. När ett hushålls utgift divideras med dess totala konsumtionsvikt, kan mer rättvisande jämförelser av utgifterna göras mellan individer i olika hushållsgrupper.

Genomsnittlig disponibel inkomst låg år 1975 strax över 110 000 kronor och steg från slutet av 1970-talet fram till början av 1980-talet för att sedan plana ut. År 1985 låg den runt 120 000 kr och i slutet av 1980-talet steg den på nytt fram till början av 1990-talet, då disponibla inkomsten låg runt 140 000 kr. Under mitten av 1990-talet sker en liten tillbakagång och år 1995 hamnar den runt 135 000 kr. År 2000 hade disponibla inkomsten stigit upp emot 170 000 kronor och den fortsatte att stiga för att år 2006 hamna runt 195 000 kronor.

Diagram 2.3 Disponibel inkomst per konsumtionsenhet, tusen kronor i 2006 års priser

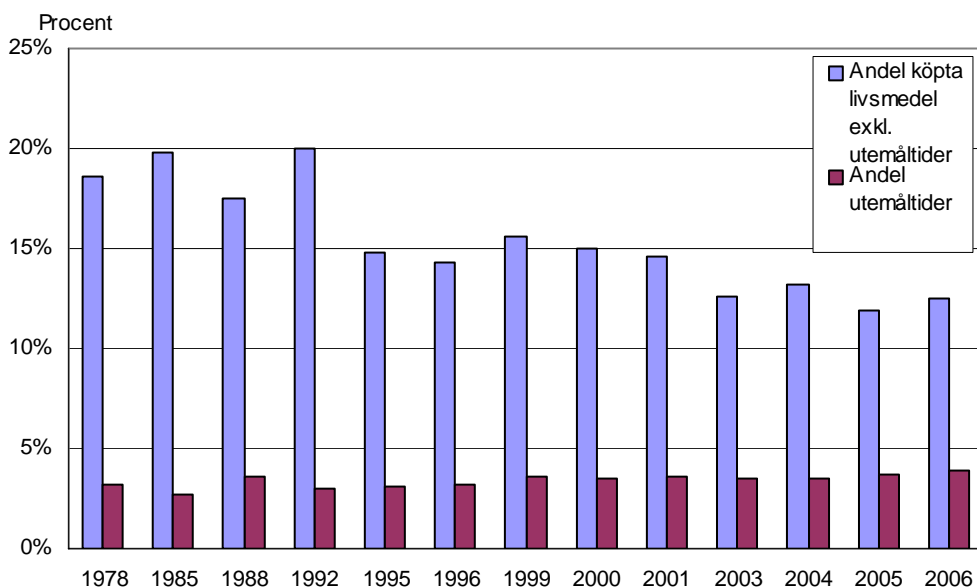

Källa: SCB

2.3 Hushållens utgifter för mat

SCB tar fram statistik över hushållens utgifter och utifrån denna kan man utläsa hur stor andel av hushållens utgifter som läggs på livsmedel. Dessa uppgifter hämtas ifrån undersökningen Hushållens utgifter (HUT). Nedan presenteras statistik över andelen utgifter för köpta livsmedel samt andelen utemåltider i relation till totala utgifter. Medan andelen utemåltider över hela tidsperioden utgjort strax under 5 procent av hushållens totala utgifter har andelen köpta livsmedel minskat.

Diagram 2.4 Andelen utgifter för köpta livsmedel och utemåltider av hushållens totala utgifter, vissa år 1978–2006

Källa: SCB:s statistik, HUT

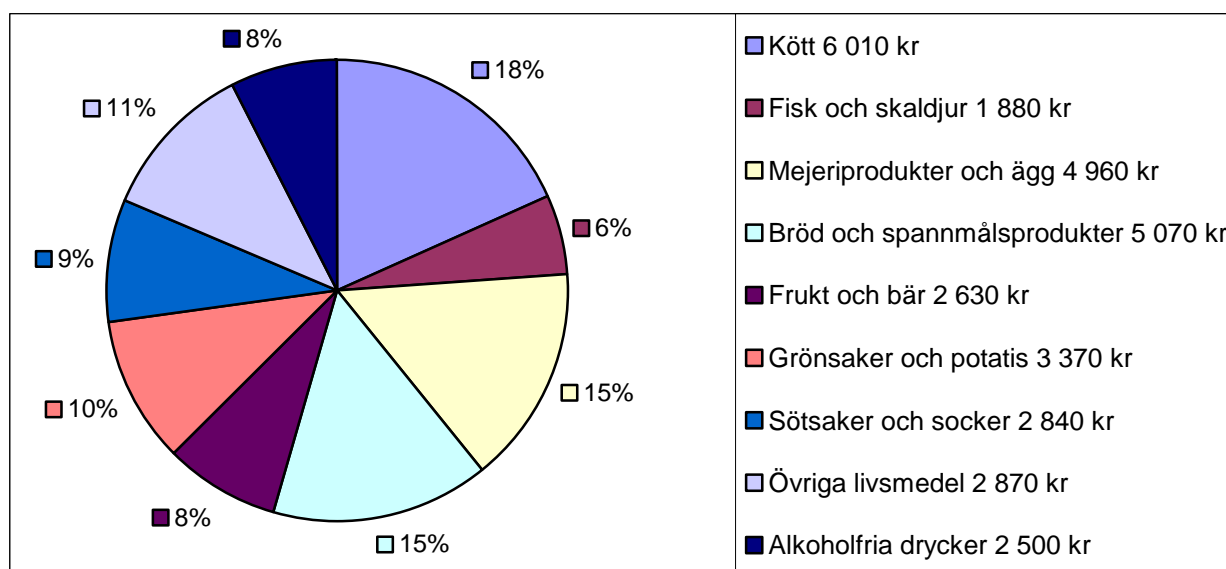
Det innebär att matens andel av hushållens totala utgifter har minskat. År 1985 samt år 1992 stod livsmedel för cirka 20 procent av hushållens totala utgifter medan motsvarande siffra i mitten av 2000-talet var mellan 10–15 procent.

Hushållens utgifter för utemåltider tar en successivt större andel av de pengar hushållen spenderar på mat. Under 1980-talet spenderades knappt 20 procent på utemåltider, medan utemåltiderna stod för runt 25 procent av hushållens livsmedelsutgifter åren 2005-2006.

Den andel av hushållens utgifter som spenderas på olika produktgrupper kan följas både genom undersökningen Hushållens utgifter (HUT) och i nationalräkenskaperna (NR). De produktgrupper som redovisas i HUT:en respektive nationalräkenskaperna skiljer sig något åt liksom jämförelseåren.

I diagram 2.5 och 2.6 redovisas produktgrupper och jämförelseår enligt HUT:en och i diagram 2.7 redovisas produktgrupper och jämförelseår enligt nationalräkenskaperna.

Diagram 2.5 Hushållens utgifter för olika varugrupper av livsmedel år 2006

Källa: SCB:s statistik, HUT

Av diagram 2.5 framgår att av de uppräknade varugrupperna spenderade hushållen knappt 25 procent på kött, fisk och skaldjur. Mejeriprodukter och ägg samt bröd och spannmålsprodukter svarade för ungefär 15 procent vardera. Övriga varugrupperns andel av utgifterna varierade mellan 8 procent och 11 procent.

Hushållens utgifter enligt nationalräkenskaperna visar år 2006 i huvudsak samma fördelning mellan olika varugrupper. Utvecklingen över tid ser dock marginellt olika ut mellan de båda undersökningarna. Olikheterna beror dels på att undersökningarna använder olika sätt att beräkna utgifterna för livsmedel. Definitionsgrensningarna mellan olika varugrupper kan också skilja sig åt marginellt. Observera också att undersökningarna genomförts vid olika tidpunkter. Det innebär sammantaget att resultaten och därmed diagram 2.6 och 2.7 får tolkas med försiktighet.

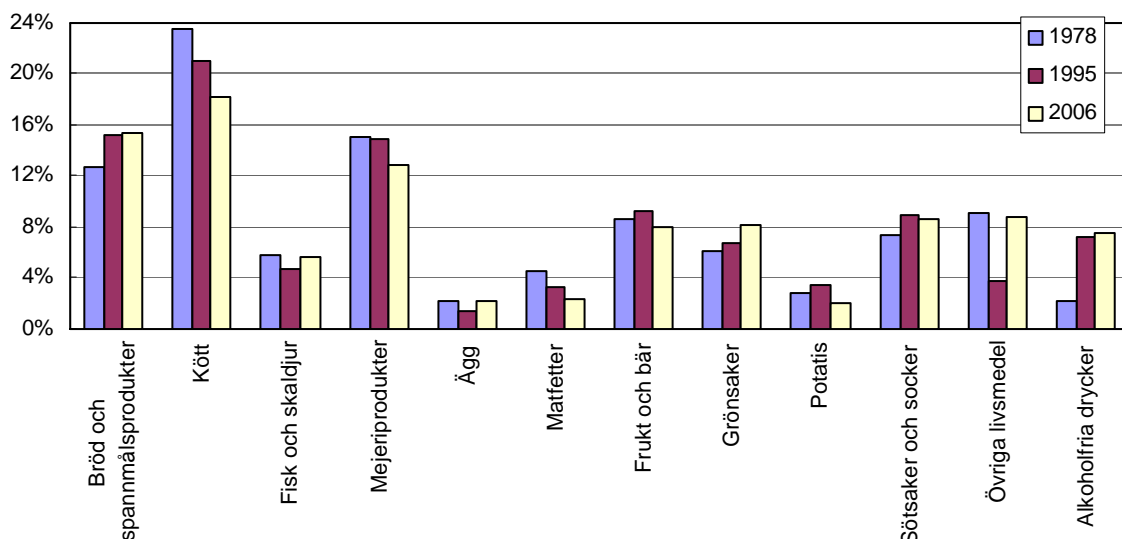
En jämförelse med hjälp av Hushållsbudgetundersökningen (HUT) visar att hushållen använder en mindre andel av de pengar de köper mat för på framförallt kött, mejeriprodukter och matfetter år 2006 jämfört med år 1978. Däremot lägger hushållen en större andel på bröd och spannmålsprodukter, grönsaker samt alkoholfria drycker år 2006 jämfört med år 1978. För dessa varugrupper är utvecklingen förhållandevis tydlig. Övriga varugrupperns andel av utgifterna är förhållandevis stabil över perioden. Se t.ex. ägg, frukt och bär samt potatis i diagram 2.6.

Den jämförelse som kan göras med hjälp av hushållens utgifter enligt nationalräkenskaperna sträcker sig över en kortare period. I diagram 2.7 redovisas olika varugrupperns andel av utgifterna för livsmedel åren 1993, 2000 och 2006. En jämförelse av diagram 2.6 och 2.7 visar dock att för år 2006 är den andel av hushållens utgifter som spenderas på olika varugrupper relativt lika mellan de båda källorna.

Jämförelsen visar att hushållen över de tre jämförda tidpunkterna (1993, 2000, 2006) kontinuerligt lagt en större andel av de pengar de köper mat för på fisk samt frukt. Samtidigt har man kontinuerligt lagt en mindre andel pengar på bröd och spannmålsprodukter, oljor och fetter, samt sötsaker glass och mellanmål.

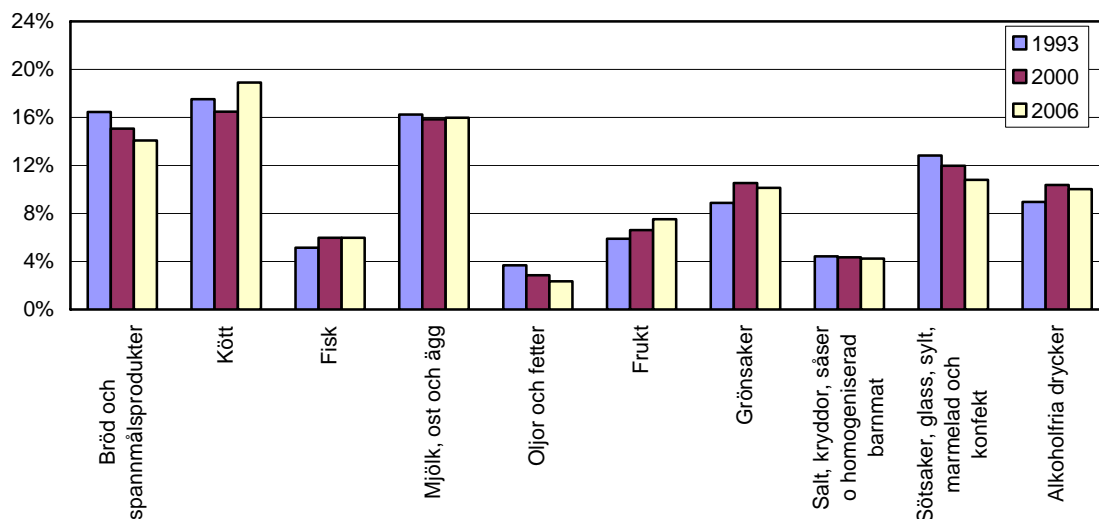
För kött sjönk den andel pengar som spenderades på varugruppen mellan år 1993 och 2000 för att öka mellan åren 2000 och 2006. För grönsaker och alkoholfria drycker var förhållandet det motsatta. Den andel pengar som hushållen köpte grönsaker och alkoholfria drycker för var som störst år 2000.

Diagram 2.6 Jämförelser av olika varugrupperns andel av utgifterna för livsmedel åren 1978, 1995 och 2006

Källa: SCB:s statistik, HUT

Diagram 2.7 Jämförelser av olika varugrupperns andel av utgifterna för livsmedel från nationalräkenskaperna åren 1993, 2000 och 2006

Källa: Nationalräkenskaperna, SCB

2.4 Närings- och kostrekommendationer

2.4.1 Allmänna närings- och kostrekommendationer

Svenska näringsrekommendationer (SNR), utkom senast år 2005. Näringsrekommendationerna ges ut av Livsmedelsverket. Rekommendationerna bygger på Nordic Nutrition Recommendations (NNR) 2004, vilka har utarbetats genom ett nordiskt samarbete av forskare och experter och ges ut av nordiska ministerrådet. SNR 2005 överensstämmer i allt väsentligt med WHO:s rekommendationer från 2003; "Diet, Nutrition and the Prevention of Chronic Diseases".

De senaste svenska näringsrekommendationerna innebär bl.a. att:

- Totalt bör 25–35 procent av energin komma från fett. De flesta behöver öka intaget av omättat fett men däremot minska konsumtionen av hårt fett, mättade fettsyror och transfettsyror till det rekommenderade 10 procent av energin.
- Intaget av kostfibrer bör uppgå till 25–35 gram per dag.
- Högst 10 procent av energin bör komma från tillsatta sockerarter.
- 5–6 gram koksalt bör intas per dag.
- Alkohol bör ge mindre än 5 procent av det totala energiintaget eller undvikas helt.

För att näringsrekommendationerna ska bli tillämpliga i vardagslivet bör de uttryckas som intag av livsmedel. Detta kallas för livsmedelsbaserade rekommendationer. Det har genom årens lopp hävdats att rekommendationer är alltför teoretiska och att det är svårt att äta på ett sådant sätt att alla önskemål uppfylls. Livsmedelsverket genomförde därför projektet svenska näringsrekommendationer översatta till livsmedel (SNÖ), som visar hur en matsedel i enlighet med SNR kan se ut. Ett resultat från SNÖ visar att det är lättare att komma upp i vitamin- och mineralrekommendationerna vid stort energiintag. Därför kan kostrådet "rör på dig" rekommenderas. Med ett större kaloriintag finns det också något större utrymme för mättat fett, men fortfarande gäller samma proportioner mellan olika fettkvaliteter. Bara 10 procent av energin bör komma från mättat fett, vilket gör att det ökade energibehovet t.ex. inte enbart kan fyllas med exempelvis gräddbakelser. För att uppfylla näringsrekommendationerna ges förslag på lämpliga mängder och val inom livsmedelsgrupperna.

Nedan följer rekommenderade mängder intag per dag och person:

- Minst 500 gram frukt och grönsaker
- Minst 0,5 dl kokta baljväxter (ärter, bönor, linser)
- En till två portioner potatis, ris eller pasta
- Sex till åtta skivor bröd och en portion flingor eller gryn, vilket totalt motsvarar 200-250 gram
- Cirka 0,5 liter mager mjölk/fil/yoghurt, varav en del kan ersättas med mager ost
- I genomsnitt en portion, cirka 100 gram magert kött eller nyckelhålmärkta charkuteriprodukter

Dessutom rekommenderas:

- Två till tre portioner, 120 gram per portion, fisk och/eller skaldjur per vecka
- För smörgås rekommenderas magert smörgåsfett medan flytande margarin eller olja rekommenderas till matlagning

När det gäller närings- och kostrekommendationer bör man också beakta att det dagliga intaget av energi och näring bör fördelas på tre huvudmål samt två eller flera mellanmål. Helst varje dag bör alla människor vara fysiskt aktiva i sammanlagt 30 minuter med måttlig intensitet som ett minimum.

Med hjälp av SNÖ och nationella kostundersökningar formulerades fem budskap som syftade till en förändrad kosthållning med målet att äta en mer näringsriktig sammansatt kost.

Vill du äta hälsosamt?

1. "Ät mycket frukt och grönt – gärna 500 g per dag!"
2. "Ät bröd till varje måltid – gärna fullkorn!"

3. ”Välj gärna nyckelhålsmärkt!”
4. ”Ät fisk ofta – gärna tre gånger i veckan!”
5. ”Byt till flytande margarin eller olja när du lagar mat”

Ovanstående närings- och kostrekommendationer gäller i huvudsak vuxna individer. Rekommendationer för barn, ungdom, gravida och ammande kvinnor samt i viss mån äldre personer kan se annorlunda ut.

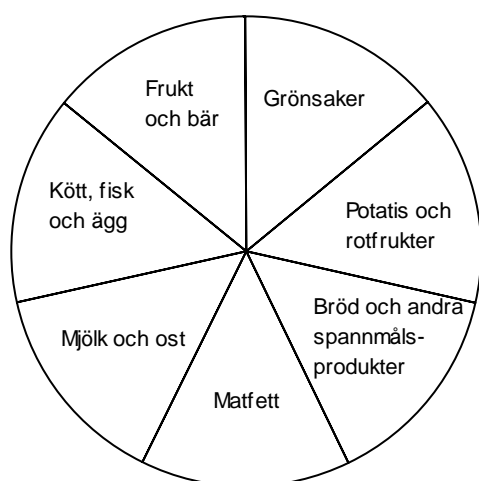
Livsmedelsverket har bland annat som mål att alla livsmedel ska vara säkra. Förutom riskerna med felaktigt sammansatt kost, finns det andra risker med mat som har negativa effekter på hälsan. I princip rör det sig om de fyra faktorerna mikroorganismer, naturliga gifter, främmande ämnen och tillsatser.

2.4.2 Historiska närings- och kostrekommendationer

År 1969 utkom den första versionen av svenska näringsrekommendationer, SNR, och innehöll råd om intag av energigivande näringsämnen. Sedan år 1980 utarbetas nordiska näringsrekommendationer, NNR, vilka därefter reviderats vart åttonde år. Åren 1981, 1989, 1997 och 2005 har SNR utgivits.

Olika modeller har kommit genom åren, fortfarande har vissa ännu sin giltighet. Nedan presenteras några olika modeller.

Figur A. Matcirkeln

Källa: Livsmedelsverket

Figur B. Matpyramiden

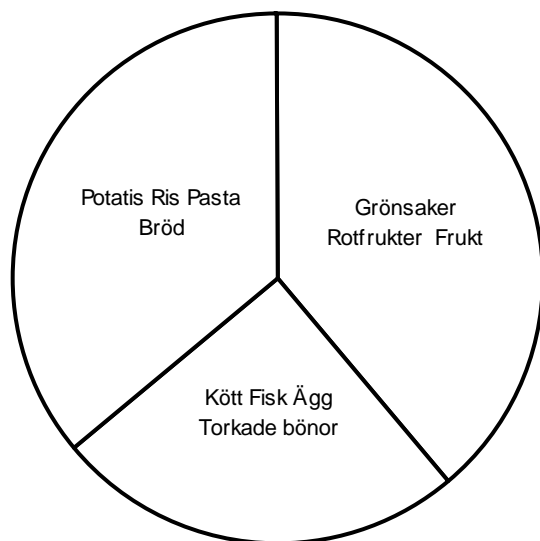

Källa: Livsmedelsverket

Matcirkeln, som tidigare benämndes kostcirkeln, kom år 1963. Denna delade in livsmedlen i sju olika grupper. Det rekommenderas att man varje dag äter något från matcirkelns sju grupper, med viss modifiering att man bör äta mer av vissa grupper och mindre av andra. Matcirkeln visar variation, men den visar inte hur mycket eller hur ofta man bör äta. Fortfarande rekommenderas matcirkeln som ett bra hjälpmedel när man planerar måltider. Man bör varje dag se till att äta något ifrån varje grupp, dock inte lika mycket från alla. Stora portioner rekommenderas av grönsaker, frukt, rotfrukter, bröd och gryn men man bör däremot vara sparsam med matfett till smörgås eller matlagning.

I mitten av 1970-talet utformade KF:s (Konsumentföreningen) provkök den så kallade matpyramiden. Livsmedelsgruppen basmaten återfinns längst ner i pyramiden. Genom bröd, andra spannmålsprodukter, potatis, mjölk, ost och något matfett skulle praktiskt taget hela energibehovet samt större delen av näringsbehovet täckas. Dessa produkter är jämförelsevis billiga och har sedan länge utgjort basen i svensk folkkost. Tillägget utgörs av det skikt som återfinns i mitten av matpyramiden (grönsaker, rotsaker och frukt) samt triangeln överst (kött, fisk och ägg). Tillägget är ett komplement för bland annat viktiga vitaminer och mineralämnen som kan varieras efter smak, årstid och kassa.

Figur C. Tallriksmodellen

Källa: Livsmedelsverket

Tallriksmodellen som lanserades år 1992 visar hur en måltid kan få bra proportioner, oavsett hur mycket eller lite man äter förblir proportionerna desamma. En stor del av tallriken fylls med grönsaker, rotfrukter och frukt vilket ger rikligt med kostfiber, vitaminer och mineraler men sparsamt med energi. För att få bra kolhydrater lägger man på en nästan lika stor del av tallriken potatis, ris, pasta eller bröd. Den återstående minsta delen av tallriken är avsedd för kött, fisk eller ägg vilket bidrar med värdefullt protein och viktiga mineraler. Det är individuellt hur stor mängd en person behöver.

En person som är överviktig kan öka grönsaksdelen medan en hårt arbetande eller idrottande person med högre energibehov låter potatis, ris och pasta eller bröddelen få ta större plats.

2.4.3 Den faktiska energitillförseln i relation till den rekommenderade

”Om man jämför den faktiska konsumtionen med den näringsfysiologiskt önskvärda, är konsumtionen av mjölk, kött- och köttvaror genomsnittligt lagom. Bröd- och spannmålsprodukter kan gärna öka, liksom potatis, köksväxter, frukter, bär och fisk. Konsumtionen av socker och fett bör minska.” Citatet från Jordbruksverkets publikation Jordbruksekonomiska meddelanden 1987:1 har fortfarande sin giltighet. Enligt NNR 2004, som i stora drag har samma budskap som de föregående rekommendationerna, rekommenderas alla över två års ålder att eftersträva att intaget av fett utgör cirka 25–35 procent av energitillförseln. Enligt 2005 års näringsvärdesberäkningar bidrar fett med 35 procent av energitillförseln även om en viss minskning skett sedan mitten av 1980-talet.

I tablå B redovisas energitillförseln från olika energikällor. Rekommendationen för intag av kolhydrater är som tidigare att intaget bör utgöra 50–60 procent av energitillförseln. Ett ökat intag av stärkelse- och fiberrika livsmedel främst spannmålsprodukter och potatis rekommenderas för de flesta människor.

Enligt konsumtionsberäkningarna har kolhydraterna i stort sett oförändrat stått för strax under 50 procent av energitillförseln sedan 1950-talet. Energiintaget för protein bör vara någonstans mellan 10–20 procent enligt NNR. Enligt näringsvärdesberäkningarna var energiandelen över 10 procent år 1960 för att sedan i

stort sett kontinuerligt öka och under första halvan av 2000-talet hamna strax över 13 procent. Därmed ligger energitillförseln från protein på en rekommenderad nivå.

Tablå B. Fördelning av energitillförseln på protein, fett, kolhydrater och alkohol 1960-2005, procent

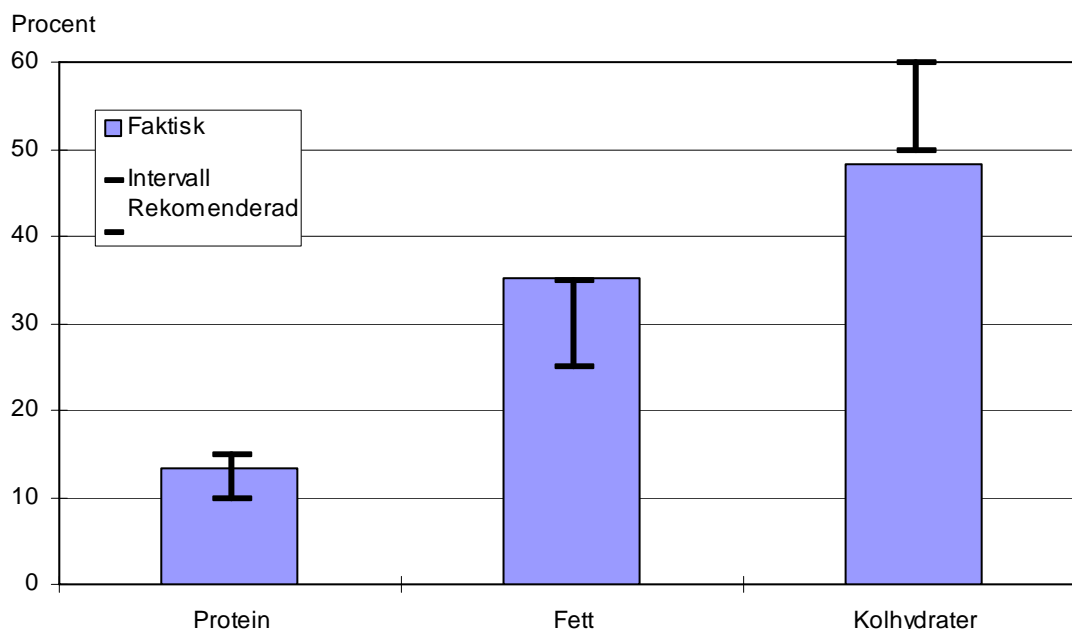
	Protein	Fett	Kolhydrater	Alkohol	Summa
1960	10,8	39,2	50,0	..	100
1965	11,0	40,0	49,0	..	100
1970	11,4	39,3	49,3	..	100
1975	12,0	39,4	48,6	..	100
1980	12,4	40,1	47,4	..	100
1980	11,8	38,7	46,4	3,1	100
1985	11,8	38,5	46,8	2,9	100
1990	12,0	37,2	47,8	3,0	100
1995	12,7	36,6	47,6	3,1	100
2000	13,1	35,5	48,4	3,0	100
2002	13,2	34,0	49,7	3,1	100
2003	13,2	34,4	49,2	3,2	100
2004	13,4	34,6	49,0	3,0	100
2005 prel.	13,4	35,2	48,3	3,0	100

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

En jämförelse mellan rekommenderad och faktisk energitillförsel i procent för år 2005 redovisas i diagram 2.8 nedan. Diagrammet visar att vi får i oss en för liten andel av den rekommenderade energitillförseln från kolhydrater och en för stor andel från fett.

Livsmedelsverket rekommenderar att 50–60 procent av energiintaget bör komma från kolhydrater medan det faktiska intaget är knappt 7 procent lägre, 48 procent. Rekommendationen för fett är 25–35 procent medan den beräknade tillförseln är 35 procent. Vad gäller proteiner är den andel som rekommenderas ungefär lika stor som den andel vi äter.

Diagram 2.8. Faktisk och rekommenderad energitillförsel år 2005, procent

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Tablå C. Energitillförsel 1960–2005 kJ per person och dag, procent ¹

	kJ per person och dag								Procent
	1960	1970	1980	1990	2000	2003	2004	2005 prel.	2005 prel.
Bröd och spannmålsprodukter	3 138	2 958	3 028	3 341	3 548	3 746	3 793	3 846	30
Kött och köttvaror	1 285	1 361	1 321	1 184	1 418	1 582	1 603	1 628	12
Fisk, kräft- och blötdjur ²	197	214	220	243	237	263	273	295	2
Mjök	1 186	1 110	1 129	927	846	858	835	821	6
Grädde och mjölkpulver	180	214	247	304	327	292	285	283	2
Ost	306	360	544	623	599	618	626	618	5
Ägg	172	176	166	173	153	136	150	145	1
Matfett ³	1 910	1 822	1 747	1 453	1 193	1 026	968	1 017	8
Köksväxter	700	909	205	275	284	300	316	311	2
Frukt och bär	..	..	692	781	743	832	816	792	6
Potatis och potatisprodukter	725	658	625	634	617	613	613	608	5
socker och sirap	1 349	1 006	919	660	485	407	383	356	3
Andra livsmedel ⁴	461	679	891	1 021	1 261	1 387	1 351	1 344	10
Malt- och läskedrycker ⁵	203	352	259	361	465	490	459	436	3
Totalt livsmedel	11 812	11 819	11 993	11 981	12 179	12 547	12 473	12 500	97
Alkoholhaltiga drycker	(194) ⁶	(260) ⁶	326	328	361	423	404	408	3
Totalt	12 006	12 079	12 319	12 309	12 540	12 971	12 876	12 908	100
Varav:									
Vegetabilier ^{7,8}	7 462	7 517	8 107	8 165	8 133	8 309	8 241	8 275	64
Animalier ⁸	4 147	3 950	3 627	3 454	3 581	3 748	3 773	3 789	29

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

- 1) Hämtat ifrån näringsvärdesberäkningarna för år 2005, den senaste som har gjorts ur statistikrapporten "Konsumtionen av livsmedel och dess näringsinnehåll, uppgifter fr.o.m. år 2005.
- 2) Inkl. konserver och andra beredningar.
- 3) Smör, Bregott och övrigt matfett.
- 4) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.
- 5) Exkl. starköl.
- 6) Uppskattning av energitillförseln från vin- och spritdrycker.
- 7) Inkl. matfett och honung.
- 8) Malt- och läskedrycker samt alkoholhaltiga drycker har varken räknats till vegetabilier eller animalier.

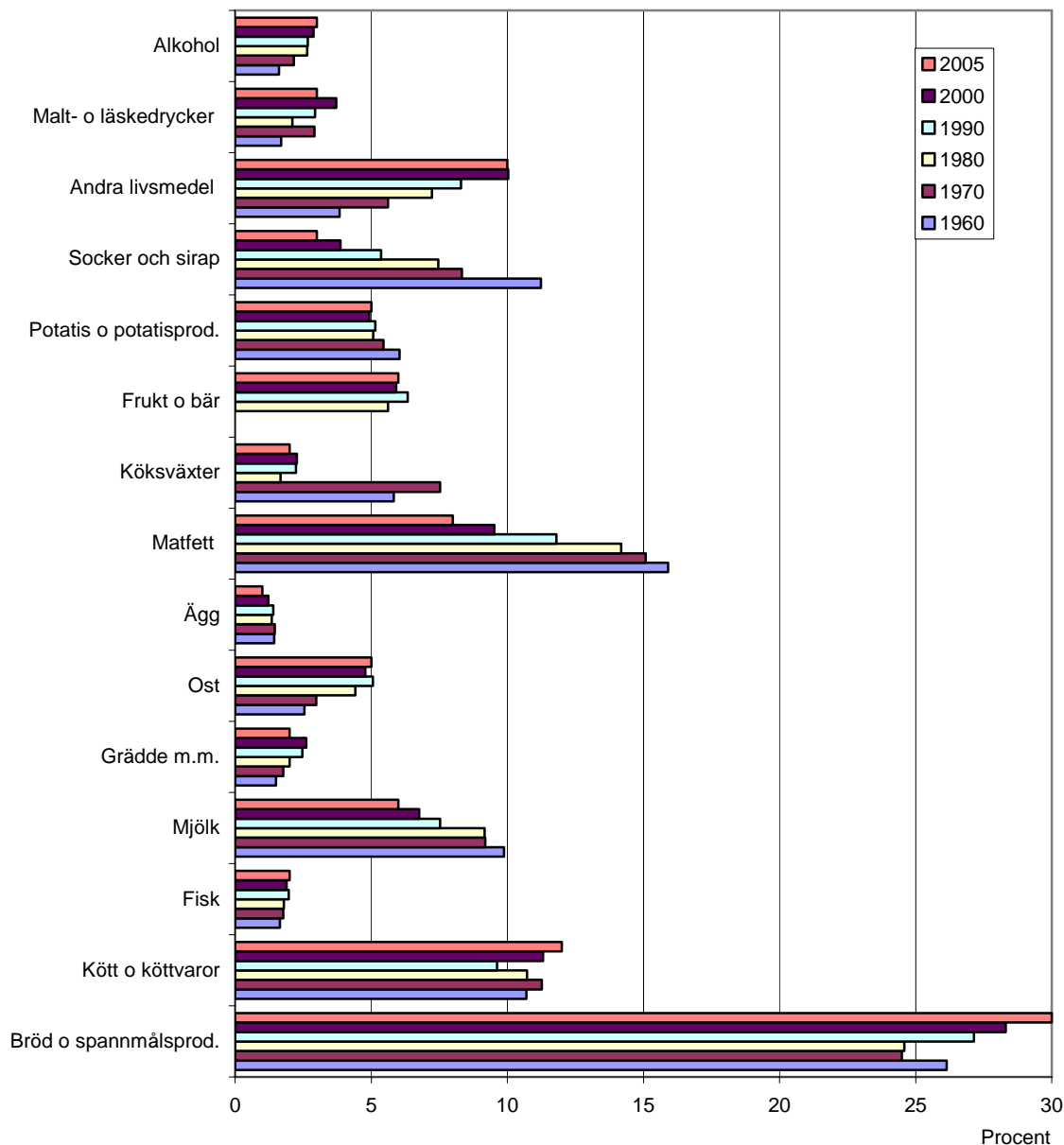
Tabellen ovan visar från vilka livsmedel vi hämtar energi och hur denna energitillförsel har varierat genom åren. Den totala energitillförseln (exklusive alkoholhaltiga drycker) har ökat sedan år 1960 med 7,5 procent.

Från ost hämtas dubbelt så mycket energi efter millenniumskiftet jämfört med i början av 1960-talet. Gruppen "andra livsmedel" bidrar med nästan tre gånger så mycket energi år 2005 som år 1960. Inte lika markant, men ändå ökningsar av energiintaget, har skett ifrån bröd, kött- och fiskprodukter.

Grupper från vilka vi år 2005 jämfört med år 1960 hämtar en mindre andel av energin är mjölk, matfett, köksväxter samt till viss del även potatis- och potatisprodukter.

År 2005 hämtade vi ungefär en tredjedel av energin från socker och sirap jämfört med den energi som hämtades därifrån i början av 1960-talet. Gruppen socker och sirap avser i princip den mängd socker och sirap, i form av strösocker, bitsocker, sirap etc., som konsumenten köper i dagligvaruhandeln. Konsumtionen av socker och sirap som köps i dagligvaruhandeln har minskat sedan 1960-talet. Om man däremot tittar på den totala konsumtionen av socker så har den inte minskat alls i samma omfattning. Vi hämtar således i stort sett lika mycket energi från socker idag som i början av 1960-talet. Men numera kommer energiintaget från förädlade varor som innehåller socker och inte från hemlagat matbröd, kaffebröd, sylt, saft etc.

Diagram 2.9 Olika varugrupperns bidrag till energitillförseln i procent

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Energitillförseln från proteiner har, som nämnts tidigare, ökat något sedan år 1980. Den ökade energitillförseln i form av proteiner kommer främst från kött och ost. Energitillförseln från andra mejerivaror har minskat.

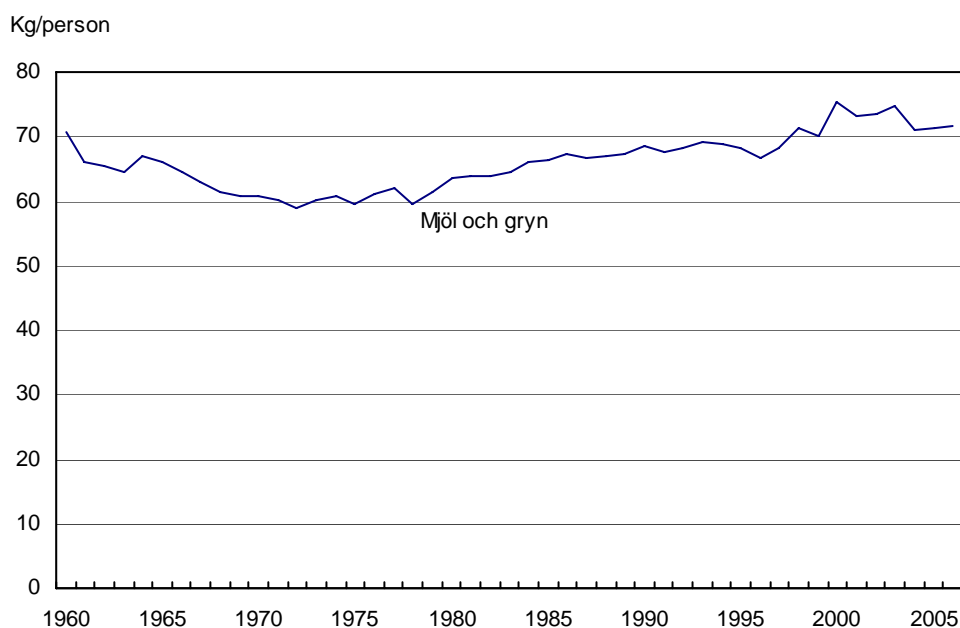
3. Utveckling av konsumtionen per varugrupp

3.1 Bröd och spannmålsprodukter

3.1.1 Hur stor är och var konsumtionen?

I diagrammet nedan visas den totala konsumtionen av mjöl och gryn. Siffrorna är hämtade ifrån totalkonsumtionsberäkningarna och inkluderar allt mjöl och gryn som förbrukas såväl till direkt konsumtion som till framställning av mer förädlade varor såsom bröd och pasta. Konsumtionen sjönk från 70 kg per person år 1960 till 60 kg per person på 1970-talet. Därefter har konsumtionen ökat och har sedan millenniumskiftet legat över 70 kg per person och år. Det innebär att konsumtionen nu är på ungefär samma nivå som år 1960.

Diagram 3.1 Totalkonsumtionen av mjöl och gryn, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

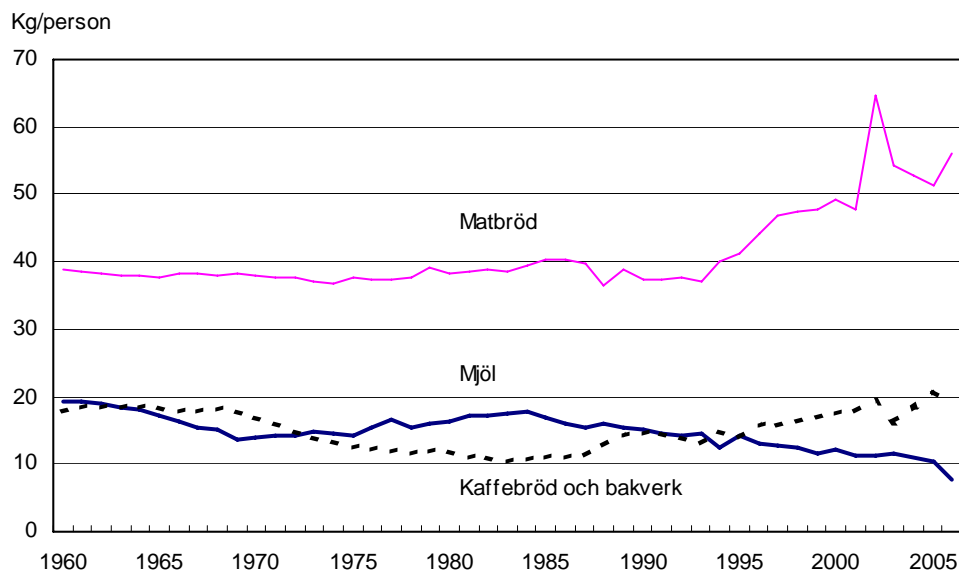
3.1.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

I direktkonsumtionens varugrupp för bröd- och spannmålsprodukter ingår såväl varor av råvarukaraktär (mjöl av vete, råg, mjölblandningar samt ris och havregryn) samt mer förädlade produkter som olika mixer, pasta, majsflingor, såväl hårt som mjukt matbröd samt kaffebröd (mjukt vetebröd, rån, torra kakor, sockerkakor samt bakelser och tårtor).

Den direkta konsumtionen av mjöl har minskat samtidigt som konsumtionen av matbröd ökat relativt mycket sedan början av 1990-talet. Den minskade mjölkonsumtionen kan bl.a. förklaras av att vi inte bakar lika mycket hemma nu som under 1960-talet. Detta återspeglar sig också i den ökade matbrödskonsumtionen, dvs. vi köper mer färdiga produkter i butik. På senare tid har även bake-off marknaden vuxit snabbt. Bake-off står för bröd etc. som är förbakat och färdigbakas i ugn.

Kaffebröd i form av kakor och bullar med mera konsumeras i ungefär oförändrad omfattning sedan år 1980. Däremot kan man se en ökning för andra bakverk, som består av bakelser, tårtor och dylikt men också av crepes, pizzor och piroger.

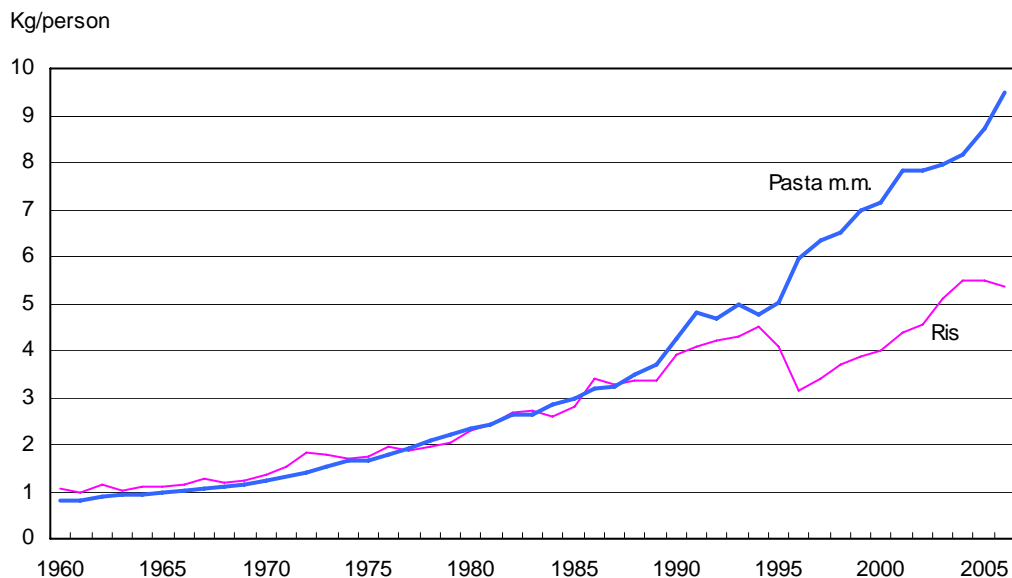
Diagram 3.2 Konsumtion av mjöl, mat- och kaffebröd, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Underlaget som ligger till grund för konsumtionsberäkningar av matbröd och konditorivaror är dock osäkert. Den stora variationen under senare år är en följd av stor variation i motsvarande uppgifter i statistiken Industrins varuproduktion (IVP). När det gäller just bröd och konditoriprodukter sker en stor del av produktionen hos företag med endast ett fåtal anställda, vilket kan vara en orsak till eventuella brister i statistiken.

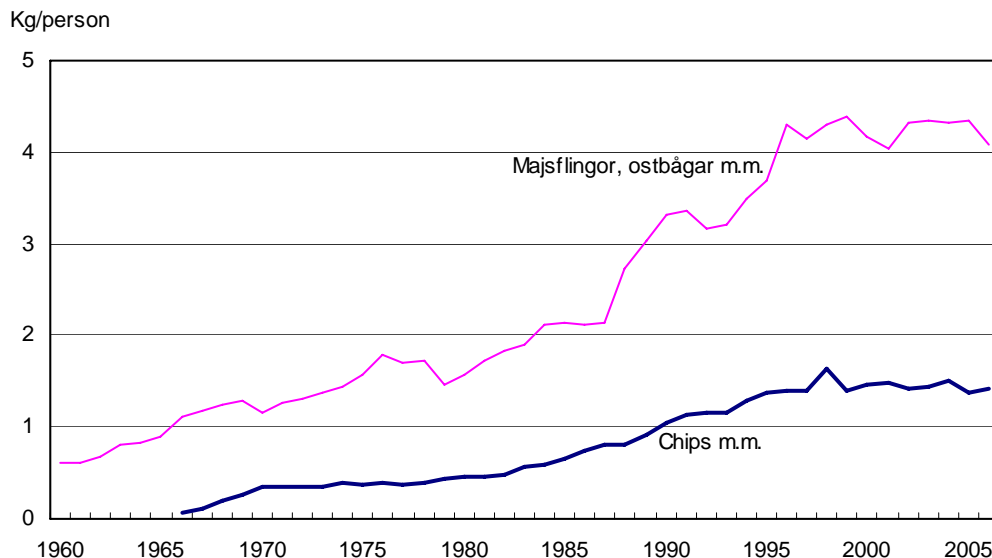
Diagram 3.3 Konsumtion av ris, pasta m.m., kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Konsumtionen av ris har mer än fördubblats sedan år 1980. Konsumtionen av ris sjönk dock i samband med EU-inträdet år 2005, då priserna steg kraftigt men har därefter återigen ökat. Konsumtionen av pasta och liknande produkter (inklusive couscous) var år 2006 fyra gånger så stor som år 1980.

Diagram 3.4 Konsumtion av majsflingor, ostbågar, chips m.m., kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Till en del består varugruppen ”Majsflingor, rostat ris, ostbågar, popcorn” av energirika produkter med lågt näringsinnehåll men den innehåller också (mer eller mindre) nyttiga frukostflingor etc. Konsumtionen av majsflingor, rostat ris, ostbågar, popcorn var sju gånger större år 2000 än år 1960, men har därefter varit relativt konstant. Ett liknande mönster uppvisar för övrigt konsumtionen av potatischips.

3.1.3 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

Kostvaneundersökningar HULK89 och Riksmaten 1997–98 visar att konsumtionen av matbröd är förhållandevis konstant. Det finns skillnader mellan män och kvinnor men däremot inga signifikanta skillnader mellan olika åldersgrupper. Konsumtionen av matbröd var nästan exakt lika stor vid de båda undersökningstillfällena och motsvarade cirka 4 skivor om dagen för kvinnor och 5–6 skivor om dagen för män.

Inte heller när det gäller kaffebröd (bullar, kex, kakor, bakelser m.m.) kan man se några större skillnader mellan kostvaneundersökningarna.

Att konsumtionen av ris, spagetti och makaroner ökat syns tydligt även i kostvaneundersökningarna.

3.1.4 Prisutveckling

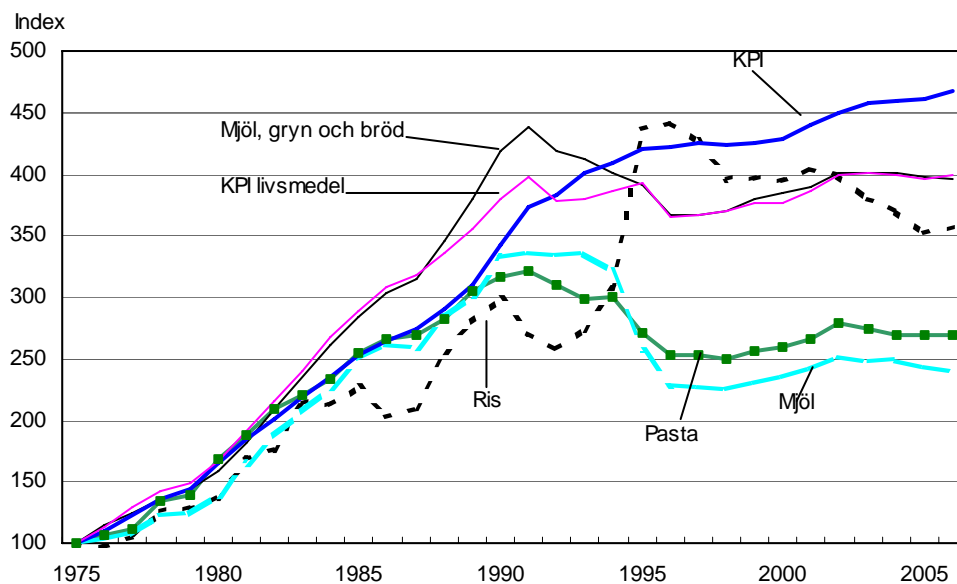
När begreppet inflation nu och fortsättningsvis förekommer i rapporten avser begreppet just inflation mätt med KPI. Prisutvecklingen för mjöl har i stort sett följt inflationen från mitten av 1970-talet fram till mitten av 1990-talet, därefter låg mjölpriserna konstant i några år. I mitten av 1990-talet sjönk mjölpriserna med 30 procent och har därefter legat relativt stilla. Generellt sett har livsmedelspriserna totalt stigit mer under motsvarande perioder.

Själva mönstret för prisutvecklingen av hela gruppen mjöl, gryn och bröd jämfört med prisutvecklingen för enbart mjöl har sett ut på samma sätt. Däremot har prisutvecklingen varit högre för denna sammansatta produktgrupp jämfört med för enbart mjöl. Från år 1982 fram till början av 1990-talet låg den sammansatta produktgruppens prisutveckling över inflationen. Liksom för enbart mjöl har därefter den sammansatta produktgruppen, efter en nedgång i mitten av 1990-talet, legat relativt konstant prismässigt. I stort sett har prisutvecklingen för denna sammansatta grupp följt prisutvecklingen för livsmedel totalt.

Priset för ris utvecklades i stort sett i likhet med inflationen från år 1975 fram till mitten av 1980-talet, därefter sjönk rispriset något. I slutet av 1980-talet steg rispriset igen för att i början av 1990-talet återigen sjunka. Mellan åren 1994 och 1995 steg rispriset kraftigt. Det kan förklaras med Sveriges inträde i EU och anpassningen till EU:s jordbruksregleringar vilket bl.a. innebar att Sverige fick tillämpa ett högre gränsskydd för risimporten från länder utanför EU. Därefter sjönk rispriset något. Under 2000-talet har rispriset sjunkit ytterligare.

Priset för pasta, liksom inflationen och livsmedelspriserna totalt, steg från år 1975 med cirka 70 procent fram till år 1980. Under 1980-talet fortsatte prisökningstakten i fas med inflationen men lägre än livsmedel totalt, fram till början av 1990-talet då pastapriset sänktes med cirka 20 procent. Under 2000-talet har pastapriset legat relativt konstant. Pasta är en produkt som relativt andra livsmedel har blivit billigare. År 2006 låg priserna på pasta i nivå med priserna i slutet av 1980-talet.

Diagram 3.5 Prisutveckling för spannmålsprodukter åren 1975–2006 (1975=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.1.5 Närings- och kostrekommendationer

Enligt de allmänna närings- och kostrekommendationerna för vuxna som berör spannmålsprodukter bör man äta en till två portioner potatis, ris eller pasta per dag. Dessutom bör man äta sex till åtta skivor bröd och en portion flingor eller gryn per dag (dvs. 200–250 gram). Hälften av brödet som äts bör vara fiberrikt, nyckelhålmärkt bröd och man bör äta bröd till alla måltider. Man bör vid mellanmål byta ut kaffebrödet, som är ett näringsmässigt sämre alternativ, till bröd.

År 1960 konsumerades sammanlagt 89 kg pasta, ris och potatis per person och år, fördelat per dag torde det bli 200–300 gram. Drygt 2 procent av tillförseln utgjordes av ris och pasta. År 2006 konsumerades 71 kg pasta, ris, färsk potatis och beredda potatisprodukter per person och år vilket motsvarar knappt 200 gram per dag. 64 procent av dagsransonen 2006 utgjordes av färsk potatis, 15 procent av beredda potatisprodukter samt 21 procent av ris och pasta. Möjligtvis kan en ranson på 200–300 gram utgöra en till två portioner per dag, däremot verkar en dagsranson på mindre än 200 gram per dag knappast utgöra en till två portioner per dag. Dessutom är det intressant, förutom att den sammanlagda konsumtionen har blivit mindre, att en förskjutning har skett från färsk potatis till ris, pasta och förädlade potatisprodukter. Det kan ur kostrekommendationssynpunkt vara helt i sin ordning att ersätta färsk potatis med pasta och ris, däremot är det mer tveksamt att ersätta konsumtionen av färsk potatis med förädlade potatisprodukter. Se vidare avsnitt 3.2.2.

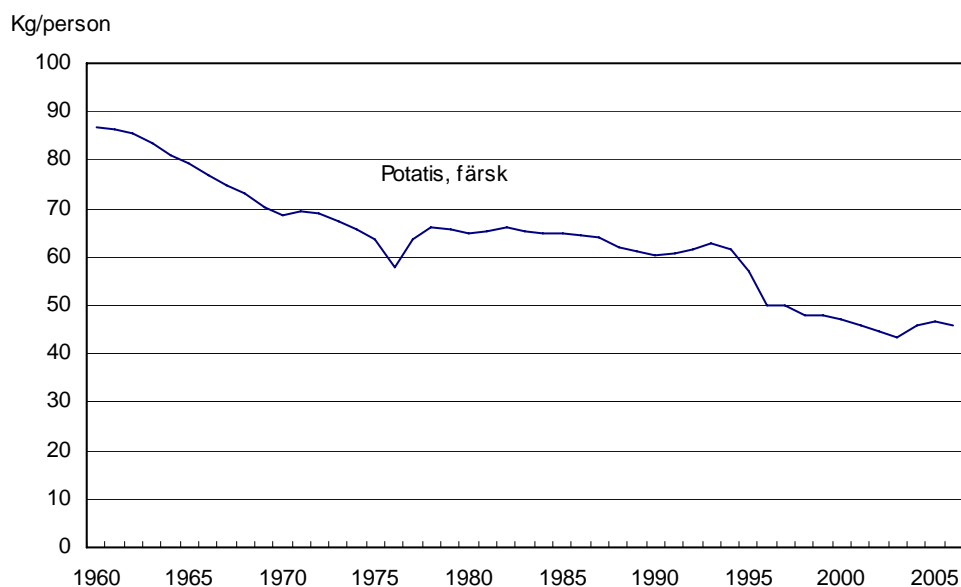
Konsumtionen av matbröd låg år 1960 på 38,9 kg per person och år, vilket motsvarar drygt 100 gram per person och dag, motsvarande siffra för år 2006 är 56,0 kg per person år och drygt 150 gram per dag och person. Eftersom man inte vet hur mycket ”hembakat” matbröd som äts är det svårt att göra en direkt jämförelse. Siffrorna antyder dock att man år 1960 åt mer ”hembakat” bröd jämfört med år 2006. Om man däremot tittar på kostvaneundersökningarna ligger konsumtionen i genomsnitt på 4 skivor per dag för kvinnor och 5–6 skivor per dag för män vilket är lite i underkant gentemot den rekommenderade konsumtionen.

3.2 Potatis och potatisprodukter

3.2.1 Hur stor är och var konsumtionen?

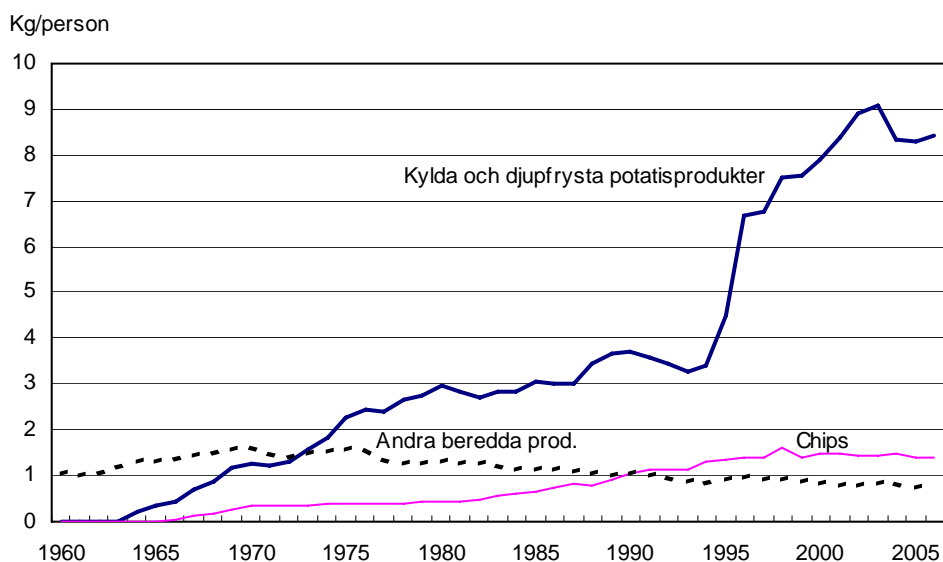
Enligt Jordbruksverkets beräkningar antas det att totalkonsumtionen av potatis och produkter beredda av potatis sedan 1978 ligger konstant på 83,6 kg per person och år. Enligt en undersökning avseende konsumtion och fritidsodling av potatis, som genomfördes av SCB år 2002, är detta antagande inte helt orimligt (se även avsnitt 3.2.3). Direktkonsumtionsberäkningarna visar att konsumtionen av färsk potatis nästan har halverats från år 1960 fram till år 2006.

Diagram 3.6 Konsumtion av färsk potatis, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Diagram 3.7 Konsumtion av potatisprodukter, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3.2.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

Samtidigt som konsumtionen av färsk potatis har minskat kraftigt, har konsumtionen av vissa beredda produkter ökat. Detta gäller till exempel konsumtionen av pommes frites och chips. Den minskade konsumtionen av färsk potatis ska också sättas i relation till den ökade konsumtionen av pasta och ris.

Enligt Jordbruksverkets beräkningar konsumerades år 1960 sammanlagt 89 kg färsk potatis, beredda potatisprodukter, ris och pasta per person och år. Då stod konsumtionen av färsk potatis för 98 procent av nämnda sammanlagda konsumtion. Motsvarande siffror för år 2006 är 71 kg per person med konsumtionsfördelningen färsk potatis 64 procent, ris 8 procent, pasta 13 procent och beredda potatisprodukter 15 procent.

3.2.3 Hur ser utvecklingen ut i jämförelse med andra källor?

SCB genomförde år 2002 en undersökning avseende konsumtion och fritidsodling av potatis. Enligt denna undersökning låg den genomsnittliga potatiskonsumtionen av kokt och stekt potatis samt pommes frites och liknande på 56 kg per person och år. Enligt samma undersökning åt män mer potatis än kvinnor (65 respektive 46 kg) och äldre människor åt mer potatis än yngre.

Enligt kostundersökningen Riksmaten 1997/98 motsvarar mängden potatis och potatisrätter som män åt 61 kg per år och som kvinnorna åt 42 kg per år. Hälften av all potatis åts som kokt, omkring 10 procent som potatismos. Därefter följer produkter som pommes frites, stekt potatis, potatisgratäng, bakad potatis, potatissallad samt potatisbullar och palt i en fallande skala. Vid en jämförelse mellan HULK89 och Riksmaten 1997/98 ser man att den totala konsumtionen av potatis har minskat.

Konsumtionen av frysta potatisprodukter, som till största delen utgörs av pommes frites, minskade dock både år 2004 och 2005, men gick upp lite under år 2006 enligt Djupfrysingsbyråns statistik. Eftersom Jordbruksverket använder Djupfrysingsbyrån som en grundkälla just för denna statistik är det naturligt att konsumtionsutvecklingen ser ut på samma sätt.

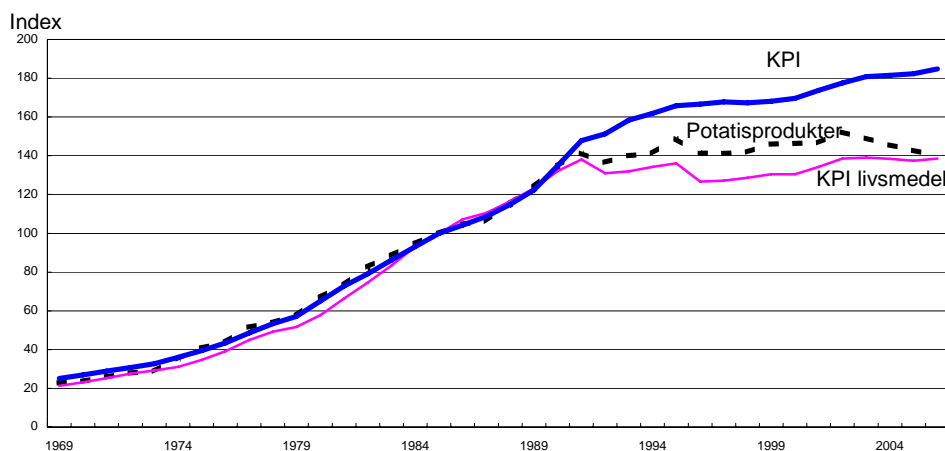
Nivåerna i Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar stämmer ganska väl överens med nivåerna i SCB:s undersökningar, konsumtionsutvecklingen går dessutom åt samma håll.

3.2.4 Prisutveckling

Från 1960-talet fram till i början av 1990-talet ökade priset för potatisprodukter på samma sätt som för livsmedel totalt och inflationen. Från mitten av 1990-talet och fram till år 2006 har prisutvecklingen för potatisprodukter legat på en högre nivå än för livsmedel totalt men ändå en bit ifrån inflationen.

Under 2000-talet närmar sig prisutvecklingen för potatisprodukter den för livsmedel totalt. Även om potatispriset har ändrats lite upp och ner under 1990- och 2000-talen, var det genomsnittliga priset för potatisprodukter ungefär detsamma år 1990 som år 2006.

Diagram 3.8 Prisutveckling för potatis (1985=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.2.5 Närings- och kostrekommendationer

Det rekommenderas att man äter en till två portioner potatis, ris eller pasta per dag. Jordbruksverkets beräknade potatiskonsumtion motsvarade år 1960 cirka 240 gram per person och dag. Motsvarande siffror för år 2006 var cirka 155 gram. Det är svårt att enbart titta på potatisprodukter vid en jämförelse mellan den rekommenderade konsumtionen och den faktiska. Man bör göra en jämförelse tillsammans med konsumtionen av pasta och ris, vilket också är gjort under avsnitt 3.1.5.

Det enda som kan sägas specifikt är att konsumtionen av beredda potatisprodukter har ökat. En stor andel av denna ökning utgörs av pommes frites, vilket är en trend som går tvärtemot närings- och kostrekommendationer om att inte äta för mycket fett.

3.3 Köksväxter, frukt och bär

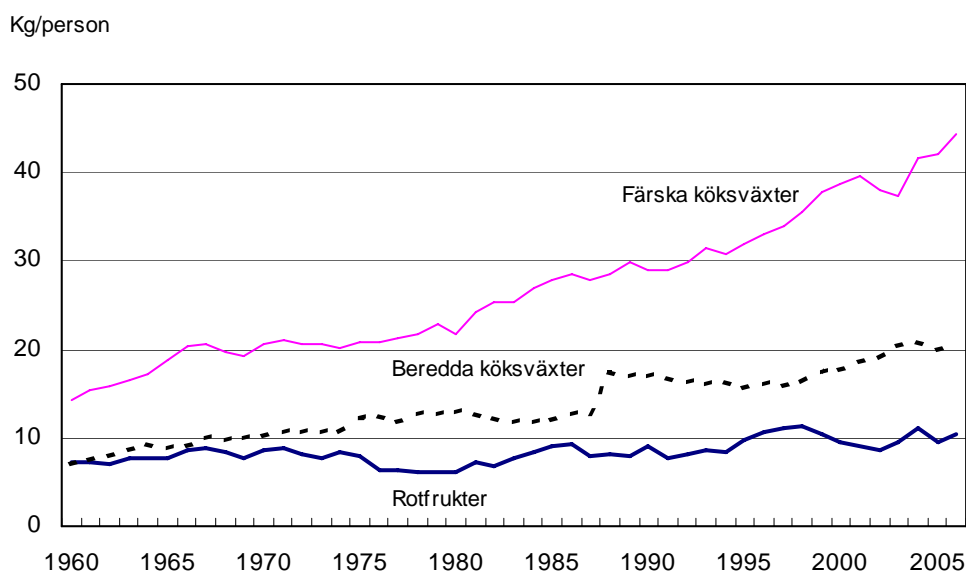
3.3.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Konsumtionen av frukt och grönsaker har ökat sedan år 1960.

3.3.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

Konsumtionen av färska köksväxter har nästan fördubblats sedan år 1980 och tredubblats sedan år 1960, men även om konsumtionen av rotfrukter har ökat har inte detta skett i samma utsträckning. Konsumtionen av ättiksinläggningar har varit relativt oförändrad, medan konsumtionen av köksväxter som är frysta, beredda eller konserverade på annat sätt ökat.

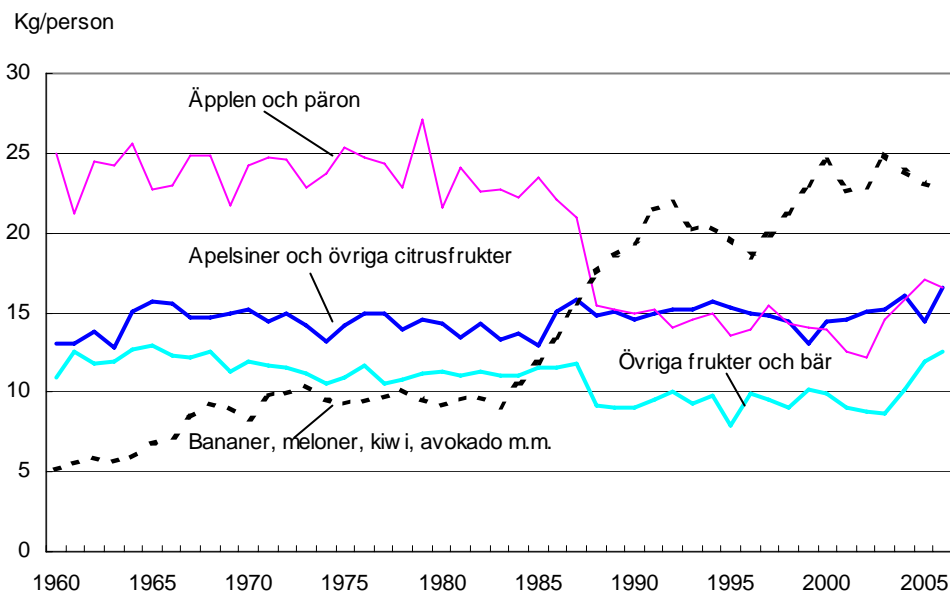
Diagram 3.9 Konsumtion av köksväxter, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Konsumtionen av äpplen och päron var relativt konstant fram till början av 1980-talet. Av diagram 3.10 framgår att konsumtionen sjönk från att ha legat på drygt 20 kg per person till runt 15 kg per person och år. Den minskade konsumtionen kan förklaras med att konsumtionen av egenproducerade frukter och bär inte redovisas från och med år 1988. Ungefär samtidigt som konsumtionen av äpplen och päron minskade steg konsumtionen för fruktgruppen bananer, meloner, kiwi, avokado m.m. Konsumtionen av citrusfrukter har ökat med cirka 25 procent sedan 1960-talet medan övriga frukter och bär har konsumerats i stort sett i samma utsträckning under hela tidsperioden.

Diagram 3.10 Konsumtion av frukt och bär, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

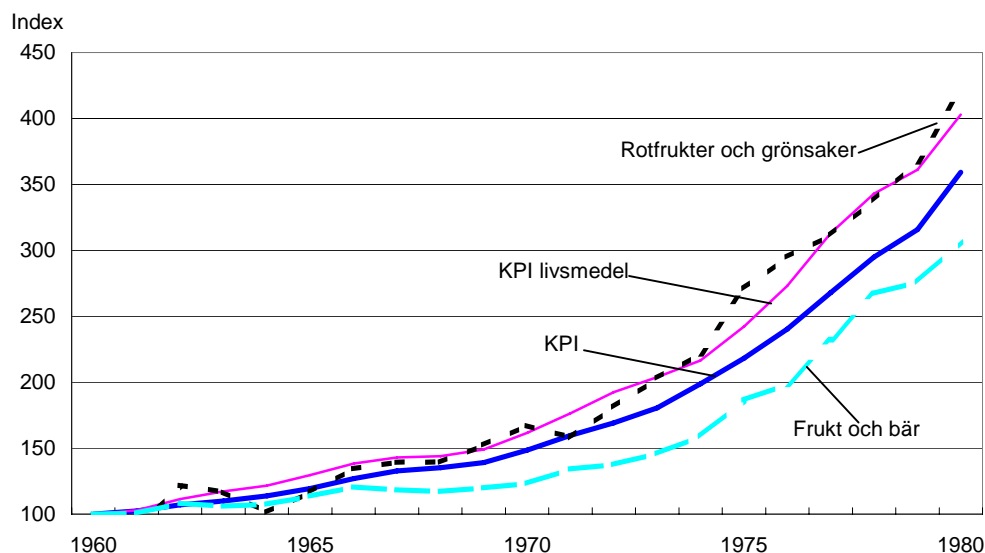
3.3.3 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

Enligt kostvaneundersökningarna har konsumtionen av rotfrukter ökat, detsamma gäller färsk och bearbetade grönsaker, medan konsumtionen av baljväxter varit nästintill konstant. Konsumtionen av frukt och bär har också ökat.

3.3.4 Prisutveckling

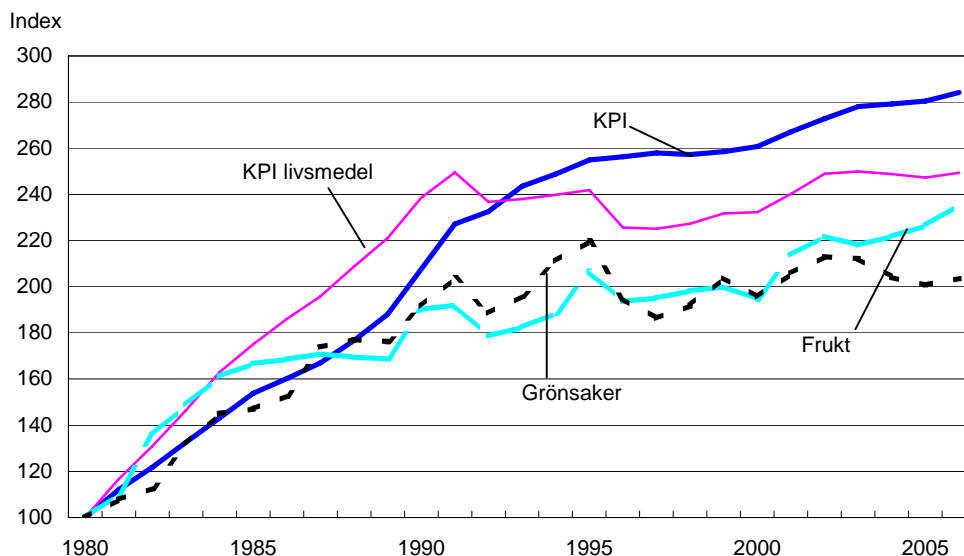
Från år 1960 fram till år 1980 har prisutvecklingen för rotfrukter och grönsaker nästan exakt följt samma prisutveckling som livsmedel totalt och då legat på en något högre nivå än inflationen. Prisutvecklingen för frukt och bär har däremot legat under nivån för motsvarande prisutveckling för livsmedel samt inflation.

Diagram 3.11 Prisutveckling åren 1960–1980 (1960=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

Diagram 3.12 Prisutveckling åren 1980–2006 (1980=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

Från år 1980 fram till 1980-talets slut följde i stort sett prisutvecklingen för både frukt och grönsaker inflationen. Detsamma gäller dessa produkters prisutveckling gentemot livsmedel totalt fram till mitten av 1980-talet, då priserna för livsmedel totalt steg mer än priserna för frukt och grönsaker.

Från år 1990 och fram till år 2000 har priserna för frukt och grönsaker varierat upp och ner men låg på ungefär samma nivå år 1990 som år 2000 samtidigt som inflationen steg kontinuerligt.

Under 2000-talet har grönsakspriserna nästan stått stilla, medan priserna för frukt ökat något.

3.3.5 Närings- och kostrekommendationer

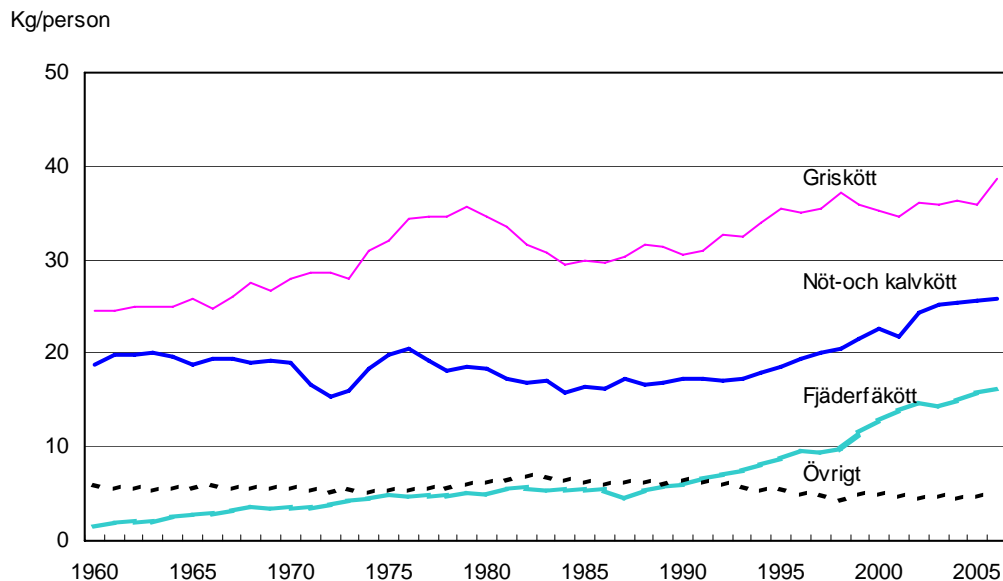
Enligt Livsmedelsverkets kostråd bör den sammanlagda frukt-, bär-, grönsaks- och juicekonsumtionen för vuxna uppgå till cirka 0,5 kg per person och dag. Detta motsvarar omkring 180 kg per person och år och avser ätfärdig vara. Vid den senaste kostvaneundersökningen (1997/98) uppgick människens genomsnittliga konsumtion till 60 procent och kvinnornas till 75 procent av den önskvärda nivån. Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar när det gäller frukt och grönsaker innehåller såväl färska som beredda grönsaker och frukter och bör inte summeras. Därför kan inte jämförelser göras gentemot kostråden.

3.4 Kött och köttvaror

3.4.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Totalkonsumtionen av kött har ökat med 35 kg per person och år mellan åren 1960 och 2006. Från att i början av 1960-talet legat på drygt 50 kg kött per person och år har konsumtionen 2006 ökat till 86 kg kött per person och år. Detta innebär att köttkonsumtionen har ökat med drygt 70 procent.

Diagram 3.13 Totalkonsumtion av kött, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

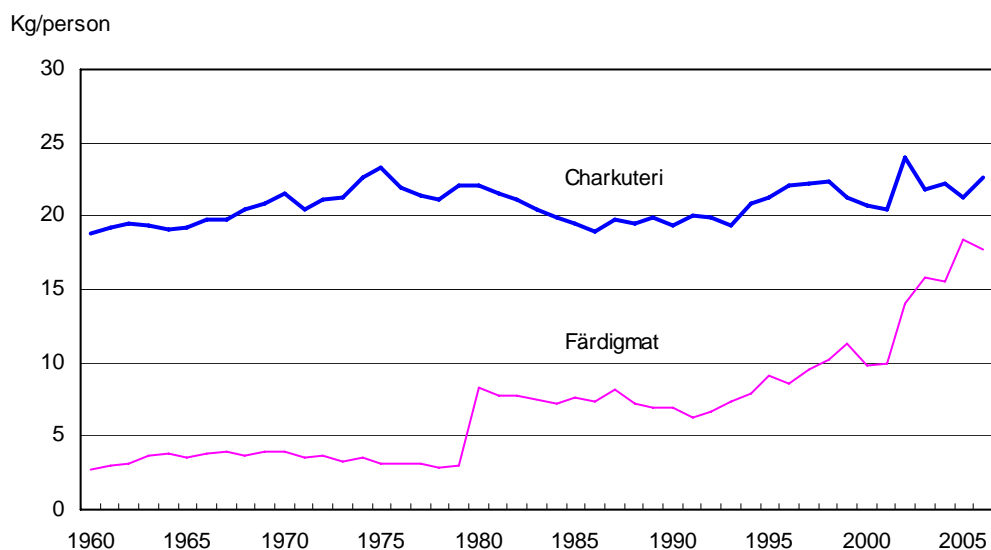
3.4.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

Det konsumerades i stort sett lika mycket nötkött på 1990-talets första hälft som 30 år tidigare, därefter har totalkonsumtionen av nötkött haft en uppåtgående trend trots de kriser som drabbat branschen inom EU i form av sjukdomsutbrott såsom BSE (galna kosjukan). Dessa utbrott fick kraftigt negativa effekter på konsumtionen i flera andra europeiska länder men så blev inte fallet i Sverige, vilket förmodligen beror på att svenskarna litar på att livsmedelskontrollerna i olika led fungerar och livsmedlen därmed är säkra att konsumera. Förklaringen till den trendmässigt ökande totalkonsumtionen är sannolikt den gynnsamma utvecklingen av konsumentpriserna för nötkött.

Totalkonsumtionen av griskött steg i början av 1970-talet och låg ett tiotal år strax över 30 kg per person och år för att sedan återigen sjunka till ungefär samma nivå som före ökningen. I slutet av 1980-talet ser man återigen trenden av en konsumtionsökning för att år 2006 ligga runt 39 kg per person och år. Även för griskött har prisutvecklingen under de senaste 25 åren varit relativt gynnsam ur ett konsumentperspektiv.

Totalkonsumtionen av fjäderfäkött (främst kycklingkött) har ökat kraftigt, den kraftigaste ökningen har skett från 1990-talets början och framåt vilket även sammanfaller med fallande konsumentpriser för fjäderfäkött. Från år 1960 till år 1990 ökade totalkonsumtionen av fjäderfäkött från 1,6 till 5,9 kg per person och år, för att under de kommande 16 åren öka till 16,2 kg per person och år. Totalt sett innebär detta att det år 2006 konsumerades 10 gånger mer fjäderfäkött än vad som konsumerades år 1960.

Diagram 3.14 Konsumtion av förädlade köttprodukter, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Sammantaget konsumeras det nästan dubbelt så mycket förädlade köttprodukter (charkuteri plus färdigmat) år 2006 i Sverige jämfört med år 1960. Konsumtionen har ökat kraftigt dels i början av 1980-talet och dels i början av 2000-talet.

Det är främst konsumtionen av färdigmat som har ökat, charkuterikonsumtionen håller sig på ungefär samma nivå under hela perioden.

3.4.3 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

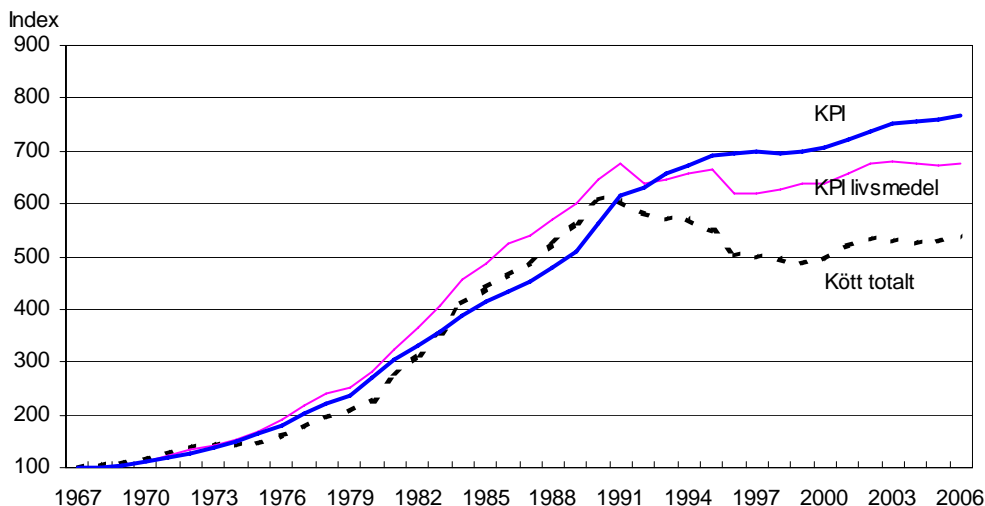
Vid en jämförelse mellan de olika kostvaneundersökningarna HULK 89 respektive Riksmaten 1997/98 visas också en konsumtionsökning gällande kött och fågel mellan åren 1989 fram till 1997/98. År 1989 åt en kvinna respektive en man 72 respektive 99 gram kött och köttträtter (tillagade) per dag. Intaget av korv och andra charkprodukter var 19 respektive 29 gram per dag. Motsvarande siffror för 1997/98 var 97 respektive 129 gram, medan intaget av korv och andra charkprodukter var 31 respektive 43 gram per dag. Utifrån dessa siffror kan man göra en årlig uppskattning av att konsumtionen ökade från 43 kg per person och år 1989 till 55 kg per person och år 1997/98. Nivån på denna ökning är klart jämförbar med motsvarande ökning i Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar motsvarande period.

Djupfrysingsbyrån visar i sin statistik mellan åren 1975 och 2002 att konsumtionen av djupfrost fjäderfäkött stadigt har ökat. Även om definitioner inte är helt jämförbara visar Djupfrysingsbyrån en liknande konsumtionsökningstrend för "färdigrätter" mellan åren 1986 och 2002 som Jordbruksverket gör för "färdigmat".

3.4.4 Prisutveckling

Fram till början av 1990-talet följde priserna för kött i stort prisutvecklingen för livsmedel i allmänhet. Mellan år 1990 och 2006 sjönk priserna på kött med drygt 12 procent medan priserna för livsmedel totalt sjönk med knappt 2 procent. Kött har relativt sett blivit billigare jämfört med övriga livsmedel vilket sannolikt är en förklaring till den ökande köttkonsumtionen.

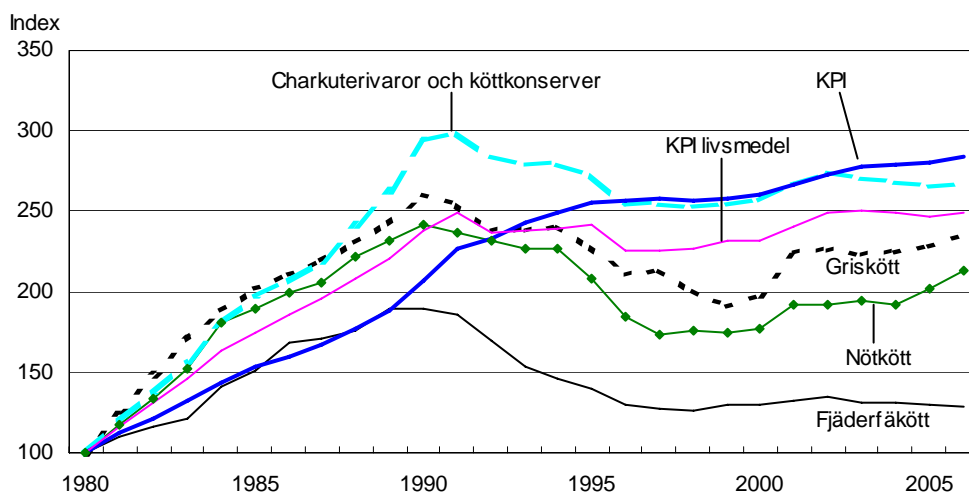
Diagram 3.15 Prisutveckling för kött (1966/67=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

Av diagram 3.17 kan man utläsa att fjäderfäkött är det köttslag för vilket prissänkningarna slog igenom mest. Men prissänkningarna har medfört att även nötkött och griskött har blivit betydligt billigare relativt andra livsmedel trots att priserna för dessa produkter har stigit från slutet av 1990-talet fram till år 2006. Priserna för både nötkött och griskött låg år 2006 på en nivå motsvarar prisnivåerna i slutet på 1980-talet. Charkuterivaror och köttkonserver hade ungefär samma prisutveckling som gris- och nötkött fram till slutet av 1980-talet. Därefter steg priserna för charkuterivaror och köttkonserver kraftigt. I början av 1990-talet sjönk priserna för dessa produkter och från slutet av 1990-talet till början av 2000-talet låg prisutvecklingen i nivå med inflationen för att åren därefter ligga något lägre.

Diagram 3.16 Prisutveckling för utvalda köttgrupper 1980–2006 uttryckt med index KPI-J (1980=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.4.5 Närings- och kostrekommendationer

I Livsmedelsverkets beräkningar för en vuxen ingår en portion, motsvarande 100–120 gram kött per dag. Därutöver tillkommer 38 gram korv och charkprodukter. Detta motsvarar 39 kg benfritt kött och 14 kg charkvaror per person och år. År 2006 var direktkonsumtionen av färskt och fryst kött (inkl. ben) 42,5 kg per person och år och konsumtionen av charkprodukter 24,1 kg per person och år. Utöver detta tillkom-

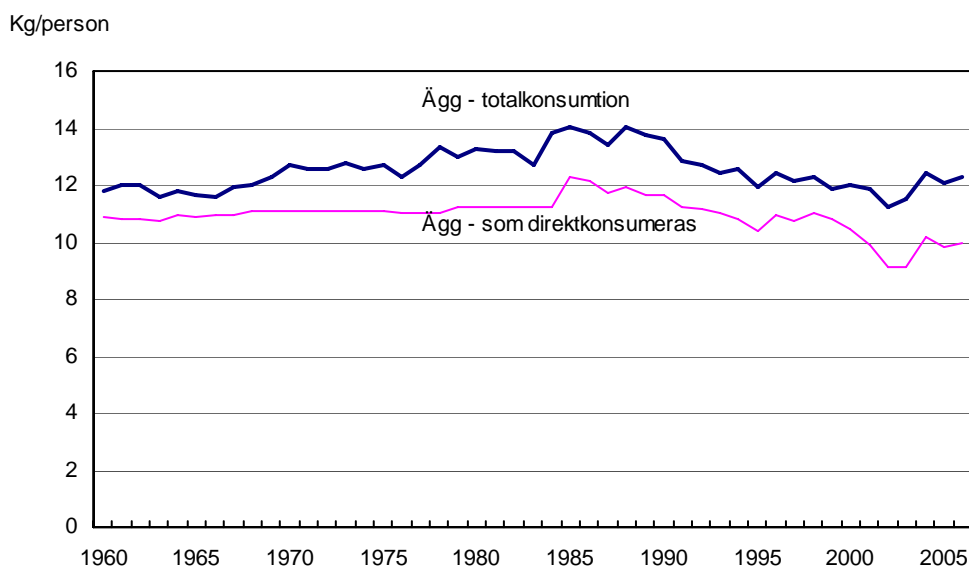
mer kött och charkvaror som ingår i färdigmat och frysta köttprodukter med en konsumtion på 16,9 kg per person och år. Den totala köttkonsumtionen låg år 2006 på drygt 85 kg per person och år. Denna siffra avser ”vara med ben” och omfattar förutom färskt och fryst kött också mängden kött som används för tillverkning av korv och andra charkprodukter och inkluderar svinn i produktionsleden. Efter en uppskattad korrigerigering för avfall och svinn hamnar köttkonsumtionen år 2006 någonstans mellan 60 och 65 kg per person och år. Även om det är svårt att jämföra dessa skattningar tyder beräkningarna på att konsumtionen av kött och charkprodukter ligger en bit över den rekommenderade.

3.5 Ägg

3.5.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Förändringen i konsumtionen av ägg ter sig inte lika dramatisk som för vissa andra matvaror. Den totala konsumtionen har pendlat mellan 11 kg ägg per person och år till 14 kg per person och år. För den direkta konsumtionen av ägg är motsvarande siffror drygt 9 kg per person och år till 12 kg per person och år. Under mitten av 1980-talet fram till början av 1990-talet var äggkonsumtionen som högst och under mitten av 1960-talet samt i början av 2000-talet var den som lägst. Under senare år har dock äggkonsumtionen börjat stiga igen.

Diagram 3.17 Utvecklingen av äggkonsumtionen

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsstatistik

3.5.2 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

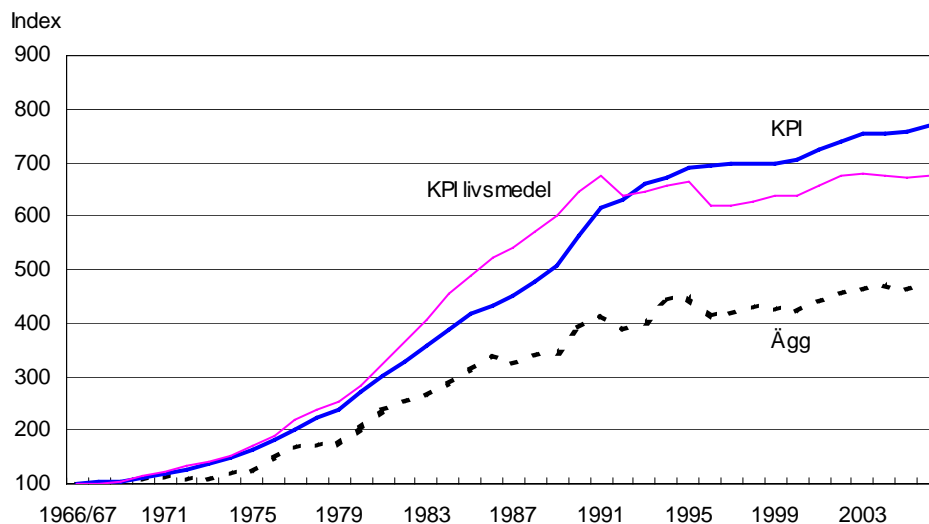
Genomsnittligt sett åt männen 19 gram ägg per dag enligt HULK89 medan motsvarande siffra för kvinnor var 16 gram ägg per dag. Enligt Riksmaten 1997/98 åt både män och kvinnor i genomsnitt 15 gram ägg per dag. Om man räknar upp dessa siffror till årsbasis innebär detta enligt kostvaneundersökningarna en minskning av äggkonsumtionen från 6,4 kg till 5,5 kg per person och år. Dessa siffror underskattar dock den totala äggkonsumtionen eftersom ägg som ingår i pannkaka, bakverk, efterrätter m.m. inte ingår.

Äggkonsumtionen har enligt kostvaneundersökningarna minskat med motsvarande nästan 1 kg per person och år från år 1989 till år 1997/98. Även Jordbruksverkets direktkonsumtionsberäkningar visar en minskning mellan dessa år.

Enligt Svenska Ägg konsumerar numera (statistik från åren 2004–2006) knappt 200 ägg per person och år. Omräknat blir detta cirka 14 kg ägg per person och år. Denna siffra är något högre än vad som redovisas i Jordbruksverkets totalkonsumtionsberäkningar.

Diagram 3.18 Prisutveckling för ägg (1966/67=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.5.3 Prisutveckling

Som visas i diagrammet ovan ser man att prisutvecklingen för ägg, sett från perspektivet med år 1966/67 som basår, i stort sett har följt priset för livsmedel totalt samt inflationen fram till början av 1980-talet. I början av 1990-talet steg priset för livsmedel totalt samt inflationen, dock inte i samma omfattning, medan prisökningen för ägg inte alls var lika stor. Från år 1990 och framåt stabiliserades äggpriset till att ligga på en relativt konstant nivå.

3.5.4 Närings- och kostrekommendationer

Det finns inga kostråd specifikt för ägg, eftersom ägg är ett proteinrikt livsmedel "bakas" rekommendationerna ofta samman med rekommendationerna gällande köttprodukter.

Eftersom ägg innehåller ganska mycket kolesterol, har äggkonsumtionen varit föremål för diskussioner. Enligt Livsmedelsverket kan de flesta i allmänhet äta ett ägg om dagen utan att kolesterolvärdena påverkas negativt. Vidare rekommenderar Livsmedelsverket personer med höga kolesterolvärden att minska intaget av mättat fett snarare än att minska äggkonsumtionen.

3.6 Mjök, grädde, ost och matfett

3.6.1. Hur stor är och var konsumtionen?

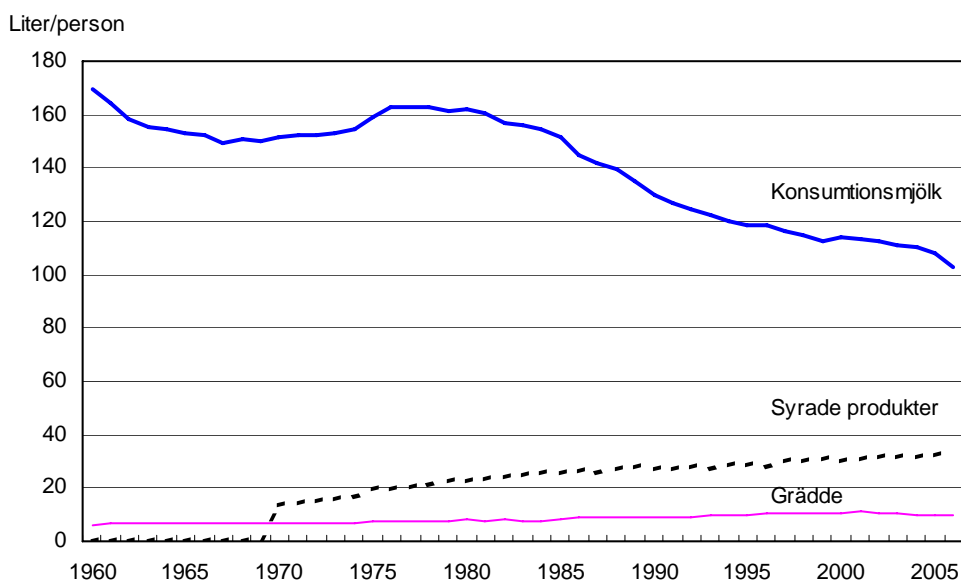
Efter 1960-talet var totalkonsumtionen av mjölk som högst i slutet av 1970-talet med drygt 160 liter per person och år. Därefter har konsumtionen sjunkit kontinuerligt för att år 2006 ligga strax över 100 liter per person och år. När det gäller grädde ökade totalkonsumtionen från 6–7 liter per person och år under 1960- och 1970-talen till omkring 11 liter per person kring millennieskiftet för att därefter avta något.

Syrade produkter (yoghurt, fil etc.) började konsumeras i början av 1970-talet och trenden visar en årlig försiktig ökning av konsumtionen som vid millennieskiftet uppgick till 33 liter per person och år.

Ostkonsumtionen har mer än fördubblats under perioden 1960 till 2006, från drygt 7 kg till nästan 18 kg per person och år. Konsumtionen av smältost har legat ganska konstant genom åren medan hårdost och ost, andra slag har ökat. Konsumtionen av ost, andra slag låg på knappt 1 kg per person år 1960 och fördubblades efter femton år samt fyrdubblades fram till år 2006, då den låg på nästan 4 kg per person och år.

Som framgår av diagram 3.22 låg totalkonsumtionen av matfett relativt konstant runt 25 kg per person och år under 1960-, 1970- och 1980-talen. Därefter sjönk konsumtionen kraftigt och kontinuerligt för att år 2006 ligga på cirka 16 kg matfett per person och år. Det är framför allt smörkonsumtionen som har minskat. Konsumtionen av margarin, matoljor och andra fetter och oljor har varierat mellan åren men sett ur ett långt tidsperspektiv legat ganska konstant.

Diagram 3.19 Den total konsumtionen av mjölk, syrade produkter och grädde, liter per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3.6.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

Vid en närmare titt på direktkonsumtionen av mjölk syns tydligt att konsumtionen av standardmjölk har minskat kraftigt och konstant sedan början av 1970-talet. I början av 1960-talet låg konsumtionen av standardmjölk på 116 liter per person och år, i mitten av 1970-talet var motsvarande siffra cirka 100 liter per person och år. Från 1960-talet fram till början av 1990-talet halverades denna mjölkkonsumtion. Vid 2000-talets början drack vi cirka 35 liter standardmjölk per person och år.

Lättmjölken hade sin storhetstid i slutet av 1970-talet då vi drack nästan 60 liter per person och år. Konsumtionen av lättmjölk har sedan konstant minskat till att numera ligga strax under 25 liter per person och år.

Mellanjölken var en produkt som kom i mitten av 1980-talet och konsumtionen av denna ökade snabbt till drygt 20 liter per person år 1987. Från 1987 och sex år framåt fördubblades denna konsumtion. Fram till år 2006 har mellanjölkskonsumtionen ökat till nästan 50 liter per person och år. Tittar man på direktkonsumtionen av matfett kan man se en liknande utveckling som för totalkonsumtionen, att konsumtionen av matfett minskar. Från att ha legat på drygt 20 kg per person och år fram till mitten av 1980-talet, sker en kraftig minskning fram till millenniumskiftet. Därefter ligger konsumtionen av matfett strax under 15 kg matfett per person och år.

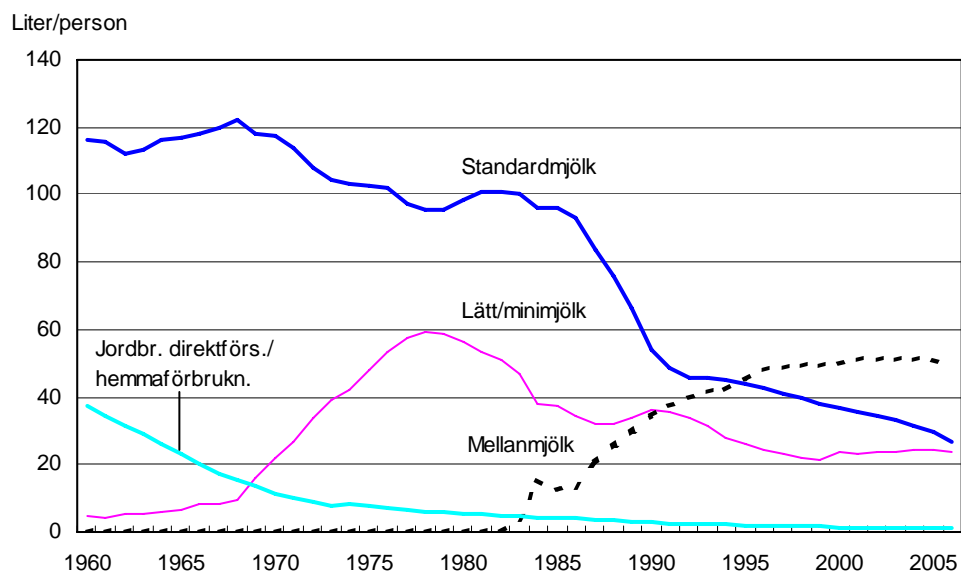
I början av 1960-talet var antalet jordbruk med mjölkproduktion betydligt fler än idag och jordbrukarnas direktförsäljning och hemmaförbrukning av mjölk uppgick till 37,6 liter per person och år. Denna typ av konsumtion minskade drastiskt under 1960-talet för att 1970 vara endast 13,5 liter per person. Minskningen har fortsatt och år 2006 var den försumbara 0,9 liter per person och år. Denna mjölk kan antas ha en fetthalt som är jämförbar med standardmjölk.

Smörkonsumtionen har minskat från nästan 10 kg per person och år 1960 till knappt 4 kg per person och år 1980. År 2000 var smörkonsumtionen som lägst med drygt 1 kg per person och år. Åren därefter har smörkonsumtionen sakta ökat och ligger år 2006 på nästan 2 kg per person och år.

Direktkonsumtionen av margarin låg i början av 1960-talet runt 12 kg per person och år. Bregott och lättmargarin lanserades under början av 1970-talet och konsumtionen av margarinprodukter ökade under 1970-talet till runt 15 kg per person och år. Under första hälften av 1980-talet låg konsumtion runt 18 kg per person och år. Därefter har konsumtionen minskat kontinuerligt förutom när det gäller lättmargarin där konsumtionen har ökat. År 2006 låg den sammanlagda konsumtionen av margarinprodukter strax över 9 kg per person och år.

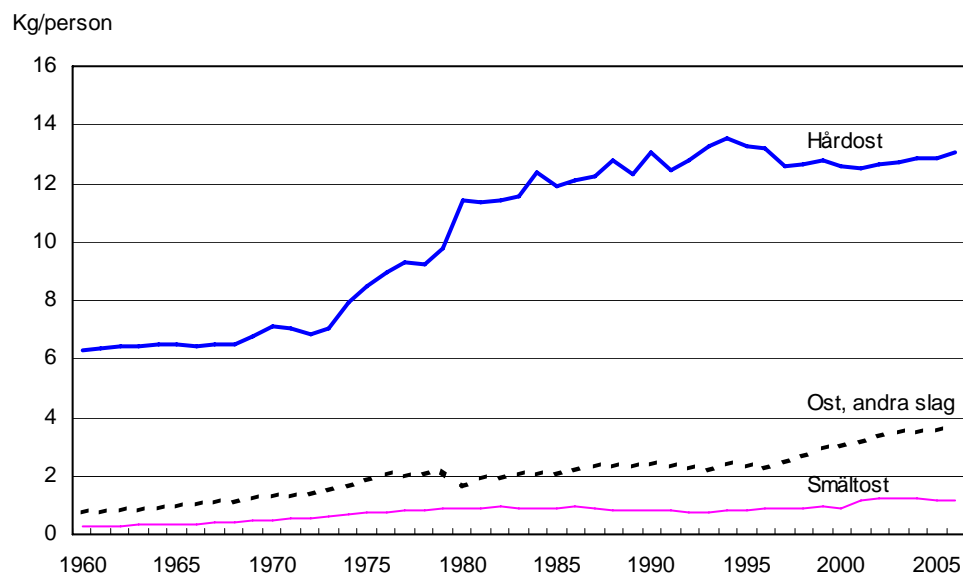
Direktkonsumtionen av matolja har redovisats sedan mitten av 1980-talet och har haft en försiktig ökningstakt från knappt 1 kg per person och år till 2 kg per person år 2006.

Diagram 3.20 Fördelning av mjölkkonsumtion, liter per person och år

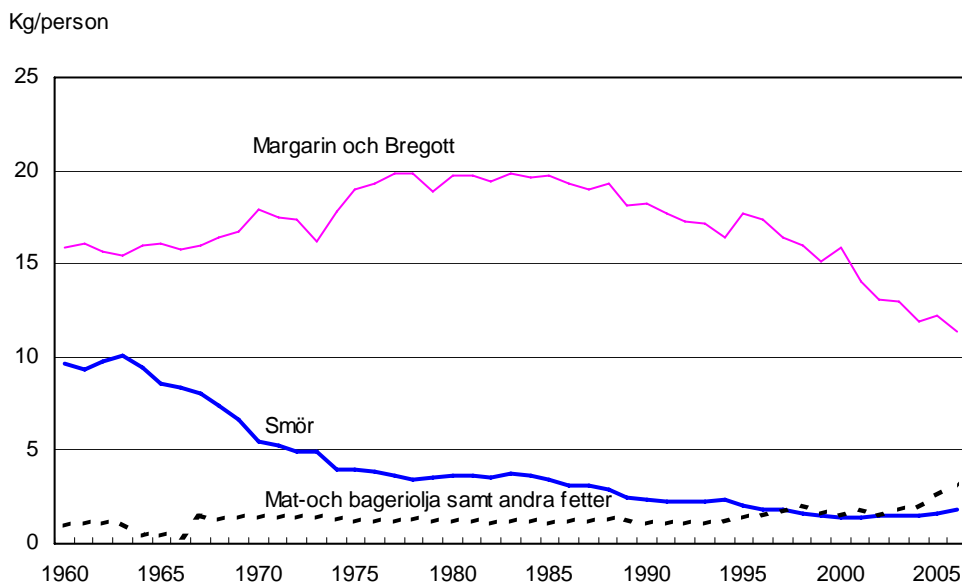
Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Diagram 3.21 Ostkonsumtion, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Diagram 3.22 Totalkonsumtionen av matfett, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3.6.3 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

Vid en jämförelse med Svensk Mjölks siffror avseende konsumtionen av mjölk, mejeriprodukter och ost är konsumtionsutvecklingen nästintill identisk. Detta är naturligt eftersom produktionssiffror från Svensk Mjölk används till konsumtionsberäkningarna.

Vid en jämförelse mellan HULK89 och Riksmaten 1997/98 kan man endast urskilja att den totala konsumtionen av mjölkprodukter har minskat något, vilket överstämmer med diagram 3.21 där Jordbruksverkets beräkningar visas. Dock visar en jämförelse mellan HULK89 och Riksmaten 1997/98 en minskning av ostkonsumtionen från 14,8 kg per person och år till 10,8 kg per person och år. Just mellan dessa år visar Jordbruksverkets respektive Svensk Mjölks beräknade ostkonsumtion en ökning på ett halvt till ett kg per person och år.

Som tidigare påpekats i denna rapport är det svårt att exakt jämföra olika datakällor med varandra (se Fakta om statistiken). Enligt Livsmedelsverket kan standardportionerna för ost ha överskattats i kostvaneundersökningen HULK89, men resultaten från Riksmaten 1997/98 visar också att man åt ost mer sällan än i HULK89. En annan orsak till skillnaderna kan vara att ost som ingår i olika maträtter (paj, sallader etc.) inte redovisas som "ost" i någon av kostvaneundersökningarna. Man kan bara spekulera i att det är möjligt att mer ost kan ha använts i maträtter på senare år och därför har den "direkta konsumtionen" av ost minskat.

3.6.4 Prisutveckling

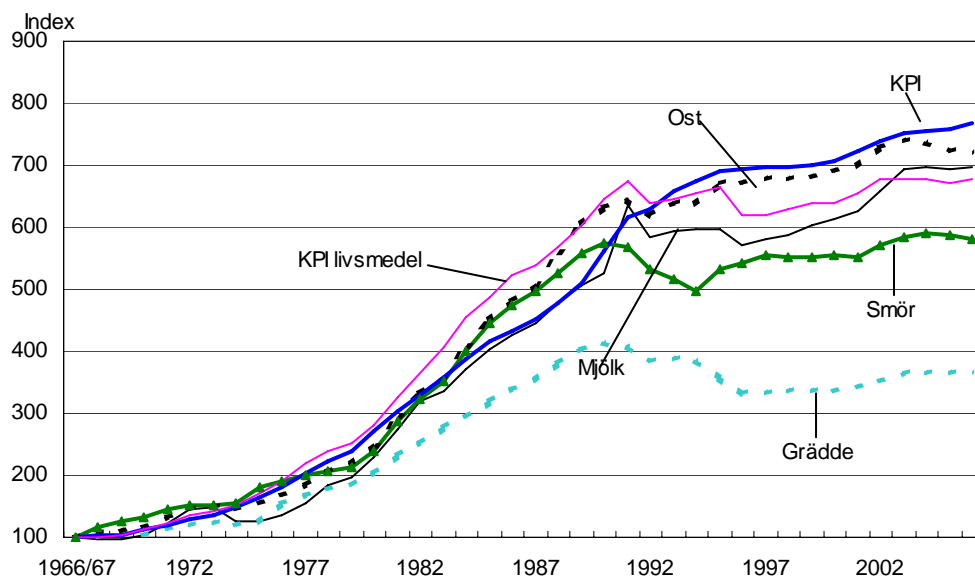
Mjölkpriserna har i stort sett följt inflationen fram till början av 1990-talet, därefter låg priserna strax under livsmedelspriserna totalt fram till i början av 2000-talet då mjölkpriserna steg mer än vad livsmedelspriserna totalt gjorde.

Gräddpriset utvecklades på samma sätt som inflationen och priser för livsmedel totalt sett fram till början av 1980-talet, därefter steg livsmedelspriserna totalt sett samt inflationen i mycket högre grad än vad gräddpriset gjorde. Under 1990-talet sänktes gräddpriset något och har sedan slutet av detta årtionde legat relativt konstant.

Smör- och ostpriserna utvecklades i takt med inflationen och livsmedelspriser totalt sett fram till mitten av 1980-talet. I början av 1990-talet sänktes smörpriserna för att strax därefter höjas lite igen. Från slutet av 1990-talet har smörpriserna legat relativt konstant.

Ostpriserna däremot, följde ungefär prisutvecklingen för livsmedel totalt fram till början av 1990-talet. Åren därefter mattades prisökningarna för livsmedel totalt av men priserna för ost fortsatte att stiga. Ost har alltså blivit relativt sett billigare.

Diagram 3.23 Prisutveckling för olika slags mejeriprodukter (1966/67=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.6.5 Närings- och kostrekommendationer

Livsmedelsverket rekommenderar ett dagligt intag av cirka en halv liter mager mjölk, fil eller yoghurt, en del av detta kan utgöras av mager ost. Det rekommenderas att den dagliga ostkonsumtionen begränsas till högst cirka två skivor nästan uteslutande av ostsorter med fetthalt på 17 procent eller lägre. När det gäller matfett så finns det inga rekommendationer gällande specifika kvantiteter, förutom att matfett bör användas sparsamt. Valet av fettsort har dock större betydelse än den totala mängden. Mjuka fetter som innehåller mindre mättade fettsyror bör väljas framför hårda fetter. Därför rekommenderas användande av flytande margarin eller olja till matlagning och magert smörgåsfett.

Enligt Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar för år 2006 var tillförseln omkring 3,7 dl mjölkprodukter och cirka 50 gram ost per dag. Motsvarande siffror för år 1960 var 4,7 dl mjölkprodukter och cirka 20 gram ost. Således var konsumtionen mer i närhet av den rekommenderade år 1960 jämfört med år 2006. Kostvaneundersökningarna visar samma utveckling när det gäller mjölk men skiljer sig däremot gällande osten.

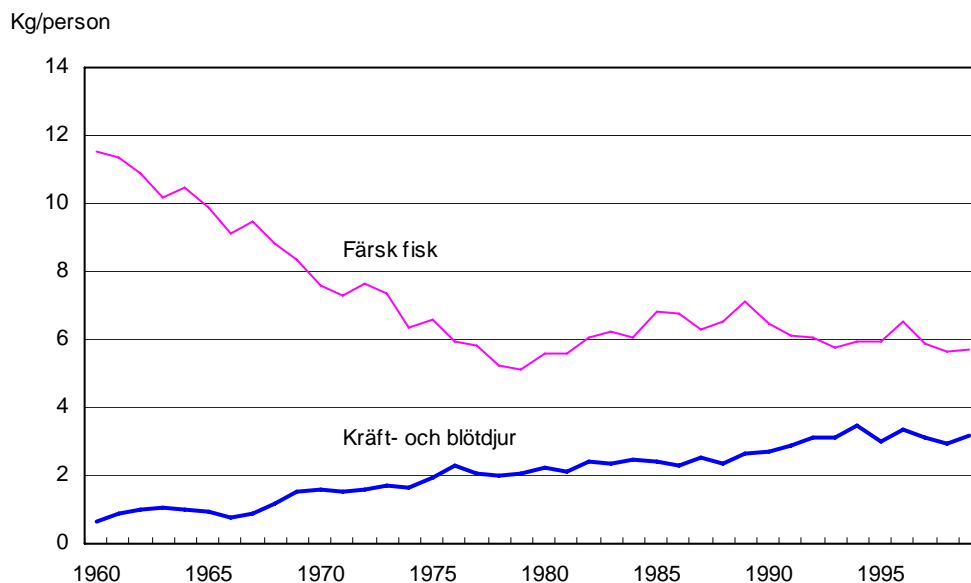
3.7 Fisk, kräftdjur och blötdjur

3.7.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Jordbruksverket gör sedan år 2000 inga beräkningar av konsumtionen av färsk fisk eftersom dataunderlaget för de beräkningsmetoder som används anses vara alltför otillförlitligt.

Diagram 3.24 sträcker sig därför bara till och med år 1999 och visar en kontinuerlig minskning av färsk fisk fram till slutet av 1970-talet och därefter en relativt konstant konsumtion. För färsk kräft- och blötdjur har konsumtionen ökat lite mellan åren 1960–1999.

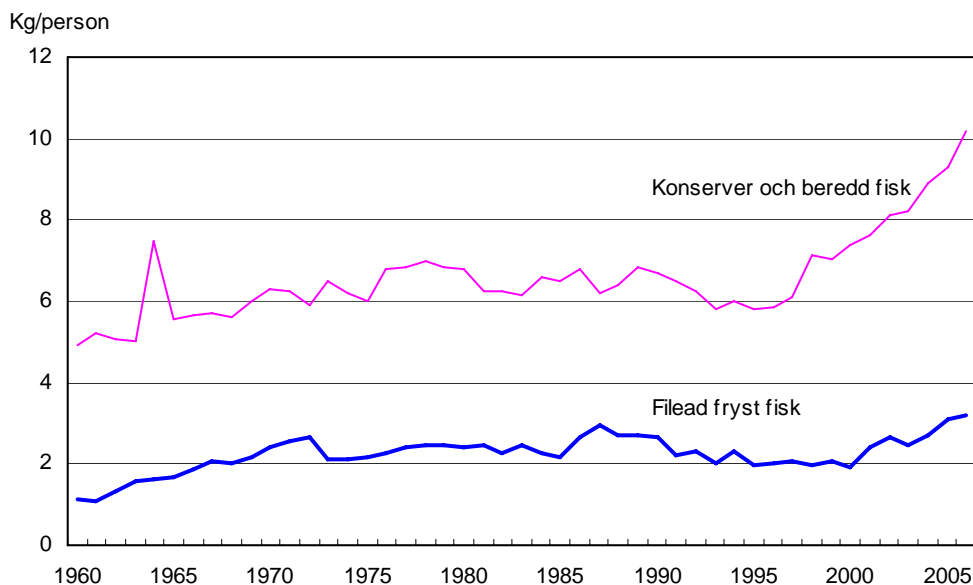
Diagram 3.24 Konsumtionen av färsk fisk, kräft- och blötdjur, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Konsumtionen av filead fryst fisk, beredd eller konserverad fisk samt beredda eller konserverade kräft- och blötdjur beräknas alltjämt. Diagrammet nedan visar en försiktig konsumtionsökning av filead fryst fisk under hela tidsperioden och en dramatisk konsumtionsökning av konserver och beredd fisk, det sistnämnda gäller framför allt ifrån slutet av 1990-talet.

Diagram 3.25 Konsumtionen av konserver och beredd fisk samt filead fryst fisk, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3.7.1 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

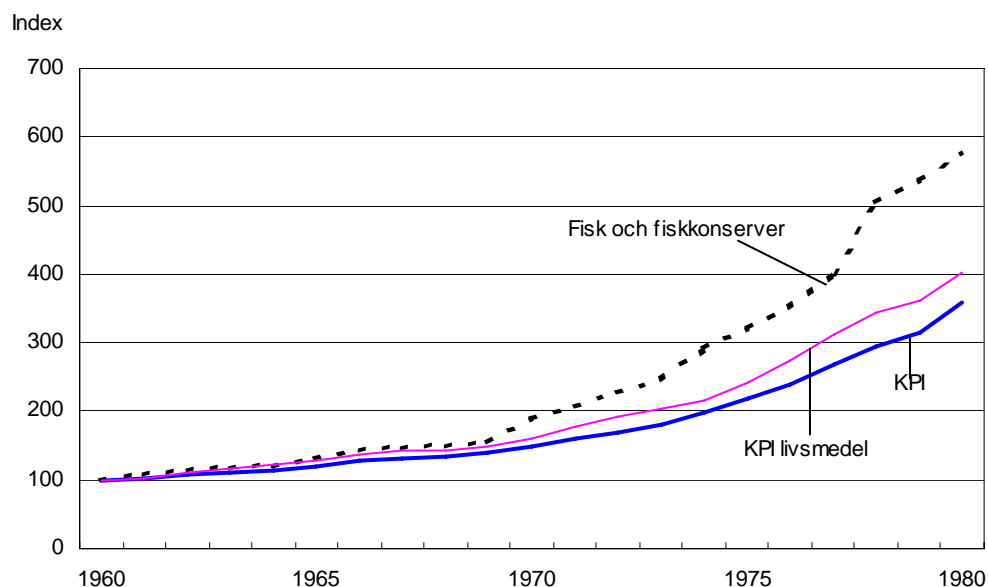
Det kan sägas att utvecklingen av fiskkonsumtionen följer den allmänna trenden med en konsumtionsökning av beredd och färdiglagad mat. Enligt kostundersökningen 1997/98 uppgick konsumtionen av fisk

och skaldjur bland vuxna till i genomsnitt 30–35 gram per dag. Mellan 20 och 30 procent åt fisk mer sällan än en gång per vecka.

3.7.2 Prisutveckling

Prisutvecklingen för fisk och fiskkonserver låg från år 1960 fram till en början av 1970-talet i nivå med prisutvecklingen för livsmedel totalt. Från 1970-talet och framåt har däremot priset för fisk och fiskkonserver ökat mer än för livsmedel totalt sett.

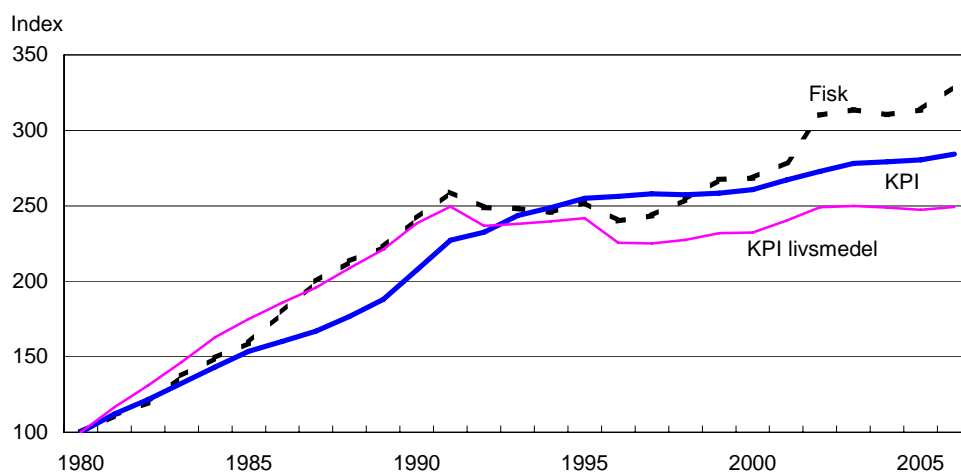
Diagram 3.26 Prisutveckling för fisk och fiskkonserver (1960=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

Från år 1980 och framåt såg prisutvecklingen ut på liknade sätt både för fisk, livsmedel totalt sett och inflationen, en ökning skedde fram till början av 1990-talet. Därefter planade prisutvecklingen ut och priserna låg nästintill konstanta under några år. I slutet av 1990-talet ökade samtliga priser, men priset för fisk har ökat betydligt mer än för livsmedel totalt sett.

Diagram 3.27 Prisutveckling för fisk (1980=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.7.3. Närings- och kostrekommendationer

Livsmedelsverket anser att ur folkhälsosynpunkt bör de flesta äta mer fisk. Enligt kostråden innebär det att man bör äta två till tre portioner på 120 gram fisk och/eller skaldjur per vecka vilket uppskattningsvis motsvarar cirka 300–400 gram per vecka eller cirka 20 kg rensad benfri vara per person och år. Vid en tillbakablick till år 1990 i Jordbruksverkets beräkningar av direktkonsumtionen framgår att tillförseln per person var i genomsnitt 18,6 kg fisk och fiskprodukter per år, vilket motsvarar cirka 350 gram fisk per vecka. I dessa siffror ingår dock en del oätliga delar som ben och skinn, varför den faktiska tillförseln av ren fisk var lägre.

Enligt kostvaneundersökningarna äter både kvinnor och män 30–35 gram fisk och skaldjur per dag, vilket motsvarar 200–245 gram fisk per vecka. I dessa siffror ingår även andra ingredienser än fisk. Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar, visar en konsumtion som ligger en bit under den rekommenderade nivån. Beräkningarna är dock osäkra när det gäller fisk. Kostvaneundersökningar visar också en konsumtion som ligger något under den rekommenderade nivån.

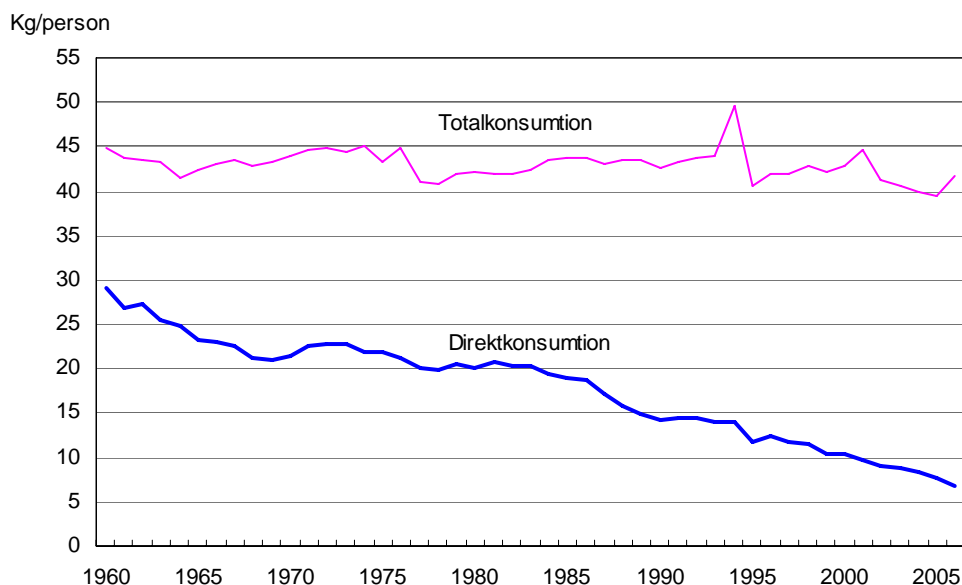
3.8 Energirika livsmedel med lågt näringsinnehåll

Socket är ett livsmedel som innehåller mycket energi men ger få övriga näringsämnen. Godis, bakverk samt snacks, glass och läsk är förädlade livsmedel som innehåller mycket socker och/eller fett och är också näringsfattiga.

3.8.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Diagrammet nedan visar att den totala sockerkonsumtionen har pendlat mellan ungefär 40–45 kg per person och år under den aktuella perioden. Direktkonsumtionen av socker låg år 1960 strax under 30 kg per person och år medan motsvarande siffra för år 2006 var cirka 7 kg.

Diagram 3.28 Sockerkonsumtion, kg per person och år

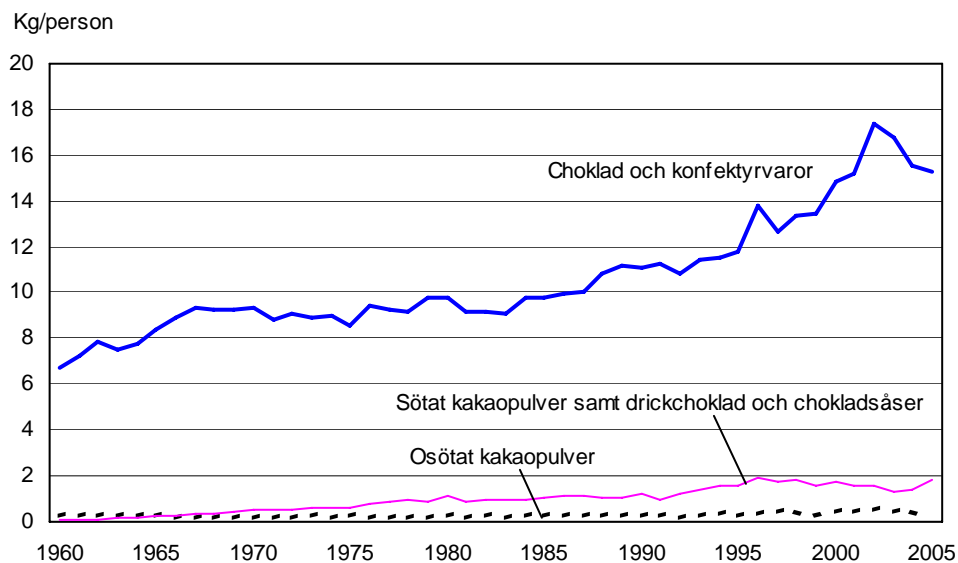

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Sammantaget har konsumtionen av kakao, choklad och konfektyrvaror ökat med 10 kg, från 7 kg per person och år till 17 kg per person och år, under knappt 50 år. Den största ökningen står choklad och konfektyrvaror för.

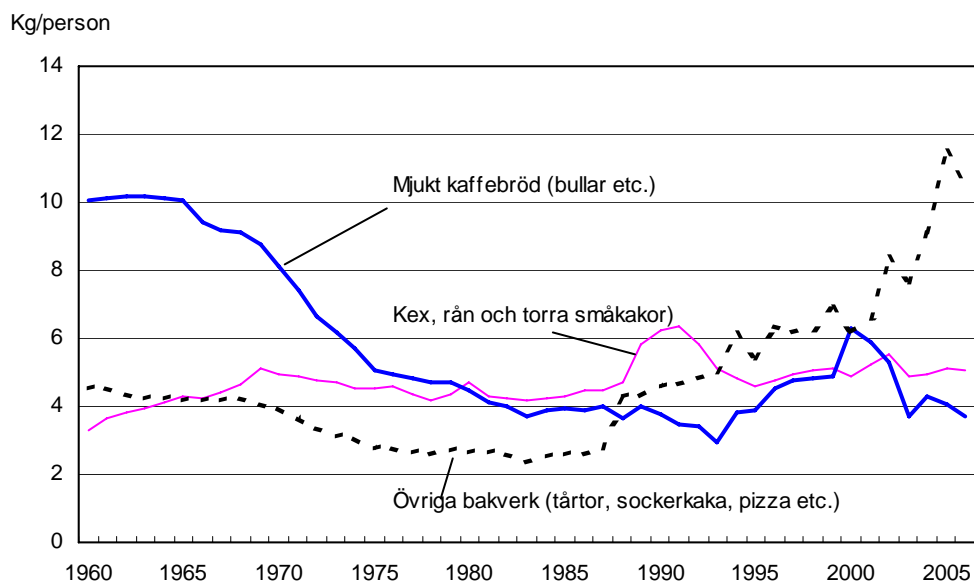
Diagram 3.29 Konsumtion av kakao, choklad och konfektyrer, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Sammantaget ser konsumtionen av bakverk ut på ungefär samma sätt år 1960 som år 2006. Konsumtionsmönstret har dock ändrat sig på så sätt att övriga bakverk såsom tårter, bakelser, pizza etc. har ökat medan mjukt kaffebröd har minskat. I början av 1970-talet gick den totala konsumtionen av bakverk ned från strax under 20 kg per person och år till sin lägsta nivå på drygt 10 kg per person och år under början av 1980-talet. Därefter vände den nedåtgående trenden och år 2006 låg bakverkskonsumtionen på cirka 20 kg per person och år (se även avsnitt 3.1.2).

Diagram 3.30 Konsumtion av bakverk, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3.8.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

Den direkta konsumtionen av socker har minskat kraftigt under perioden samtidigt som den totala konsumtionen varit relativt konstant. Förklaringen ligger dels i att vi gått från att baka, sylta och göra saft i

hemmet till att i större utsträckning köpa dessa produkter färdiga i dagligvaruhandeln, dels att konsumtionen av produkter med hög andel socker ökat kraftigt, t.ex. godis och läsk. Utvecklingen av den direktkonsumerade kvantiteten socker följer alltså samma mönster som flera andra produkter av råvarukaraktär, såsom t.ex. mjöl och potatis.

3.8.3 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

Att den totala sockerkonsumtionen är oförändrad medan den direkta konsumtionen har minskat stämmer bra överens med andra källor såsom Sveriges Bryggerier, Swedish nutrition foundation (SNF) samt Danisco. Danisco och Sveriges Bryggerier uppskattar att den egentliga sockerkonsumtionen kan vara 25–30 kg per person och år när hänsyn har tagits till svinn i hela livsmedelskedjan.

Både SNF och Livsmedelsverket anser att Jordbruksverkets konsumtionsstatistik över socker kan vara för hög på grund av naturligt svinn. Dessutom menar man att sockerkonsumtionen i kostvaneundersökningar troligtvis är lågt uppskattade, på grund av att de som svarar i dessa undersökningar tenderar att underrapportera sina intag av ”onyttiga” livsmedel.

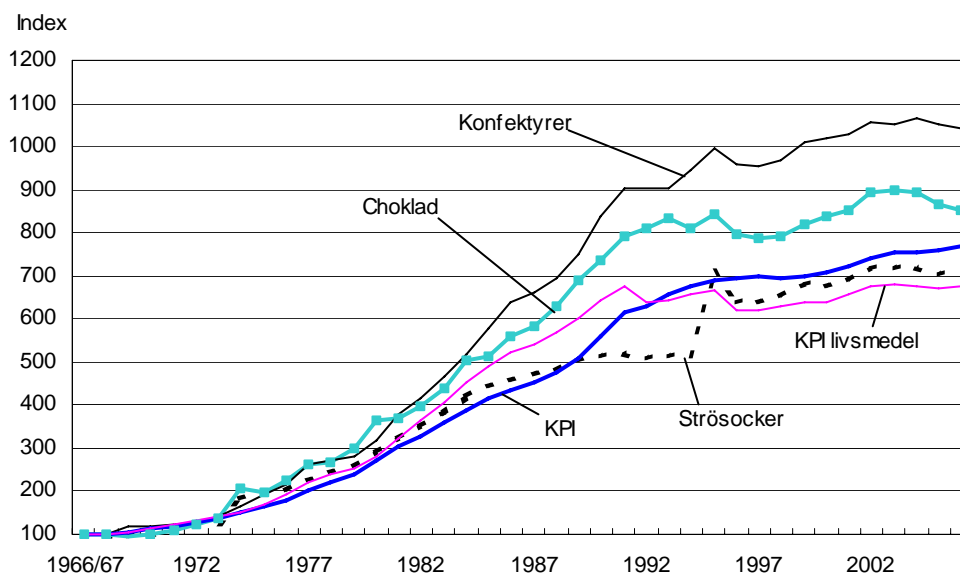
En jämförelse mellan siffrorna för aktuella år av produkterna socker, sirap och honung i kostvaneundersökningarna HULK89 samt Riksmaten 1997/98 med Jordbruksverkets beräkningar av den direkta sockerkonsumtionen visar att nivåerna är flera gånger högre i direktkonsumtionsberäkningarna. Däremot går utvecklingen åt samma håll, den direkta sockerkonsumtionen minskar enligt alla tre källorna.

Kostvaneundersökningarna visar på en konsumtionsökning av ”sötsaker (godis)” däremot ligger konsumtionen av bullar, kex och kakor är oförändrad.

3.8.4 Prisutveckling

Prisutvecklingen för strösocker, choklad och konfektyrer har från år 1966/67 fram till mitten av 1980-talet följt såväl prisutvecklingen för livsmedel totalt sett som inflationen. Därefter har priset för strösocker legat relativt konstant fram till mitten av 1990-talet, mellan år 1994 och 1995 steg strösockerpriset med nästan 38 procent. Choklad- och framför allt konfektyrpriserna har från slutet av 1980-talet stigit mer än livsmedelspriserna totalt sett, i mitten av 1990-talet avstannade dock prisökningen. Efter år 1995 sjönk återigen priserna på strösocker, choklad och konfektyrer för att återigen stiga en aning runt millenniumskiftet. Under 2000-talet steg priserna för strösocker, choklad och konfektyrer något fram till år 2004 och under samma tidsperiod steg också inflationen, skillnaden är att inflationen fortsatte att stiga efter år 2004.

Diagram 3.31 Prisutveckling för socker, choklad och konfektyrer (1966/67=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.8.5 Närings- och kostrekommendationer

Näringsbidraget från raffinerat socker är enbart energi, så kallade tomma kalorier. Många sockerrika livsmedel innehåller dock också mycket fett, till exempel chokladkonfektyr, bullar, kakor, kex och andra konditorivaror. Värt att nämna är också att det finns en risk för överkonsumtion av energi när vi dricker läsk och saft eftersom dessa innehåller stora mängder socker i flytande form som ger dåliga mättnadssignaler.

Enligt närings- och kostrekommendationerna bör högst 10 procent av energin komma från ”renframställda” sockerarter. Detta innebär för en kvinna högst 55 gram per dag och för en man högst 70 gram, för barn blir mängden mindre. I denna rekommenderade siffra ingår allt tillsatt socker i alla typer av livsmedel, inte bara det socker som man själv tillsätter till maten. För en kvinna respektive en man motsvarar ovanstående siffror årligen drygt 20 kg respektive drygt 25 kg socker.

Den totala sockerkonsumtionen enligt Jordbruksverkets beräkningar på 40–45 kg per person och år är då betydligt högre än den rekommenderade. Som tidigare nämnts, kan denna beräknade konsumtion vara för hög men det är svårt att exakt veta hur mycket. En möjlig total konsumtion på 25–30 kg socker per person och år är enligt närings- och kostrekommendationer cirka 5 kg för mycket.

Enligt rekommendationerna bör man således inte äta för mycket livsmedel utanför matcirkeln, som innehåller mycket fett och/eller socker. Energiintaget för dessa livsmedel (inklusive alkohol) bör utgöra mindre än 15 procent av energiintaget.

Nedan visas exempel på olika livsmedel som kan ingå i utrymmet för konsumtion utanför matcirkeln för en person under en vecka:

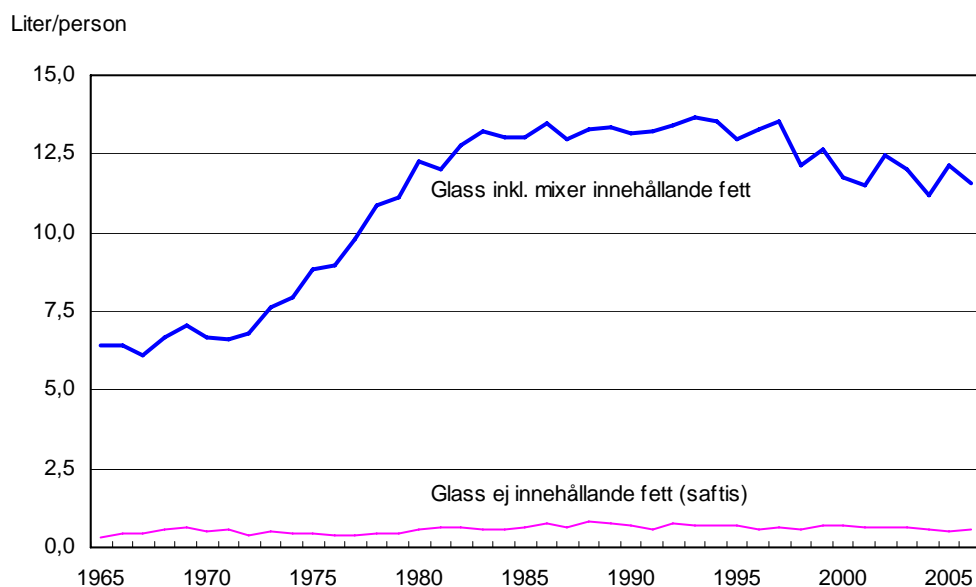
- 1 bulle
- 1 dl glass
- 50 gram choklad
- 50 gram smågodis
- 1 dl chips
- sylt/mos till gröt, köttbullar, blodpudding
- marmelad till två smörgåsar
- 1 glas vin
- 1 lättöl

3.9 Glass

3.9.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Den totala glasskonsumtionen låg under 1960-talet runt 7 liter per person och år. Under 1970-talet steg den till över 10 liter per person och år. År 1980 var glasskonsumtionen 13 liter per person och år och konsumtionen ökade ytterligare under början av 1990-talet då konsumtionen nådde sin högsta nivå med nästan 15 liter per person och år. Åren därefter gick glasskonsumtionen ner något och hamnade år 2006 på cirka 12 liter per person och år.

Diagram 3.32 Konsumtion av glass, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3.9.2 Vilka konsumtionsmönster kan urskiljas?

Det är konsumtionen av glass inkl. mixer innehållande fett, som har ökat. Konsumtionen av så kallad saftis har hållit sig relativt konstant runt 0,5 liter per person och år från år 1965 fram till år 2006.

Vädret, speciellt under sommarhalvåret, kan ha en inverkan på glasskonsumtionen. Jordbruksverkets statistik tenderar att avspegla en större glasskonsumtion under varma somrar med mer solsken jämfört med regniga somrar. Exempelvis kan nämnas att år 1998 konsumerades 12,7 liter glass per person och år, motsvarande siffra för åren 1999 respektive 2000 var 13,4 respektive 12,5.

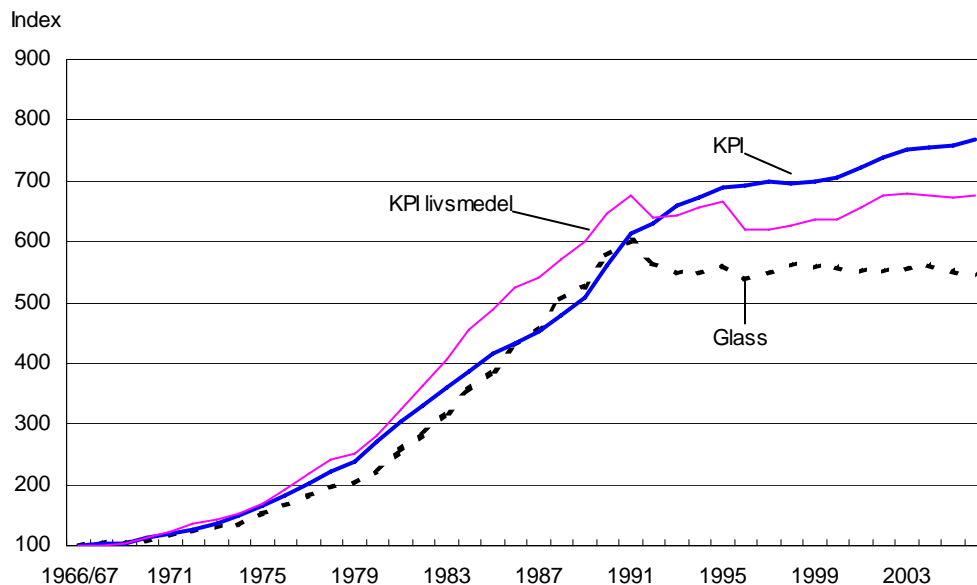
3.9.3 Hur ser utvecklingen ut i jämförelse med andra källor?

Enligt kostvaneundersökningarna har konsumtionen av glass och parfait varit i stort sett oförändrad, eventuellt minskat något, mellan åren 1989 fram till 1997/98. Just mellan dessa år ser utvecklingen ungefär likadan ut för Jordbruksverkets statistik.

3.9.4 Prisutveckling

Prisökningstakten för glass följde inflationen från början av 1960-talet fram till början av 1990-talet, samtidigt har livsmedel totalt sett haft en högre prisutveckling. I början av 1990-talet stannade prisutvecklingen för glass av och priserna ligger i stort sett på samma nivå år 2006. Det innebär att prisökningstakten för glass de senaste 15 åren varit lägre än både inflationen och genomsnittet för livsmedel totalt.

Diagram 3.33 Prisutveckling för glass (1966/67=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

3.9.5 Närings- och kostrekommendationer

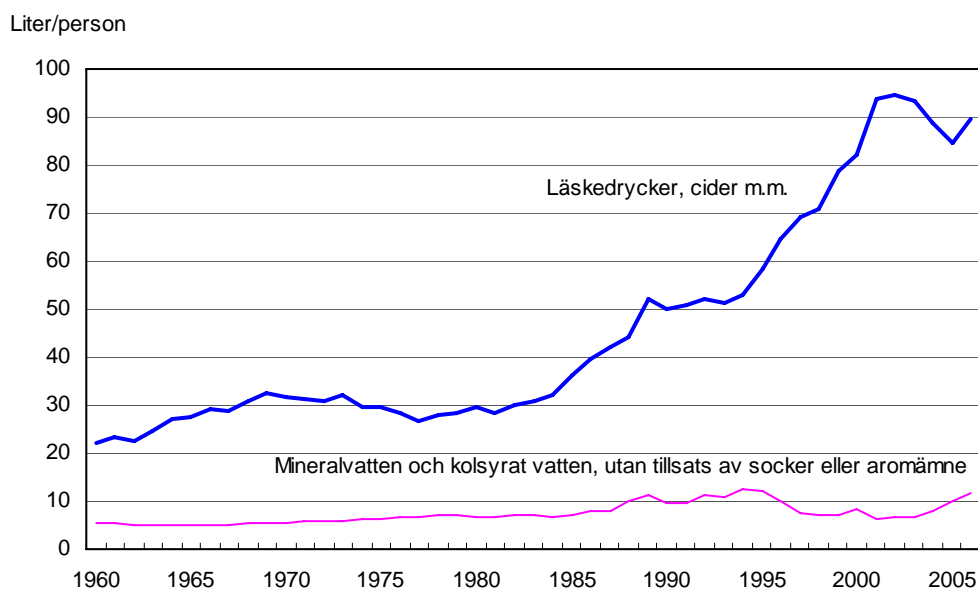
Inga specifika kostråd finns gällande glass. Under kapitel 3.8 (Energirika livsmedel med lågt näringsinnehåll) presenteras gemensamma rekommendationer gällande godis, glass, snacks och bakverk.

3.10 Drycker

3.10.1 Hur stor är och var konsumtionen?

Sammantaget låg konsumtionen av läsk och mineralvatten år 1960 på 22 respektive 5 liter per person och år och fram till 1980-talet var konsumtionen relativt konstant. Under 1980-talets slut ökade konsumtionen kraftigt och år 1990 var den konsumtionen av läsk och mineralvatten 50 respektive 10 liter per person och år. Konsumtionen av läsk har ökat och ligger 2006 på 90 liter per person och år, medan konsumtionen av mineralvatten var 11,5 liter per person och år. Det är alltså främst konsumtionen av läskedrycker, cider m.m. som har ökat. Det konsumeras fyra gånger så mycket år 2006 jämfört med år 1960. Konsumtionen av mineralvatten började öka under 1980-talet och låg sedan ganska konstant under 1990-talet för att återigen öka under 2000-talet. Sett under hela detta tidsperspektiv konsumeras det dubbelt så mycket mineralvatten år 2006 jämfört med år 1960.

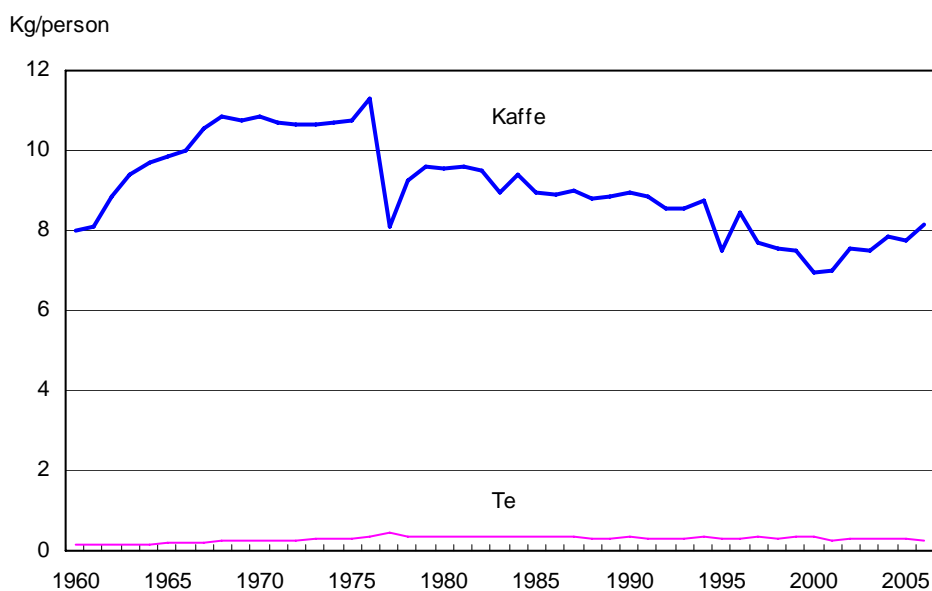
Diagram 3.34 Konsumtion av läskedrycker, cider, mineralvatten och kolsyrat vatten, liter per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Kaffekonsumtionen gick stadigt uppåt från 8 kg per person och år 1960 till drygt 11 kg per person och år 1976. Följande år sjönk konsumtionen åter till 8 kg per person och år. Den kraftiga nedgången 1976 kan förklaras av kraftigt minskade skördar och därmed kraftigt höjda kaffepriser. Därefter har kaffekonsumtionen i stort sett varit konstant med några svängningar uppåt och nedåt. Konsumtionen av te ligger i stort sett konstant på strax under 0,5 kg per person och år. Den minskande kaffekonsumtionen verkar alltså inte ha ersatts av ökad tekonsumtion.

Diagram 3.35 Konsumtion av kaffe och te, kg per person och år

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

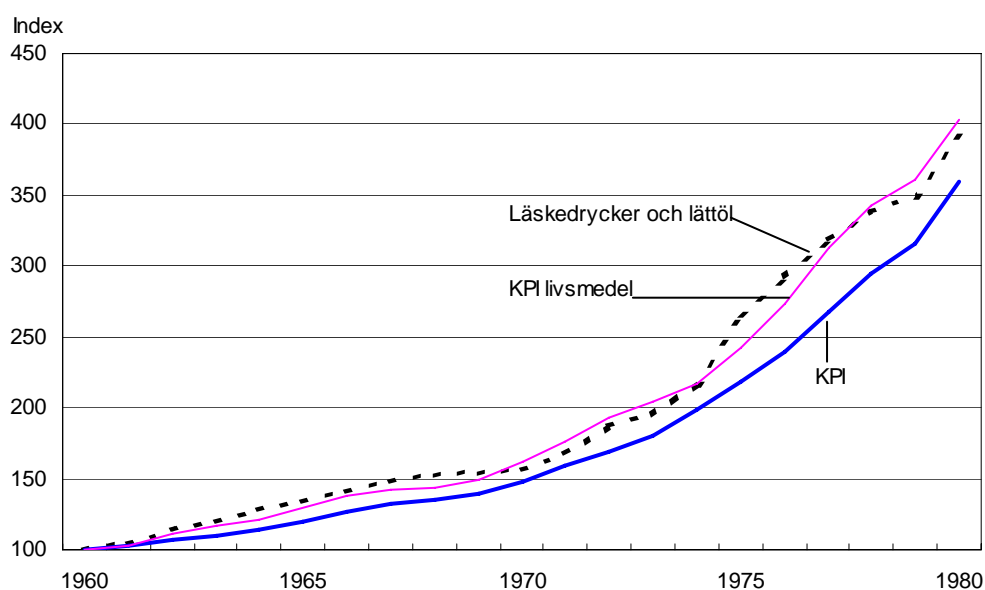
3.10.2 Hur ser utvecklingen ut vid jämförelse med andra källor?

Enligt kostvaneundersökningarna har konsumtionen ökat av saft, läsk och isglass från år 1989 fram till åren 1997/98. Totalt har konsumtionen ökat från 41,6 liter per person och år till 63 liter per person och år, det bör noteras att män har en högre nivå på sin konsumtion och deras konsumtion har också ökat mer denna tidsperiod. Även konsumtionen av kaffe, te och vatten har ökat från drygt 300 liter till 400 liter per år. Men här är tvärtom kvinnornas nivå av konsumtionen högre och ökningen är större jämfört med männens konsumtion av samma livsmedel. Eftersom gruppindelningen inte ser ut på samma sätt i Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar är det svårt att göra en exakt jämförelse. En konsumtionsökning när det gäller läskedrycker verkar dock förekomma vid beaktande av båda källor.

3.10.3 Prisutveckling

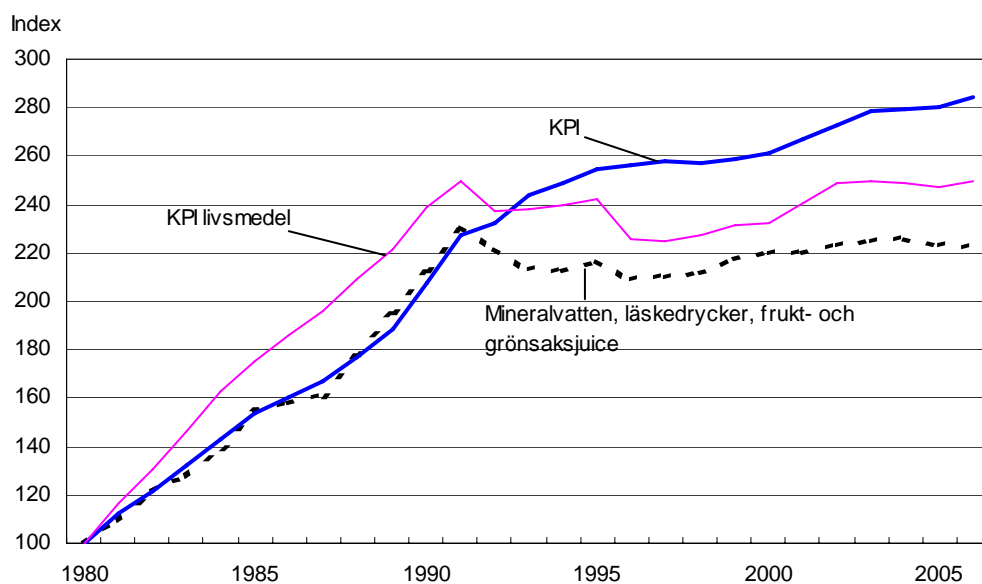
Prisutvecklingen för läskedrycker och lättöl har från år 1960 fram till år 1980 skett i ungefär samma utsträckning som för livsmedel totalt medan inflationen legat lägre.

Diagram 3.36 Prisutveckling för läskedrycker och lättöl (1960=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

Diagram 3.37 Prisutveckling för mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuice (1980=100)

Källa: SCB:s prisstatistik

Från år 1980 fram till i början av 1990-talet utvecklades priset för läskedrycksgruppen i samma takt som inflationen medan prisutvecklingen för livsmedel totalt sett låg högre. Från och med början av 1990-talet fram till år 2006 ligger priserna för läskedrycksgruppen i stort sett oförändrade på samma nivå, under denna tidsperiod har prisutvecklingen för livsmedel totalt sett ut på ungefär samma sätt medan inflationen legat på en betydligt högre nivå.

Enligt Svensk Kaffeinformation kan en utveckling av kaffepriset som sakta gick uppåt framemot mitten av 1970-talet urskiljas. Efterföljande år sker en mer dramatisk prisökning och åren som följer därefter innehåller fluktuationer i kaffepriset:

- År 1975 steg kaffepriset på grund av frost
- År 1985 steg kaffepriset till följd av torka
- År 1991 sjunker kaffepriset ner i en svacka eftersom det internationella kaffeavtalet kollapsar
- År 1994 steg kaffepriset på grund av frost och torka
- År 1997 steg kaffepriset till följd av torka

3.10.4 Närings- och kostrekommendationer

Det finns inga generella råd angående konsumtionen av koffeinhaltiga livsmedel såsom kaffe, te, kakao vissa läskedrycker samt energidrycker. Risken för vuxna individer, som inte är gravida, att överdosera koffein genom intag av traditionella livsmedel såsom kaffe, te, choklad och läskedrycker är mycket liten. Dock rekommenderas att man inte använder energidrycker som innehåller koffein som törstsläckare eller i kombination med alkohol.

När det gäller läsk och saft omfattas dessa av råden om att begränsa intaget av tillsatt socker. Värt att nämna är att dessa livsmedel innehåller mycket energi utan att ge mättnadskänsla och i första hand rekommenderas vatten som törstsläckare.

Tabeller

1. Direktkonsumtion av mjöl och gryn 1960-2006, kg per person och år

1. Consumption of flour and grains 1960–2006, kg per person and year

År	Vetemjöl	Rågmjöl	Mjöl av blandningar av vete och råg samt mjöl av annan spannmål	Ris	Havregryn samt gryn och flingor av annan spannmål	SUMMA MJÖL OCH GRYN
1960	16,3	0,6	2,5	1,1	2,7	23,1
1961	16,3	0,5	2,5	1,0	2,7	23,0
1962	15,9	0,5	2,6	1,1	2,7	22,8
1963	15,4	0,3	2,5	1,0	2,5	21,8
1964	15,3	0,4	2,4	1,1	2,5	21,7
1965	14,7	0,3	2,2	1,1	2,5	20,8
1966	13,8	0,4	2,2	1,2	2,4	19,9
1967	13,2	0,3	2,0	1,3	2,3	19,1
1968	12,8	0,3	1,8	1,2	2,2	18,4
1969	11,5	0,4	1,8	1,2	2,1	17,0
1970	11,7	0,4	1,9	1,4	2,2	17,5
1971	11,9	0,3	2,0	1,5	2,1	17,9
1972	11,9	0,3	2,1	1,8	1,9	18,0
1973	12,2	0,4	2,1	1,8	2,0	18,5
1974	12,1	0,3	2,0	1,7	2,1	18,2
1975	12,0	0,3	2,1	1,7	2,1	18,2
1976	12,6	0,6	2,2	2,0	2,0	19,4
1977	13,8	0,5	2,2	1,9	2,1	20,4
1978	12,9	0,5	1,9	2,0	2,2	19,5
1979	13,3	0,4	2,2	2,1	2,0	20,1
1980	13,7	0,3	2,2	2,3	2,4	21,0
1981	14,6	0,3	2,3	2,4	2,5	22,2
1982	14,5	0,4	2,4	2,7	2,5	22,4
1983	14,6	0,4	2,3	2,7	2,2	22,4
1984	15,1	0,4	2,2	2,6	2,5	22,7
1985	14,3	0,4	2,1	2,8	2,4	22,0
1986	13,7	0,3	2,0	3,4	2,3	21,9
1987	13,1	0,3	2,1	3,3	2,4	21,2
1988	13,5	0,4	2,1	3,4	2,3	21,6
1989	13,4	0,3	1,7	3,4	2,5	21,3
1990	13,2	0,3	1,8	3,9	2,8	22,0
1991	12,7	0,2	1,7	4,1	2,8	21,5
1992	12,6	0,2	1,4	4,2	2,9	21,4
1993	12,9	0,2	1,4	4,3	3,0	21,8
1994	11,0	0,2	1,1	4,5	2,9	19,8
1995	12,3	0,3	1,6	4,1	3,1	21,3
1996	11,4	0,3	1,4	3,1	3,1	19,4
1997	11,2	0,2	1,3	3,4	3,0	19,1
1998	11,0	0,2	1,1	3,7	3,1	19,2
1999	10,3	0,1	1,1	3,9	2,5	18,0
2000	10,9	0,1	1,0	4,0	2,4	18,5
2001	10,1	0,1	0,9	4,4	2,6	18,1
2002	10,3	0,1	0,9	4,5	2,8	18,8
2003	10,4	0,2	0,9	5,1	3,0	19,5
2004	9,8	0,4	0,9	5,5	3,0	19,6
2005	9,6	0,2	0,6	5,5	3,0	18,8
2006	7,2	0,0	0,5	5,4	2,9	16,0
prel						

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

2. Direktkonsumtion av bröd och konditorivaror 1960-2006, kg per person och år

2. Consumption of bread and pastry 1960–2006, kg per person and year

År	Knäckebröd och flatbröd	Skorpor och skorpmjöl	Mjukt matbröd (inkl. tunnbröd)	Kex, rån och torra småkakor	Bullar, vetelängder, wienerbröd och annat mjukt kaffebröd	Bakelser, tårtor, sockerkakor och övr. bakverk (inkl. crêpes, pizzor, piroger)	SUMMA BRÖD OCH KONDITORIVAROR
1960	6,6	1,4	30,9	3,3	10,1	4,6	56,9
1961	6,2	1,4	30,8	3,7	10,1	4,5	56,8
1962	6,3	1,5	30,6	3,8	10,2	4,3	56,7
1963	6,1	1,5	30,3	3,9	10,2	4,3	56,4
1964	6,1	1,7	30,2	4,1	10,1	4,2	56,5
1965	5,9	1,7	29,9	4,3	10,0	4,2	56,0
1966	6,4	1,7	30,1	4,2	9,4	4,1	56,0
1967	6,0	1,8	30,4	4,4	9,2	4,2	55,9
1968	5,8	1,8	30,3	4,6	9,1	4,2	56,0
1969	5,7	1,8	30,7	5,1	8,7	4,1	56,1
1970	5,9	1,6	30,5	4,9	8,1	4,0	55,0
1971	5,8	1,7	30,1	4,9	7,4	3,6	53,6
1972	5,8	1,9	29,9	4,8	6,7	3,3	52,4
1973	5,8	1,8	29,5	4,7	6,2	3,1	51,0
1974	5,8	1,7	29,3	4,5	5,7	3,1	50,0
1975	5,9	1,6	30,2	4,6	5,1	2,8	50,0
1976	5,9	1,7	29,8	4,6	5,0	2,7	49,7
1977	6,1	1,6	29,5	4,4	4,8	2,6	49,1
1978	6,0	1,6	30,2	4,2	4,7	2,6	49,2
1979	6,3	1,5	31,3	4,4	4,7	2,7	50,8
1980	6,1	1,5	30,6	4,7	4,5	2,7	50,1
1981	6,0	1,5	30,9	4,3	4,1	2,6	49,6
1982	6,2	1,4	31,3	4,3	4,0	2,6	49,8
1983	6,4	1,4	30,8	4,2	3,7	2,4	48,9
1984	6,6	1,4	31,5	4,3	3,9	2,5	50,2
1985	6,9	0,8	32,5	4,3	3,9	2,6	51,0
1986	6,4	1,0	32,9	4,4	3,9	2,6	51,2
1987	6,3	1,0	32,5	4,5	4,0	2,8	51,1
1988	5,5	0,8	30,0	4,7	3,7	4,3	49,0
1989	5,7	0,7	32,3	5,9	4,0	4,3	52,9
1990	5,6	1,0	30,9	6,2	3,8	4,6	52,1
1991	5,6	0,9	31,0	6,4	3,5	4,6	52,0
1992	4,8	0,9	32,1	5,8	3,4	4,8	51,9
1993	5,1	0,8	31,4	5,1	2,9	5,0	50,3
1994	4,8	0,7	34,5	4,8	3,8	6,1	54,8
1995	4,2	0,5	36,6	4,6	3,9	5,5	55,2
1996	4,1	0,8	39,2	4,8	4,5	6,4	59,7
1997	4,0	0,9	41,9	4,9	4,8	6,2	62,6
1998	3,9	0,5	42,9	5,1	4,8	6,3	63,6
1999	3,9	0,5	43,2	5,1	4,9	6,9	64,5
2000	3,6	0,6	45,1	4,9	6,3	6,2	66,7
2001	3,6	0,4	43,9	5,2	5,9	6,6	65,6
2002	3,7	0,4	60,6	5,5	5,3	8,4	83,9
2003	3,5	..	50,9	4,9	3,7	7,7	70,6
2004	3,7	..	49,0	5,0	4,3	9,1	71,1
2005	3,8	..	47,6	5,1	4,1	11,5	72,2
2006 prel	3,8	..	52,2	5,1	3,7	10,5	75,2

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

3. Direktkonsumtion av pasta och andra mjölprod. 1960-2006, kg per person och år

3. Consumption of pasta and other products of flour 1960–2006, kg per person and year

År	Mixer m.m. beredda av mjöl eller stärkelse	Vällingpulver	Makaroner, spaghetti och liknande produkter	Majsflingor, rostat ris, ostbågar, popcorn	SUMMA MJÖL-PRODUKTER EXKL. BRÖD OCH KONDITORIVAROR
1960	0,6	0,4	0,8	0,6	2,4
1961	0,6	0,5	0,8	0,6	2,5
1962	0,6	0,7	0,9	0,7	2,8
1963	0,7	0,8	0,9	0,8	3,2
1964	0,7	0,9	0,9	0,8	3,3
1965	0,8	1,0	1,0	0,9	3,7
1966	0,8	1,3	1,0	1,1	4,3
1967	0,8	1,5	1,1	1,2	4,5
1968	0,7	1,5	1,1	1,2	4,5
1969	0,7	1,6	1,1	1,3	4,8
1970	0,6	1,7	1,2	1,2	4,7
1971	0,6	1,7	1,3	1,3	4,8
1972	0,6	1,6	1,4	1,3	4,9
1973	0,6	1,6	1,5	1,4	5,1
1974	0,5	1,6	1,7	1,4	5,2
1975	0,5	1,6	1,7	1,6	5,3
1976	0,5	1,5	1,8	1,8	5,6
1977	0,5	1,6	1,9	1,7	5,8
1978	0,4	1,5	2,1	1,7	5,8
1979	0,4	1,5	2,2	1,5	5,6
1980	0,4	1,5	2,3	1,6	5,8
1981	0,3	1,5	2,4	1,7	6,0
1982	0,3	1,5	2,6	1,8	6,3
1983	0,4	1,5	2,7	1,9	6,4
1984	0,3	1,4	2,8	2,1	6,7
1985	0,3	1,4	3,0	2,1	6,9
1986	0,3	1,4	3,2	2,1	7,0
1987	0,3	1,6	3,3	2,1	7,2
1988	0,6	1,2	3,5	2,7	8,0
1989	0,6	1,2	3,7	3,0	8,6
1990	0,6	1,3	4,3	3,3	9,4
1991	0,5	1,2	4,8	3,4	10,0
1992	0,5	1,3	4,7	3,2	9,6
1993	0,4	1,2	5,0	3,2	9,8
1994	0,4	1,2	4,8	3,5	9,9
1995	0,4	1,1	5,0	3,7	10,2
1996	0,5	1,0	5,9	4,3	11,7
1997	0,5	0,9	6,3	4,1	11,9
1998	0,6	0,9	6,5	4,3	12,3
1999	0,6	0,9	7,0	4,4	12,8
2000	0,5	0,8	7,1	4,2	12,7
2001	0,5	0,9	7,8	4,0	13,2
2002	0,5	0,8	7,8	4,3	13,5
2003	0,5	0,8	8,0	4,4	13,6
2004	0,5	0,9	8,2	4,3	13,8
2005	0,5	0,8	8,7	4,4	14,3
2006	0,5	0,8	9,5	4,1	14,8
prel					

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

4. Direktkonsumtion av potatis och potatisprodukter 1960-2006, kg per person och år

4. Consumption of potatoes and potato products 1960–2006, kg per person and year

År	Potatis färsk	Potatis- och rotmospulver	Potatisstärkelse (potatismjöl)	Kylda och djupfrysta potatisprodukter	Konservpotatis	Andra beredda potatisprodukter (chips)
1960	86,8	0,3	0,8	..	..	..
1961	86,3	0,2	0,8	..	..	..
1962	85,7	0,2	0,8	..	0,1	..
1963	83,5	0,4	0,7	..	0,0	..
1964	81,1	0,6	0,7	0,2	0,1	..
1965	79,4	0,6	0,7	0,3	0,4	..
1966	76,8	0,7	0,7	0,4	0,7	0,1
1967	74,8	0,8	0,7	0,7	1,0	0,1
1968	73,2	0,8	0,7	0,9	0,9	0,2
1969	70,4	0,9	0,6	1,2	0,9	0,3
1970	68,8	1,0	0,6	1,3	0,8	0,3
1971	69,6	0,9	0,6	1,2	0,6	0,3
1972	69,2	0,8	0,6	1,3	0,6	0,3
1973	67,3	0,9	0,6	1,6	0,8	0,3
1974	65,8	0,9	0,6	1,8	0,6	0,4
1975	63,6	1,0	0,6	2,3	0,6	0,4
1976	57,8	1,0	0,6	2,4	0,7	0,4
1977	63,5	0,8	0,6	2,4	0,7	0,4
1978	66,2	0,7	0,5	2,7	0,6	0,4
1979	65,6	0,7	0,5	2,8	0,7	0,4
1980	64,9	0,7	0,6	2,9	0,6	0,5
1981	65,2	0,7	0,6	2,8	0,8	0,5
1982	66,1	0,7	0,6	2,7	0,9	0,5
1983	65,2	0,7	0,6	2,8	0,8	0,6
1984	65,0	0,7	0,5	2,8	0,9	0,6
1985	65,0	0,6	0,5	3,1	0,8	0,7
1986	64,3	0,6	0,5	3,0	0,8	0,7
1987	64,1	0,6	0,5	3,0	0,9	0,8
1988	62,2	0,6	0,5	3,5	1,0	0,8
1989	61,3	0,6	0,4	3,7	1,0	0,9
1990	60,4	0,6	0,4	3,7	1,0	1,0
1991	60,8	0,6	0,4	3,6	0,9	1,1
1992	61,5	0,6	0,4	3,5	0,7	1,2
1993	62,8	0,5	0,4	3,3	0,6	1,1
1994	61,7	0,5	0,3	3,4	0,6	1,3
1995	57,2	0,6	0,3	4,5	0,7	1,4
1996	50,0	0,7	0,2	6,7	0,5	1,4
1997	50,2	0,7	0,2	6,8	0,4	1,4
1998	47,8	0,7	0,2	7,5	0,2	1,6
1999	47,9	0,7	0,2	7,6	0,3	1,4
2000	47,1	0,7	0,2	7,9	0,2	1,5
2001	46,0	0,6	0,2	8,4	0,2	1,5
2002	44,5	0,6	0,2	8,9	0,2	1,4
2003	43,4	0,7	0,1	9,1	0,3	1,4
2004	45,7	0,7	0,1	8,3	0,2	1,5
2005	46,5	0,6	0,1	8,3	0,2	1,4
2006	45,9	0,6	0,1	8,4	0,2	1,4
prel						

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

5. Direktkonsumtion av rotfrukter och beredda köksväxter 1960-2006, kg per person och år

5. Consumption of root vegetables and processed vegetables 1960–2006, kg per person and year

År	Morötter	Övriga rotfrukter	SUMMA ROTFRUKTER	Rotfrukter och övriga köksväxter, frysta eller torkade	Köksväxter, inlagda i ättika	Köksväxter, beredda eller konserverade på annat sätt än genom inläggning i ättika
1960	..	..	7,2	2,4	1,5	3,0
1961	..	..	7,2	2,3	1,8	3,4
1962	..	..	7,0	2,2	2,0	3,6
1963	..	..	7,6	2,3	2,3	4,0
1964	..	..	7,7	2,3	2,7	4,3
1965	..	..	7,8	2,4	2,3	4,3
1966	..	..	8,7	2,6	2,4	4,2
1967	..	..	8,8	2,7	3,1	4,2
1968	..	..	8,3	2,9	2,9	4,0
1969	..	..	7,7	3,1	3,0	3,9
1970	..	..	8,6	3,2	3,0	4,0
1971	..	..	8,9	3,1	3,3	4,2
1972	..	..	8,2	3,5	3,1	4,1
1973	..	..	7,6	3,7	3,0	3,9
1974	..	..	8,3	3,8	2,8	4,2
1975	..	..	7,9	4,1	3,5	4,6
1976	..	..	6,4	4,5	3,2	4,7
1977	..	..	6,3	4,4	2,9	4,5
1978	..	..	6,1	4,4	3,2	5,0
1979	..	..	6,1	4,5	3,4	4,8
1980	..	..	6,1	4,4	3,4	5,2
1981	..	..	7,2	4,6	3,3	4,7
1982	..	..	6,7	4,6	3,5	4,0
1983	..	..	7,6	4,7	3,3	3,9
1984	6,6	1,9	8,5	4,8	3,0	4,1
1985	6,6	2,4	9,0	4,9	3,1	4,0
1986	6,5	2,7	9,2	4,8	3,5	4,3
1987	5,9	2,0	8,0	4,9	3,5	4,3
1988	6,1	2,1	8,1	4,8	4,2	8,3
1989	5,9	2,0	7,9	4,8	3,5	8,6
1990	7,4	1,5	9,0	4,8	3,4	8,8
1991	6,2	1,5	7,7	4,7	3,7	8,4
1992	6,4	1,8	8,2	4,7	3,2	8,3
1993	7,0	1,5	8,5	4,7	3,1	8,3
1994	6,7	1,7	8,4	4,7	3,3	8,3
1995	8,2	1,5	9,6	4,8	3,1	7,7
1996	8,9	1,7	10,6	4,7	3,2	8,1
1997	9,4	1,7	11,1	4,5	3,3	7,9
1998	9,7	1,6	11,3	4,7	3,4	8,1
1999	8,8	1,6	10,4	4,6	3,5	9,4
2000	8,0	1,4	9,4	5,1	3,3	9,3
2001	7,6	1,6	9,1	5,3	3,4	9,9
2002	7,4	1,1	8,5	5,6	3,3	10,1
2003	8,5	1,1	9,6	5,7	3,5	11,1
2004	10,0	1,0	11,0	5,8	3,5	11,4
2005	8,0	1,4	9,4	6,0	3,6	10,3
2006	9,2	1,2	10,5	6,0	3,5	11,4
prel						

Anm. Naturkonsumtion ingår inte fr.o.m. 1988.

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

6. Direktkonsumtion av färska köksväxter 1960-2006, kg per person och år

6. Consumption of fresh vegetables 1960–2006, kg per person and year

År	Gurkor	Lök	Purjolök	Blomkål	Kål ¹	Sallad	Tomater	Övriga köksväxter, VÄXTER, färska	SUMMA KÖKS-VÄXTER, FÄRSKA
1960	..	..	..	..	..	..	..	..	14,3
1961	..	..	..	..	..	..	..	..	15,4
1962	..	..	..	..	..	..	..	..	15,9
1963	..	..	..	..	..	..	..	..	16,5
1964	..	..	..	..	..	..	..	..	17,1
1965	..	..	..	..	..	..	..	..	18,8
1966	..	..	..	..	..	..	..	..	20,3
1967	..	..	..	..	..	..	..	..	20,7
1968	..	..	..	..	..	..	..	..	19,6
1969	..	..	..	..	..	..	..	..	19,2
1970	..	..	..	..	..	..	..	..	20,6
1971	..	..	..	..	..	..	..	..	21,0
1972	..	..	..	..	..	..	..	..	20,5
1973	..	..	..	..	..	..	..	..	20,6
1974	..	..	..	..	..	..	..	..	20,2
1975	..	..	..	..	..	..	..	..	20,9
1976	..	..	..	..	..	..	..	..	20,9
1977	..	..	..	..	..	..	..	..	21,3
1978	..	..	..	..	..	..	..	..	21,7
1979	..	..	..	..	..	..	..	..	22,9
1980	..	..	..	..	..	..	..	..	21,7
1981	..	..	..	..	..	..	..	..	24,1
1982	..	..	..	..	..	..	..	..	25,3
1983	..	..	..	..	..	..	..	..	25,3
1984	3,4	4,1	0,8	1,3	5,6	4,0	5,3	2,4	27,0
1985	3,5	4,3	0,8	1,1	5,8	4,2	5,4	2,8	27,9
1986	3,5	4,5	0,9	1,3	5,9	4,2	5,4	2,9	28,5
1987	3,7	4,4	0,9	1,1	4,6	4,5	6,0	2,7	27,8
1988	3,4	4,7	1,0	1,1	5,5	4,5	6,0	2,4	28,5
1989	4,0	4,5	1,0	1,1	5,5	5,0	6,3	2,6	29,9
1990	3,8	4,5	1,1	1,1	4,9	5,0	6,3	2,3	28,9
1991	4,2	4,2	0,9	1,0	4,5	4,9	6,6	2,6	29,0
1992	4,0	4,3	1,0	1,1	4,2	4,9	7,2	3,0	29,8
1993	3,9	4,9	1,0	1,1	5,0	5,1	7,3	3,1	31,4
1994	3,9	6,0	0,9	0,8	4,4	4,8	7,0	3,1	30,9
1995	3,3	5,2	1,1	1,0	5,8	4,0	8,1	3,5	31,9
1996	3,3	5,6	1,1	1,1	6,1	4,3	7,6	4,1	33,1
1997	3,5	5,0	1,1	1,3	5,8	4,7	8,2	4,4	33,9
1998	3,7	5,7	1,2	1,5	5,5	5,0	8,7	4,3	35,6
1999	3,7	6,5	1,3	1,1	5,7	5,6	8,8	5,2	37,9
2000	4,3	7,3	1,4	1,0	5,3	5,5	8,6	5,4	38,8
2001	4,5	6,0	1,6	1,1	6,1	5,7	8,5	6,2	39,7
2002	4,5	5,6	1,3	1,0	4,6	6,2	8,6	6,3	37,9
2003	4,0	5,4	1,2	1,0	4,7	5,7	8,5	6,7	37,2
2004	4,3	6,9	1,3	1,1	5,3	5,7	10,0	7,0	41,7
2005	4,4	6,6	1,1	1,1	5,1	5,7	10,0	7,9	42,0
2006 prel	4,4	6,9	1,1	1,0	5,5	6,1	10,4	8,9	44,4

1. Vitkål, rödkål, brysselkål, grönkål, broccoli och salladskål

Anm. Naturkonsumtion ingår inte fr.o.m. 1988.

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

7. Direktkonsumtion av frukter och bär 1960-2006, kg per person och år

7. Consumption of fruites and berries 1960–2006, kg per person and year

År	Apelsiner, citroner och övriga citrusfrukter, färska	Vindruvor	Mandel och nötter, färska eller beredda	Äpplen och päron, färska	Körsbär, persikor, plommon och liknande stenfrukter, färska	Bananer, meloner och övriga frukter, färska	Jordgubbar, hallon, sv. vinbär, blåbär, lingon och andra bär, färska	Jordgubbar, hallon, sv. vinbär, blåbär, lingon och andra bär, frysta	Russin, fikon, dadlar och andra torkade frukter
1960	13,1	1,9	1,1	25,0	1,5	5,1	4,6	0,2	1,6
1961	13,1	2,5	1,2	21,3	1,7	5,5	5,6	0,1	1,5
1962	13,8	2,8	1,2	24,5	1,6	5,9	4,3	0,2	1,7
1963	12,9	2,4	1,1	24,3	1,8	5,7	5,0	0,2	1,6
1964	15,1	2,7	1,2	25,7	1,9	5,9	5,1	0,2	1,6
1965	15,7	3,3	1,2	22,7	1,8	6,8	4,8	0,2	1,6
1966	15,6	3,1	1,1	23,0	2,0	7,3	4,2	0,2	1,6
1967	14,7	2,6	1,1	24,9	2,0	8,4	4,8	0,2	1,5
1968	14,7	3,0	1,1	24,8	2,2	9,3	4,5	0,2	1,5
1969	14,9	2,6	1,1	21,8	2,0	9,0	3,9	0,2	1,4
1970	15,2	2,7	1,1	24,2	2,4	8,4	4,1	0,2	1,4
1971	14,4	2,7	1,0	24,7	2,3	9,8	4,0	0,2	1,3
1972	14,9	2,2	1,0	24,6	2,2	9,9	4,4	0,2	1,5
1973	14,1	2,3	1,0	22,8	2,2	10,5	4,1	0,2	1,4
1974	13,2	2,1	1,0	23,7	2,0	9,6	3,8	0,2	1,3
1975	14,1	2,2	1,3	25,4	1,9	9,3	3,9	0,2	1,4
1976	14,9	2,1	1,4	24,7	2,7	9,5	4,1	0,2	1,2
1977	14,9	1,9	1,3	24,3	2,1	9,7	3,9	0,2	1,1
1978	13,9	2,1	1,3	22,8	1,9	10,2	4,1	0,2	1,1
1979	14,5	2,1	1,3	27,1	2,1	9,6	4,3	0,2	1,1
1980	14,3	2,5	1,1	21,6	2,3	9,2	3,9	0,2	1,3
1981	13,5	2,3	1,2	24,1	2,4	9,5	3,8	0,2	1,3
1982	14,3	2,2	1,4	22,6	2,5	9,7	3,7	0,2	1,4
1983	13,3	2,4	1,1	22,7	2,5	9,2	3,6	0,2	1,2
1984	13,7	2,2	1,2	22,2	2,4	10,7	3,7	0,3	1,2
1985	12,9	2,7	1,3	23,4	2,3	11,9	3,7	0,3	1,3
1986	15,1	2,8	1,2	22,1	2,3	13,5	3,7	0,3	1,3
1987	15,9	3,1	1,3	21,0	2,7	15,7	3,0	0,3	1,3
1988	14,8	2,7	1,4	15,4	1,9	17,6	1,3	0,3	1,4
1989	15,1	2,5	1,5	15,2	2,1	18,5	1,3	0,3	1,3
1990	14,6	2,3	1,5	15,0	2,1	19,4	1,3	0,3	1,4
1991	14,9	2,7	1,7	15,2	2,1	21,4	1,4	0,4	1,3
1992	15,2	2,8	1,6	14,0	2,5	21,8	1,7	0,4	1,1
1993	15,2	2,8	1,5	14,6	1,9	20,2	1,7	0,3	1,1
1994	15,6	2,6	1,9	14,9	2,0	20,4	1,7	0,3	1,4
1995	15,3	1,9	1,4	13,5	1,6	19,7	1,7	0,3	1,0
1996	15,0	2,9	1,4	13,9	2,3	18,6	2,0	0,3	1,1
1997	14,9	2,5	1,4	15,4	2,3	20,0	1,9	0,3	1,1
1998	14,4	2,3	1,4	14,3	2,1	21,3	1,9	0,3	1,1
1999	13,0	2,5	1,5	14,1	2,7	23,2	2,1	0,3	1,0
2000	14,4	2,6	1,2	14,0	3,1	24,5	1,8	0,3	0,9
2001	14,5	2,2	1,3	12,6	2,4	22,5	1,7	0,4	1,0
2002	15,0	1,9	1,3	12,2	2,6	23,0	1,7	0,4	1,0
2003	15,1	2,1	1,3	14,6	2,2	25,0	1,8	0,4	1,0
2004	16,1	2,3	1,6	15,8	2,6	23,8	2,1	0,5	1,1
2005	14,4	2,7	1,9	17,1	3,3	23,0	2,4	0,7	1,2
2006 prel	16,6	2,9	2,3	16,5	3,1	22,6	2,2	0,7	1,3

Anm. Naturakonsumtion ingår inte fr.o.m. 1988.

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

8. Direktkonsumtion av charkuterivaror och färdigmat 1960-2006, kg per person och år

8. Consumption of cured meats and provisions 1960–2006, kg per person and year

År	Lever, njure och tunga	Skinka, kasser och andra oblandade charkuterivaror	Korv, pastejer och andra blandade charkuterivaror	Köttkonserver (exkl. köttsoopor)	SUMMA CHARKUTERI-VAROR OCH KONSERVER (inkl. innanmat)	Frysta köttprodukter och fryst färdiglagad mat innehållande kött
1960	0,7	2,1	16,7	2,7	22,2	..
1961	0,8	2,2	17,1	3,0	23,1	..
1962	0,8	2,2	17,3	3,1	23,4	..
1963	0,8	2,3	17,1	3,7	23,9	..
1964	0,9	2,2	16,8	3,8	23,7	..
1965	0,9	2,3	16,9	3,6	23,6	..
1966	0,9	2,3	17,4	3,8	24,4	..
1967	0,8	2,4	17,4	4,0	24,6	..
1968	0,7	2,6	17,9	3,7	24,9	..
1969	0,7	2,5	18,4	4,0	25,6	..
1970	0,8	2,5	19,0	4,0	26,3	..
1971	0,8	2,4	18,1	3,6	24,8	..
1972	0,5	3,0	18,2	3,7	25,4	..
1973	0,7	3,2	18,2	3,3	25,4	..
1974	0,5	3,4	19,3	3,5	26,6	..
1975	0,6	3,5	19,8	3,1	27,1	..
1976	0,7	3,5	18,4	3,2	25,8	..
1977	0,6	3,4	18,0	3,1	25,0	..
1978	0,6	3,3	17,8	2,9	24,6	..
1979	0,6	3,8	18,3	3,0	25,7	..
1980	0,4	3,7	18,4	2,8	25,3	5,5
1981	0,5	3,7	17,9	2,4	24,5	5,4
1982	0,5	3,6	17,5	2,1	23,7	5,7
1983	0,5	3,6	16,9	2,0	22,9	5,5
1984	0,5	3,6	16,3	1,9	22,4	5,4
1985	0,5	3,6	15,9	1,9	21,9	5,7
1986	0,5	3,3	15,7	1,8	21,3	5,5
1987	0,4	3,7	16,1	2,5	22,8	5,7
1988	0,4	3,7	15,8	1,6	21,4	5,7
1989	0,5	4,5	15,3	1,7	22,1	5,3
1990	0,5	4,6	14,7	1,8	21,6	5,2
1991	0,5	4,9	15,1	1,9	22,4	4,4
1992	0,4	4,7	15,2	1,6	22,0	5,1
1993	0,5	5,0	14,4	1,5	21,3	5,8
1994	0,5	5,6	15,2	1,7	23,0	6,2
1995	0,5	5,7	15,7	1,4	23,2	7,7
1996	0,7	5,2	16,9	0,5	23,3	8,0
1997	0,8	4,9	17,3	0,8	23,8	8,7
1998	0,7	5,8	16,6	0,8	24,0	9,5
1999	0,7	5,7	15,6	0,9	23,0	10,4
2000	0,7	5,6	15,1	1,0	22,4	8,8
2001	0,7	5,1	15,4	0,8	22,0	9,1
2002	0,7	6,0	18,0	0,8	25,6	13,3
2003	0,7	4,9	16,9	0,7	23,2	15,1
2004	0,7	4,8	17,5	0,7	23,7	14,9
2005	0,7	4,5	16,8	0,7	22,6	17,6
2006 prel	0,7	4,4	18,2	0,8	24,1	16,9

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

9. Direktkonsumtion av mjölk 1960-2006, liter per person och år

9. Consumption of milk 1960–2006, litre per person and year

År	Jordbru- karnas direkt- försäljning och hemmaför- brukning av mjölk	Lättmjök minimjmök 1,0procent < 1,0procent	Mellan- mjök m.m. 1,0procent - 2,0 procent	Standard- mjök >2,0 procent	Syrade produkter < 1,0 procent	Syrade produkter 1,0 pro- cent - 2,0 procent	Syrade produkter > 2,0 procent	SUMMA MJÖLK
1960	37,6	4,6	..	116,1	..	..	7,7	166,0
1961	34,6	4,4	..	115,8	..	..	..	154,8
1962	31,7	5,1	..	112,3	..	..	..	149,1
1963	28,8	5,6	..	113,4	..	..	..	147,8
1964	26,1	5,9	..	116,1	..	..	..	148,1
1965	23,0	6,7	..	116,6	..	..	..	146,2
1966	20,1	8,1	..	117,9	..	..	..	146,2
1967	17,4	8,5	..	120,0	..	..	..	145,9
1968	15,4	9,7	..	122,0	..	..	..	147,1
1969	13,5	16,0	..	118,0	..	..	..	147,5
1970	11,5	22,2	..	117,3	2,1	..	11,3	164,4
1971	10,2	27,0	..	114,0	..	..	..	151,1
1972	9,0	33,6	..	107,9	..	..	..	150,5
1973	7,8	39,0	..	104,3	..	..	..	151,0
1974	8,3	42,4	..	103,0	..	..	..	153,7
1975	7,6	48,3	..	102,5	3,6	..	15,4	177,4
1976	7,0	53,4	..	101,8	..	..	..	162,1
1977	6,5	57,6	..	97,3	..	..	..	161,4
1978	6,0	59,3	..	95,7	..	..	..	160,9
1979	5,7	58,5	..	95,5	..	..	..	159,7
1980	5,5	56,1	..	98,7	3,9	..	18,7	182,9
1981	5,3	53,5	..	100,9	..	..	..	159,7
1982	4,9	50,9	..	100,6	..	..	..	156,3
1983	4,7	46,6	3,7	100,4	..	..	..	155,4
1984	4,4	38,2	15,4	95,9	..	..	..	153,9
1985	4,2	37,3	12,6	96,0	3,9	..	21,2	175,0
1986	3,9	34,5	13,8	93,3	4,1	..	21,5	171,1
1987	3,8	32,0	20,7	83,9	4,4	..	21,0	165,8
1988	3,3	32,3	25,3	75,8	5,1	..	22,3	164,0
1989	3,0	33,6	29,8	66,3	5,9	0,1	21,4	160,2
1990	2,8	36,3	34,2	54,3	7,0	1,1	19,2	154,8
1991	2,6	35,8	37,4	48,5	6,7	1,9	18,7	151,5
1992	2,2	34,0	40,0	45,8	6,6	2,8	18,2	149,6
1993	2,1	31,2	41,4	45,4	6,3	3,1	17,9	147,5
1994	2,1	28,1	42,3	45,1	6,2	3,7	18,5	146,0
1995	2,0	25,8	45,0	43,7	6,2	3,4	18,6	144,7
1996	1,8	24,1	47,8	42,5	6,4	3,4	18,2	144,3
1997	1,7	23,0	48,6	40,9	6,8	3,7	19,4	144,0
1998	1,6	22,0	49,2	39,8	6,6	4,4	18,5	142,2
1999	1,5	21,5	49,4	38,1	6,8	4,6	19,0	140,8
2000	1,4	23,7	49,8	36,8	7,1	4,1	18,3	141,2
2001	1,3	23,2	50,8	35,8	7,2	3,8	19,5	141,5
2002	1,2	23,7	51,2	34,6	7,7	4,0	19,5	141,8
2003	1,1	23,7	50,9	33,3	8,2	3,9	19,0	140,1
2004	1,0	24,5	51,3	31,4	9,4	3,5	18,1	139,3
2005	1,0	24,4	51,1	29,4	9,7	4,5	17,6	137,7
2006 prel	0,9	23,6	49,8	26,7	9,7	3,5	19,2	133,3

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

10. Direktkonsumtion av ost och ägg 1960-2006, kg per person och år

10. Consumption of cheese and eggs 1960–2006, kg per person and year

År	Härdost	Smältost	Ost, andra slag	SUMMA OST	Ägg
1960	6,3	0,3	0,8	7,4	10,8
1961	6,4	0,3	0,7	7,4	10,8
1962	6,4	0,3	0,8	7,5	10,8
1963	6,4	0,3	0,8	7,6	10,7
1964	6,5	0,3	0,9	7,7	10,9
1965	6,5	0,3	1,0	7,8	10,9
1966	6,4	0,4	1,0	7,8	10,9
1967	6,5	0,4	1,1	8,0	11,0
1968	6,5	0,4	1,1	8,0	11,1
1969	6,8	0,5	1,2	8,5	11,1
1970	7,1	0,5	1,3	8,9	11,1
1971	7,1	0,5	1,3	8,9	11,1
1972	6,8	0,6	1,4	8,8	11,1
1973	7,0	0,6	1,5	9,2	11,1
1974	7,9	0,7	1,7	10,3	11,1
1975	8,5	0,7	1,9	11,1	11,1
1976	9,0	0,8	2,1	11,8	11,0
1977	9,3	0,8	2,0	12,1	11,1
1978	9,3	0,8	2,0	12,1	11,0
1979	9,8	0,9	2,2	12,9	11,2
1980	11,4	0,9	1,7	14,0	11,2
1981	11,4	0,9	1,9	14,2	11,3
1982	11,4	0,9	1,9	14,2	11,2
1983	11,6	0,9	2,0	14,5	11,2
1984	12,4	0,9	2,1	15,4	11,2
1985	11,9	0,9	2,1	14,9	12,3
1986	12,1	1,0	2,2	15,3	12,2
1987	12,2	0,9	2,3	15,5	11,7
1988	12,8	0,8	2,3	15,9	11,9
1989	12,3	0,8	2,3	15,5	11,6
1990	13,1	0,8	2,4	16,3	11,7
1991	12,4	0,8	2,3	15,5	11,2
1992	12,8	0,8	2,3	15,9	11,2
1993	13,3	0,7	2,2	16,2	11,0
1994	13,5	0,8	2,4	16,7	10,8
1995	13,3	0,8	2,4	16,4	10,4
1996	13,2	0,9	2,3	16,3	10,9
1997	12,6	0,9	2,5	15,9	10,7
1998	12,6	0,9	2,7	16,2	11,0
1999	12,8	0,9	2,9	16,6	10,8
2000	12,6	0,9	3,0	16,5	10,4
2001	12,5	1,2	3,2	16,9	9,9
2002	12,7	1,2	3,4	17,3	9,2
2003	12,7	1,2	3,5	17,4	9,2
2004	12,9	1,2	3,5	17,6	10,2
2005	12,9	1,2	3,6	17,6	9,8
2006 prel	13,0	1,2	3,6	17,8	10,0

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

11. Direktkonsumtion av fisk, kräft- och blötdjur 1960-2006, kg per person och år

11. Consumption of fish, crustaceans and molluscs 1960–2006, kg per person and year

År	SUMMA FÄRSK FISK	Filead fryst fisk	SUMMA KONSERVER OCH BEREDD FISK	Kräft- och blötdjur, färska, frysta, saltade, torkade, ej konserver	Kräft- och blötdjur, beredda eller konserverade
1960	11,5	1,1	4,9	0,4	0,3
1961	11,3	1,1	5,2	0,6	0,3
1962	10,9	1,3	5,1	0,7	0,3
1963	10,2	1,6	5,0	0,7	0,4
1964	10,5	1,6	7,5	0,6	0,4
1965	9,9	1,7	5,5	0,5	0,5
1966	9,1	1,9	5,7	0,3	0,5
1967	9,5	2,0	5,7	0,4	0,5
1968	8,8	2,0	5,6	0,6	0,5
1969	8,3	2,2	6,0	0,9	0,6
1970	7,6	2,4	6,3	0,8	0,8
1971	7,3	2,6	6,2	0,8	0,7
1972	7,7	2,6	5,9	0,9	0,7
1973	7,3	2,1	6,5	1,0	0,7
1974	6,3	2,1	6,2	0,9	0,8
1975	6,6	2,2	6,0	1,1	0,8
1976	5,9	2,3	6,8	1,4	0,9
1977	5,8	2,4	6,8	1,2	0,8
1978	5,2	2,4	7,0	1,1	0,9
1979	5,1	2,4	6,8	1,2	0,8
1980	5,6	2,4	6,8	1,4	0,8
1981	5,6	2,4	6,2	1,4	0,7
1982	6,1	2,3	6,2	1,6	0,8
1983	6,2	2,4	6,1	1,6	0,8
1984	6,1	2,3	6,6	1,5	0,9
1985	6,8	2,2	6,5	1,5	0,9
1986	6,8	2,6	6,8	1,3	1,0
1987	6,3	3,0	6,2	1,4	1,1
1988	6,6	2,7	6,4	1,4	1,0
1989	7,1	2,7	6,8	1,6	1,0
1990	6,5	2,7	6,7	1,5	1,2
1991	6,1	2,2	6,5	1,7	1,2
1992	6,0	2,3	6,2	1,8	1,3
1993	5,8	2,0	5,8	1,9	1,3
1994	6,0	2,3	6,0	2,0	1,4
1995	5,9	2,0	5,8	1,9	1,1
1996	6,5	2,0	5,8	2,1	1,3
1997	5,9	2,1	6,1	1,9	1,2
1998	5,7	2,0	7,1	1,4	1,5
1999	5,7	2,0	7,1	1,5	1,6
2000	..	1,9	7,4	..	1,6
2001	..	2,4	7,6	..	1,7
2002	..	2,6	8,1	..	1,6
2003	..	2,5	8,2	..	1,9
2004	..	2,7	8,9	..	1,8
2005	..	3,1	9,3	..	2,1
2006 prel	..	3,2	10,2	..	1,9

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

12. Direktkonsumtion av socker 1960-2006, kg per person och år

12. Consumption sugar 1960–2006, kg per person and year

År	Bitsocker	Strö-, farin-, flor- och pärlsocker	Sirap
1960	7,8	20,1	1,0
1961	7,8	18,1	1,0
1962	7,4	18,8	1,0
1963	7,3	17,4	0,8
1964	7,4	16,8	0,7
1965	7,2	15,3	0,8
1966	6,8	15,6	0,7
1967	6,6	15,4	0,5
1968	6,5	14,3	0,5
1969	6,3	14,2	0,5
1970	6,4	14,5	0,5
1971	6,1	15,8	0,5
1972	5,9	16,3	0,5
1973	5,9	16,3	0,5
1974	5,8	15,4	0,5
1975	5,5	15,7	0,6
1976	5,3	15,5	0,5
1977	4,8	14,6	0,6
1978	4,5	14,8	0,5
1979	4,3	15,6	0,5
1980	4,3	15,1	0,5
1981	4,1	16,2	0,6
1982	3,8	15,9	0,6
1983	3,6	16,3	0,5
1984	3,5	15,3	0,5
1985	3,3	15,1	0,5
1986	3,1	15,2	0,5
1987	2,9	13,7	0,5
1988	2,5	12,8	0,5
1989	2,4	12,2	0,4
1990	2,3	11,6	0,4
1991	2,1	11,8	0,5
1992	2,0	11,9	0,4
1993	1,9	11,6	0,5
1994	2,0	11,5	0,4
1995	1,5	9,8	0,4
1996	1,6	10,3	0,4
1997	1,5	9,9	0,4
1998	1,5	9,7	0,4
1999	1,4	8,7	0,3
2000	1,3	8,8	0,4
2001	1,3	8,1	0,4
2002	1,1	7,6	0,3
2003	1,0	7,5	0,3
2004	0,9	7,1	0,3
2005	0,8	6,6	0,3
2006	0,8	5,8	0,3
prel			

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

13. Direktkonsumtion av kakao och choklad m.m. 1960-2006, kg per person och år

13. Consumption of cocoa, chocolate and confectionery 1960–2006, kg per person and year

År	Kakaopulver, osötat	Kakaopulver, sötat samt drickchoklad och chokladså- ser	Choklad och konfektyrvaror
1960	0,3	0,1	6,7
1961	0,3	0,1	7,2
1962	0,3	0,1	7,9
1963	0,3	0,1	7,5
1964	0,2	0,2	7,7
1965	0,3	0,2	8,4
1966	0,2	0,3	8,9
1967	0,2	0,3	9,4
1968	0,2	0,4	9,3
1969	0,2	0,5	9,2
1970	0,1	0,5	9,3
1971	0,2	0,5	8,8
1972	0,2	0,6	9,1
1973	0,2	0,6	8,9
1974	0,2	0,6	9,0
1975	0,2	0,6	8,6
1976	0,2	0,8	9,5
1977	0,2	0,8	9,2
1978	0,2	0,9	9,2
1979	0,2	0,9	9,8
1980	0,3	1,2	9,8
1981	0,2	0,9	9,2
1982	0,2	1,0	9,2
1983	0,2	0,9	9,1
1984	0,3	1,0	9,8
1985	0,2	1,1	9,8
1986	0,2	1,2	9,9
1987	0,2	1,2	10,1
1988	0,3	1,1	10,8
1989	0,2	1,1	11,2
1990	0,3	1,2	11,1
1991	0,3	1,0	11,2
1992	0,2	1,2	10,8
1993	0,3	1,4	11,5
1994	0,3	1,6	11,5
1995	0,3	1,6	11,8
1996	0,4	1,9	13,8
1997	0,4	1,7	12,6
1998	0,4	1,8	13,3
1999	0,3	1,6	13,4
2000	0,5	1,7	14,8
2001	0,4	1,5	15,2
2002	0,6	1,6	17,4
2003	0,5	1,3	16,8
2004	0,4	1,4	15,6
2005	0,3	1,9	15,2
2006	0,2	1,9	15,1
prel			

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

14. Direktkonsumtion av glass, läskedrycker och mineralvatten 1960-2006, liter per person och år

14. Consumption of ice cream, soft drinks and mineral water 1960–2006, kg per person and year

År	Glass inkl. mixer innehållande fett	Glass ej innehållande fett (saftis)	Läskedrycker, cider m.m.	Mineralvatten och kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller aromämne
1960	..	..	22,3	5,3
1961	..	..	23,2	5,3
1962	..	..	22,5	5,0
1963	..	..	24,5	5,2
1964	..	..	26,9	5,2
1965	6,4	0,3	27,6	5,2
1966	6,4	0,4	29,2	5,1
1967	6,1	0,4	28,6	5,1
1968	6,7	0,6	30,6	5,2
1969	7,1	0,6	32,3	5,4
1970	6,7	0,5	31,8	5,5
1971	6,6	0,6	31,4	5,6
1972	6,8	0,4	30,8	5,9
1973	7,6	0,5	31,9	6,0
1974	7,9	0,5	29,5	6,1
1975	8,9	0,5	29,5	6,4
1976	9,0	0,4	28,3	6,5
1977	9,8	0,4	26,6	6,6
1978	10,8	0,4	27,9	7,0
1979	11,1	0,5	28,3	7,1
1980	12,2	0,6	29,6	6,8
1981	12,0	0,6	28,4	6,8
1982	12,7	0,6	30,0	7,0
1983	13,2	0,6	30,8	6,9
1984	13,1	0,6	32,0	6,8
1985	13,0	0,6	36,2	7,1
1986	13,5	0,8	39,7	7,8
1987	12,9	0,6	42,2	8,0
1988	13,3	0,8	44,1	10,2
1989	13,3	0,7	52,1	11,3
1990	13,2	0,7	49,8	9,7
1991	13,2	0,6	50,6	9,7
1992	13,4	0,8	51,9	11,1
1993	13,7	0,7	51,4	10,9
1994	13,5	0,7	53,1	12,5
1995	13,0	0,7	58,2	12,0
1996	13,3	0,5	64,6	9,9
1997	13,5	0,6	69,1	7,3
1998	12,1	0,5	71,0	7,1
1999	12,7	0,7	78,8	7,1
2000	11,8	0,7	82,2	8,3
2001	11,5	0,6	93,8	6,1
2002	12,5	0,7	94,5	6,6
2003	12,0	0,6	93,4	6,7
2004	11,2	0,6	88,6	7,8
2005	12,1	0,5	84,5	9,8
2006 prel	11,6	0,6	89,7	11,5

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

15. Direktkonsumtion av kaffe och te 1960-2006, kg per person och år

15. Consumption of coffee and tea 1960–2006, kg per person and year

År	Kaffe, rostat	Te	Kaffe- och teextrakt (t.ex. snabbkaffe)
1960	8,0	0,1	0,0
1961	8,5	0,1	0,0
1962	8,7	0,1	0,0
1963	9,4	0,2	0,0
1964	9,7	0,2	0,0
1965	10,1	0,2	0,0
1966	9,9	0,2	0,0
1967	10,6	0,2	0,0
1968	10,9	0,2	0,0
1969	10,7	0,2	0,0
1970	10,8	0,2	0,0
1971	10,7	0,2	0,0
1972	10,6	0,3	0,0
1973	10,6	0,3	0,0
1974	10,6	0,3	0,0
1975	10,8	0,3	0,0
1976	11,3	0,3	0,1
1977	8,2	0,4	0,1
1978	9,3	0,3	0,1
1979	9,6	0,4	0,2
1980	9,6	0,3	0,2
1981	9,6	0,3	0,2
1982	9,9	0,3	0,2
1983	8,9	0,3	0,2
1984	9,4	0,4	0,2
1985	9,0	0,3	0,2
1986	8,9	0,4	0,2
1987	9,0	0,4	0,2
1988	8,8	0,3	0,2
1989	8,8	0,3	0,2
1990	9,0	0,3	0,2
1991	8,9	0,3	0,2
1992	8,5	0,3	0,2
1993	8,5	0,3	0,3
1994	8,7	0,3	0,2
1995	7,5	0,3	0,1
1996	8,4	0,3	0,2
1997	7,7	0,3	0,3
1998	7,5	0,3	0,2
1999	7,5	0,3	0,2
2000	7,0	0,4	0,4
2001	7,0	0,3	0,6
2002	7,6	0,3	0,4
2003	7,5	0,3	0,3
2004	7,9	0,3	0,4
2005	7,7	0,3	0,4
2006 prel	8,1	0,2	0,4

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

16. Totalkonsumtion av mjöl och gryn, socker och ägg 1960-2006, kg per person och år

16. Total consumption of flour and grain 1960–2006, kg per person and year

År	SUMMA MJÖL OCH GRYN	Socker och sirap (vitsocker-värde)	Ägg
1960	70,7	44,9	11,8
1961	66,0	43,8	12,0
1962	65,4	43,4	12,0
1963	64,5	43,3	11,6
1964	67,1	41,5	11,8
1965	66,1	42,5	11,6
1966	64,5	43,1	11,5
1967	62,9	43,5	11,9
1968	61,5	42,9	12,0
1969	60,7	43,3	12,3
1970	60,7	44,0	12,7
1971	60,1	44,6	12,5
1972	58,9	44,8	12,6
1973	60,1	44,3	12,7
1974	60,8	45,1	12,6
1975	59,5	43,2	12,7
1976	61,2	44,9	12,3
1977	62,0	41,1	12,7
1978	59,7	40,7	13,4
1979	61,5	41,9	12,9
1980	63,6	42,1	13,2
1981	63,8	42,0	13,2
1982	63,9	41,8	13,2
1983	64,6	42,4	12,7
1984	66,0	43,6	13,8
1985	66,4	43,8	14,0
1986	67,2	43,7	13,8
1987	66,7	43,1	13,4
1988	67,0	43,5	14,1
1989	67,2	43,5	13,8
1990	68,6	42,6	13,6
1991	67,7	43,4	12,8
1992	68,2	43,6	12,7
1993	69,2	44,1	12,4
1994	68,8	49,5	12,5
1995	68,1	40,5	12,0
1996	66,8	42,0	12,5
1997	68,1	42,0	12,1
1998	71,2	42,7	12,3
1999	70,1	42,1	11,9
2000	75,4	42,8	12,0
2001	73,2	44,6	11,8
2002	73,6	41,3	11,3
2003	74,8	40,6	11,5
2004	70,9	39,9	12,4
2005	71,2	39,5	12,0
2006 prel	71,6	41,8	12,3

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

17. Totalkonsumtion av kött 1960-2006, kg per person och år

17. Total consumption of meat 1960–2006, kg per person and year

År	Nötkött, Kalvkött, vara med ben	Färkött, vara med ben	Hästkött, vara med ben	Griskött, vara med ben	Renkött, vara med ben	Fjäderfäkött, urtagen vara	Kött av vilt	Inälvor	SUMMA KÖTT	
1960	15,0	3,8	0,3	1,9	24,5	0,3	1,6	0,7	2,7	50,8
1961	15,8	4,0	0,3	1,8	24,6	..	1,8	0,8	2,8	51,8
1962	16,0	3,8	0,3	1,6	25,1	..	1,8	0,7	2,9	52,3
1963	16,5	3,5	0,2	1,4	24,9	..	1,9	0,7	3,0	52,2
1964	16,4	3,2	0,3	1,5	25,1	..	2,5	0,7	3,1	52,8
1965	16,0	2,7	0,3	1,4	25,8	..	2,7	0,7	3,1	52,7
1966	16,9	2,5	0,3	1,3	24,7	0,3	2,8	0,7	3,3	52,7
1967	17,1	2,3	0,3	1,0	26,2	0,3	3,2	0,7	3,2	54,3
1968	17,1	1,9	0,4	0,9	27,5	0,4	3,6	0,7	3,1	55,6
1969	17,3	1,8	0,5	1,0	26,7	0,3	3,5	0,8	3,1	55,0
1970	16,8	2,2	0,5	0,9	28,0	0,3	3,3	0,8	3,0	55,8
1971	14,8	2,0	0,5	0,7	28,6	0,3	3,4	0,8	3,1	54,0
1972	13,8	1,6	0,5	0,7	28,7	0,2	4,0	0,9	2,8	53,2
1973	14,4	1,6	0,6	0,8	28,0	0,2	4,2	1,0	3,0	53,7
1974	16,4	1,8	0,6	0,7	30,9	0,2	4,5	1,1	2,7	58,9
1975	18,0	1,9	0,6	0,6	32,1	0,2	4,8	1,1	2,8	62,1
1976	18,6	1,8	0,6	0,5	34,3	0,2	4,7	1,1	2,9	64,7
1977	17,4	1,8	0,8	0,6	34,7	0,1	4,7	1,4	2,8	64,3
1978	16,7	1,5	0,7	0,5	34,7	0,1	4,6	1,6	2,7	63,1
1979	17,3	1,4	0,7	0,4	35,7	0,2	5,1	2,0	2,7	65,4
1980	16,9	1,4	0,6	0,4	34,5	0,2	4,9	2,4	2,6	64,0
1981	16,0	1,4	0,7	0,3	33,5	0,2	5,6	2,7	2,4	62,9
1982	15,7	1,2	0,6	0,3	31,7	0,2	5,5	3,2	2,6	61,0
1983	15,8	1,2	0,7	0,4	30,7	0,2	5,4	3,0	2,5	60,0
1984	14,5	1,3	0,7	0,3	29,4	0,2	5,3	2,7	2,4	56,9
1985	15,2	1,3	0,7	0,3	29,8	0,2	5,3	2,4	2,5	58,0
1986	14,8	1,3	0,8	0,4	29,7	0,1	5,2	2,4	2,3	57,0
1987	16,3	1,0	0,8	0,5	30,3	0,2	4,5	2,5	2,2	58,3
1988	15,9	0,9	0,7	0,4	31,7	0,2	5,3	2,5	2,3	59,9
1989	16,0	0,9	0,7	0,4	31,4	0,2	5,8	2,6	2,2	60,2
1990	16,5	0,8	0,8	0,4	30,6	0,3	5,9	2,8	2,1	60,1
1991	16,5	0,8	0,8	0,4	30,9	0,3	6,5	2,6	2,1	61,0
1992	16,4	0,7	0,7	0,4	32,6	0,3	7,1	2,5	2,1	62,8
1993	16,7	0,7	0,6	0,4	32,5	0,4	7,5	2,3	2,0	63,1
1994	17,3	0,7	0,7	0,4	34,0	0,2	8,2	2,2	2,0	65,6
1995	18,5	..	0,7	0,4	35,5	0,2	8,7	2,0	2,1	68,3
1996	19,4	..	0,8	0,4	34,9	0,2	9,6	2,0	1,5	68,7
1997	20,1	..	0,8	0,4	35,5	0,1	9,3	1,9	1,7	69,8
1998	20,4	..	0,8	0,3	37,1	0,1	9,8	2,1	0,9	71,6
1999	21,6	..	0,9	0,3	35,9	0,1	11,5	2,1	1,5	73,9
2000	22,6	..	0,9	0,3	35,3	0,2	12,8	2,1	1,4	75,6
2001	21,7	..	1,0	0,2	34,5	0,2	13,9	2,2	1,2	75,0
2002	24,4	..	1,0	0,2	36,0	0,2	14,8	2,1	1,1	79,7
2003	25,2	..	1,1	0,2	35,8	0,2	14,3	2,1	1,1	80,0
2004	25,4	..	1,0	0,2	36,3	0,2	14,9	2,0	1,2	81,1
2005	25,6	..	1,2	0,2	35,9	0,2	15,8	2,0	1,1	81,9
2006 prel	25,9	..	1,3	0,2	38,7	0,3	16,2	1,8	1,2	85,6

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

18. Totalkonsumtion av mjölk och grädde 1960-2006, kg/liter per person och år

18. Total consumption of milk and cream 1960–2006, kg/litre per person and year

År	Konsumtionsmjölk (liter)	Syrade produkter (liter)	Tjock grädde	Tunn grädde
1960	169,8	..	3,5	2,7
1961	..	..	3,8	2,6
1962	..	..	3,9	2,5
1963	..	..	3,9	2,5
1964	154,6	..	4,1	2,4
1965	152,6	..	4,2	2,4
1966	152,1	..	4,1	2,3
1967	149,3	..	4,2	2,3
1968	151,1	..	4,3	2,4
1969	149,8	..	4,2	2,4
1970	151,6	13,6	4,2	2,5
1971	152,2	14,1	4,0	2,5
1972	151,9	14,8	4,1	2,4
1973	152,8	16,1	4,2	2,4
1974	154,5	16,6	4,4	2,4
1975	158,8	19,1	4,7	2,5
1976	163,0	19,4	4,7	2,5
1977	162,8	20,1	4,8	2,4
1978	162,4	21,3	4,9	2,5
1979	161,3	22,3	5,1	2,6
1980	162,1	22,9	5,3	2,6
1981	160,3	23,0	5,3	2,6
1982	156,9	24,3	5,4	2,5
1983	156,0	24,9	5,4	2,4
1984	154,4	25,6	5,3	2,4
1985	151,2	25,7	5,9	2,4
1986	144,6	26,1	6,3	2,4
1987	141,6	25,9	6,4	2,4
1988	139,5	26,9	6,4	2,4
1989	135,3	27,7	6,5	2,3
1990	130,0	27,2	6,5	2,6
1991	126,6	27,3	6,6	2,5
1992	124,3	27,7	6,8	2,5
1993	122,5	27,4	7,0	2,5
1994	119,9	28,4	7,1	2,7
1995	118,8	28,2	7,4	2,8
1996	118,6	28,0	7,6	2,9
1997	116,4	29,8	7,6	2,8
1998	114,8	29,8	7,5	2,9
1999	112,7	30,6	7,6	3,1
2000	113,9	29,8	7,1	3,7
2001	113,2	31,0	7,1	4,1
2002	112,9	31,6	6,7	3,6
2003	111,2	31,6	6,5	3,7
2004	110,4	31,7	6,2	3,8
2005	108,1	32,5	6,2	3,7
2006 prel	103,1	33,2	6,3	3,6

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

19. Totalkonsumtion av matfett 1960-2006, kg per person och år

19. Total consumption of fats 1960–2006, kg per person and year

År	Smör	Hushålls- margarin och Bregott	Lättmargarin	Bageri- margarin	Bageri- och matolja	Kokosfett, friteringsfett m.m.
1960	9,7	12,2	..	3,6	0,7	0,3
1961	9,3	12,6	..	3,5	0,8	0,3
1962	9,7	12,3	..	3,4	0,8	0,3
1963	10,0	12,2	..	3,2	0,8	0,3
1964	9,4	13,0	..	3,1	..	0,4
1965	8,6	13,1	..	2,9	..	0,5
1966	8,4	13,2	..	2,6	..	0,5
1967	8,1	13,2	..	2,8	1,0	0,4
1968	7,4	13,6	..	2,8	0,9	0,4
1969	6,6	13,8	..	2,9	1,0	0,5
1970	5,5	15,0	..	2,9	0,9	0,4
1971	5,3	14,8	..	2,6	0,9	0,5
1972	4,9	15,1	..	2,4	0,9	0,5
1973	4,9	13,8	..	2,3	0,8	0,5
1974	4,0	14,8	0,5	2,5	0,7	0,5
1975	4,0	15,3	1,2	2,5	0,7	0,5
1976	3,9	15,4	1,6	2,4	0,7	0,5
1977	3,6	15,6	1,8	2,4	0,8	0,4
1978	3,4	15,8	1,7	2,3	0,8	0,4
1979	3,5	15,6	2,4	0,8	0,8	0,4
1980	3,6	15,8	1,9	2,1	0,8	0,4
1981	3,7	15,8	1,9	2,0	0,8	0,4
1982	3,6	15,8	1,8	1,8	0,8	0,4
1983	3,7	15,9	1,9	2,0	0,8	0,3
1984	3,7	15,6	2,1	2,0	0,8	0,3
1985	3,4	15,1	2,6	2,0	0,8	0,3
1986	3,1	14,4	2,8	2,1	0,8	0,3
1987	3,1	13,7	3,2	2,1	0,9	0,3
1988	2,9	13,7	3,4	2,2	0,9	0,3
1989	2,5	12,3	3,7	2,1	0,9	0,4
1990	2,4	11,8	4,3	2,1	0,7	0,3
1991	2,2	11,0	4,7	1,9	0,8	0,3
1992	2,2	10,5	4,9	1,9	0,9	0,2
1993	2,3	10,1	5,1	1,9	0,9	0,3
1994	2,4	9,8	4,7	1,9	0,9	0,3
1995	2,1	9,9	5,4	2,4	1,0	0,4
1996	1,8	9,9	5,2	2,3	1,1	0,4
1997	1,8	9,2	4,8	2,5	1,2	0,5
1998	1,7	9,0	4,7	2,3	1,2	0,8
1999	1,5	8,3	4,6	2,3	1,1	0,5
2000	1,4	8,7	5,0	2,3	1,0	0,5
2001	1,4	7,6	4,4	2,1	1,2	0,6
2002	1,5	6,5	4,2	2,4	1,1	0,4
2003	1,5	6,5	4,2	2,3	1,3	0,5
2004	1,5	5,7	4,4	1,8	1,4	0,5
2005	1,6	5,8	4,8	1,7	1,7	0,8
2006	1,8	5,7	3,9	1,8	2,1	1,1
prel						

Källa: Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

20. Konsumentprisindex (KPI), 1960=100 och 1966/67=100

20. Consumer price index (CPI), 1960=100 and 1966/67=100

	Totalt	Rotfrukter och grön- saker	Frukt och bär	Fisk och fisk-drycker och konserv	Läske- drycker och lättöl	Totalt	Kött, totalt	Ägg	Choklad	Konfektyrer
1960	100	100	100	100	100	..	..	..	..	..
1961	103	89	101	107	104	..	..	..	..	..
1962	107	122	108	113	115	..	..	..	..	..
1963	110	117	106	117	120	..	..	..	..	..
1964	114	101	108	119	128	..	..	..	..	..
1965	119	117	114	131	135	..	..	..	..	..
1966	127	135	121	142	141	..	..	..	..	..
1967	133	139	118	146	148	100	100	100	100	100
1968	135	139	117	149	152	102	103	94	100	102
1969	139	152	120	156	154	105	107	98	95	117
1970	148	167	123	188	156	112	116	106	98	120
1971	160	158	134	207	168	120	125	111	110	125
1972	169	181	138	226	187	127	137	107	121	129
1973	181	203	146	248	196	136	143	107	138	143
1974	199	221	159	290	217	150	140	117	206	164
1975	218	271	186	320	264	164	147	121	197	195
1976	240	295	199	352	293	181	160	149	223	215
1977	268	312	232	403	319	202	177	167	263	260
1978	295	338	267	504	339	222	193	171	267	271
1979	316	367	276	536	349	238	205	175	299	283
1980	359	421	307	578	391	271	228	205	365	318
1981	..	..	..	..	..	303	274	239	370	378
1982	..	..	..	..	..	329	315	252	398	414
1983	..	..	..	..	..	359	358	264	441	467
1984	..	..	..	..	..	387	410	288	503	519
1985	..	..	..	..	..	416	442	312	515	578
1986	..	..	..	..	..	434	464	339	561	640
1987	..	..	..	..	..	452	486	322	581	661
1988	..	..	..	..	..	478	523	338	630	692
1989	..	..	..	..	..	509	565	348	691	750
1990	..	..	..	..	..	562	609	392	737	836
1991	..	..	..	..	..	615	605	413	793	902
1992	..	..	..	..	..	629	580	387	808	901
1993	..	..	..	..	..	659	569	404	835	904
1994	..	..	..	..	..	673	568	443	811	945
1995	..	..	..	..	..	690	546	449	843	998
1996	..	..	..	..	..	694	502	414	798	959
1997	..	..	..	..	..	698	499	419	787	954
1998	..	..	..	..	..	696	493	431	794	969
1999	..	..	..	..	..	700	487	427	820	1008
2000	..	..	..	..	..	706	494	421	839	1019
2001	..	..	..	..	..	723	520	439	850	1028
2002	..	..	..	..	..	738	533	454	892	1056
2003	..	..	..	..	..	753	529	464	898	1053
2004	..	..	..	..	..	755	526	469	894	1064
2005	..	..	..	..	..	759	527	462	865	1051
2006	..	..	..	..	..	769	535	472	853	1043

Källa: SCB:s prisstatistik

21. Konsumentprisindex (KPI), 1975=100

21. Consumer price index (CPI), 1975=100

År	KPI 1975=100			
	Totalt	Ris	Pasta	Mjöl
1975	100	100	100	100
1976	110	96	106	104
1977	123	105	112	108
1978	135	126	134	122
1979	145	128	139	125
1980	165	138	168	139
1981	184	169	188	165
1982	200	177	208	187
1983	218	214	221	208
1984	236	212	234	227
1985	253	227	255	250
1986	264	202	266	261
1987	275	210	269	260
1988	291	256	282	284
1989	309	281	304	301
1990	342	298	316	332
1991	374	270	322	335
1992	383	257	310	335
1993	401	275	299	337
1994	409	306	301	323
1995	420	437	271	255
1996	422	441	252	228
1997	425	426	253	226
1998	423	396	250	226
1999	425	395	255	230
2000	429	395	260	235
2001	440	404	266	242
2002	449	399	279	251
2003	458	380	274	248
2004	459	370	269	248
2005	461	352	269	242
2006	468	355	269	240

Källa: SCB:s prisstatistik

22. Konsumentprisindex (KPI), 1980=100 och 1985=100

22. Consumer price index (CPI), 1980=100 and 1985=100

År	KPI 1980=100					KPI 1985=100	
	Totalt	Grönsaker	Frukt	Fisk	Mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuice	Totalt	Potatis- produkter
1969	..	..	..	..	..	25	23
1970	..	..	..	..	..	27	24
1971	..	..	..	..	..	29	26
1972	..	..	..	..	..	31	28
1973	..	..	..	..	..	33	29
1974	..	..	..	..	..	36	35
1975	..	..	..	..	..	40	41
1976	..	..	..	..	..	44	44
1977	..	..	..	..	..	49	52
1978	..	..	..	..	..	53	54
1979	..	..	..	..	..	57	57
1980	100	100	100	100	100	65	67
1981	112	108	110	111	110	73	73
1982	122	113	136	120	121	79	83
1983	133	132	149	137	128	86	89
1984	143	145	161	149	140	93	95
1985	154	147	167	159	154	100	100
1986	160	153	169	180	158	104	105
1987	167	174	171	200	161	109	106
1988	177	177	169	213	179	115	115
1989	188	176	169	223	196	122	124
1990	208	192	190	242	213	135	135
1991	227	204	192	259	231	148	141
1992	233	188	179	249	222	151	137
1993	244	196	182	248	214	158	140
1994	249	211	188	246	212	162	141
1995	255	220	207	252	216	166	149
1996	256	195	194	240	209	167	141
1997	258	186	195	244	210	168	141
1998	257	192	198	254	212	167	142
1999	258	204	200	268	217	168	146
2000	261	196	195	268	220	170	146
2001	267	206	214	279	220	174	147
2002	273	213	222	310	223	177	152
2003	278	212	218	314	225	181	149
2004	279	204	222	310	225	182	146
2005	280	201	226	313	223	182	143
2006	284	204	236	329	222	185	140

Källa: SCB:s prisstatistik

23. Konsumentprisindex för jordbruksreglerade varor (KPI-J), 1966/67=100

23. Consumer price index, food from regulated agricultural products 1966/67=100

År	KPI-J 1966/67=100										
	Totalt	Vege- tabilier	Kött och chark	Mejeri- produkter	Mjöl, gryn och bröd	Mjök	Grädde	Smör	Ost	Strösocker	Glass
1967	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1968	103	103	103	103	105	98	101	115	107	92	103
1969	107	107	107	106	109	98	103	127	109	96	104
1970	115	117	116	111	118	104	105	131	117	97	108
1971	126	128	125	127	135	124	113	145	132	107	118
1972	139	144	137	140	149	144	120	152	146	123	123
1973	146	155	143	144	158	149	122	153	149	129	129
1974	148	169	140	135	171	127	120	156	146	183	133
1975	163	199	147	144	199	127	127	179	155	198	151
1976	181	224	160	156	227	136	156	191	166	204	165
1977	197	238	177	172	246	154	169	200	183	226	184
1978	215	258	193	193	268	182	177	207	207	243	197
1979	228	276	205	204	285	197	184	212	221	260	203
1980	257	312	228	230	317	229	204	238	247	291	220
1981	303	360	274	274	359	273	233	288	297	324	257
1982	341	401	315	309	414	318	253	322	333	349	285
1983	379	451	358	333	468	336	276	351	357	383	321
1984	427	504	410	373	520	371	293	399	411	419	356
1985	461	537	442	408	564	403	319	446	451	446	389
1986	490	574	464	435	602	427	339	474	480	457	428
1987	513	603	486	458	625	445	354	497	508	473	458
1988	553	649	523	497	687	476	379	526	563	483	505
1989	592	696	565	529	755	507	402	556	607	503	529
1990	636	761	609	553	833	525	414	575	633	513	579
1991	662	796	605	597	870	635	406	567	646	519	600
1992	626	756	580	558	831	584	383	534	620	508	564
1993	619	735	569	563	819	594	386	515	638	513	547
1994	621	741	568	561	797	595	384	497	639	514	547
1995	617	743	546	573	777	597	359	533	672	708	561
1996	574	678	502	554	730	572	332	542	672	638	539
1997	571	664	499	562	729	581	332	554	678	638	548
1998	574	676	493	566	735	588	335	551	678	651	561
1999	585	717	487	571	753	602	336	553	682	679	557
2000	588	711	494	578	765	612	336	556	690	674	556
2001	603	718	520	586	775	626	341	552	701	691	551
2002	621	737	533	610	795	659	352	571	730	717	552
2003	627	742	529	627	796	693	364	584	739	719	553
2004	627	745	526	629	797	696	365	590	734	718	559
2005	621	731	527	623	790	694	365	588	724	705	552
2006	624	731	535	620	785	695	364	582	719	706	544

Källa: SCB:s prisstatistik

24. Konsumentprisindex för jordbruksreglerade varor (KPI-J), 1975=100 och 1980=100

24. Consumer price index, food from regulated agricultural products 1975=100 and 1980=100

År	KPI-J 1975=100		KPI-J 1980=100		
	Mjöl, gryn och bröd	Nötkött	Griskött	Fjäderfäkött	Charkuterivaror och köttkonserver
1975	100	..	..	..	..
1976	114	..	..	..	..
1977	124	..	..	..	..
1978	135	..	..	..	..
1979	143	..	..	..	..
1980	159	100	100	100	100
1981	181	118	126	110	119
1982	208	134	149	116	138
1983	235	153	170	121	157
1984	262	180	188	142	180
1985	284	189	203	151	197
1986	303	200	211	168	207
1987	314	206	219	172	220
1988	346	222	231	176	242
1989	380	232	243	190	263
1990	419	241	260	190	294
1991	438	237	254	185	299
1992	418	232	239	170	285
1993	412	227	238	154	279
1994	401	227	241	146	279
1995	391	208	228	139	273
1996	367	185	210	130	254
1997	367	174	214	127	254
1998	370	176	200	126	253
1999	379	174	190	130	254
2000	385	177	198	130	256
2001	390	192	224	132	267
2002	400	191	226	135	274
2003	401	195	224	131	271
2004	401	192	224	131	268
2005	398	202	228	130	266
2006	395	213	236	129	266

Källa: SCB:s prisstatistik

25. Konsumentprisindex, livsmedel

25. Consumer price index, food

År	KPI livsmedel 1960=100	KPI livsmedel 1966/67=100	KPI livsmedel 1975=100	KPI livsmedel 1980=100	KPI livsmedel 1985=100
1960	100	..	..	..	..
1961	103	..	..	..	..
1962	111	..	..	..	..
1963	117	..	..	..	..
1964	122	..	..	..	..
1965	130	..	..	..	..
1966	138	..	..	..	..
1967	143	100	..	..	..
1968	144	101	..	..	..
1969	149	104	..	..	21
1970	162	113	..	..	23
1971	177	124	..	..	25
1972	193	135	..	..	28
1973	204	143	..	..	29
1974	217	152	..	..	31
1975	242	170	100	..	35
1976	273	191	113	..	39
1977	313	219	129	..	45
1978	343	240	142	..	49
1979	361	253	149	..	52
1980	403	282	166	100	58
1981	..	324	191	117	66
1982	..	365	215	131	75
1983	..	407	240	146	83
1984	..	455	268	163	93
1985	..	488	288	175	100
1986	..	523	309	186	107
1987	..	540	318	196	110
1988	..	569	336	209	117
1989	..	602	355	221	123
1990	..	645	380	239	132
1991	..	674	398	250	138
1992	..	640	377	237	131
1993	..	644	380	238	132
1994	..	655	386	240	134
1995	..	665	392	242	136
1996	..	619	365	226	127
1997	..	621	366	225	127
1998	..	628	370	227	129
1999	..	637	376	232	130
2000	..	637	376	232	130
2001	..	656	387	240	134
2002	..	677	399	249	139
2003	..	679	400	250	139
2004	..	676	399	249	138
2005	..	671	396	247	137
2006	..	677	399	249	139

Källa: SCB:s prisstatistik

Fakta om statistiken

Direktkonsumtion

- de totala leveranserna av livsmedel från producenter till enskilda hushåll och storhushåll
- producenternas hemmaförbrukning (den s.k. naturakonsumtionen).

De konsumerade kvantiteterna redovisas, så långt beräkningsunderlaget tillåter, i den form som produkterna når konsumenten, dvs. som jordbruksprodukter, halvfabrikat, djupfrysta varor och färdiglagad mat. Uppgifterna avser i princip varornas nettovikter (exkl. emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

De beräkningsmetoder som används varierar för olika livsmedel. För flertalet produkter kan man förenklat säga att direktkonsumtionen uppskattas genom att den inhemska produktionen justeras för utrikeshandel och svinn (ej hushållssvinn). För livsmedel i form av råvaror eller av råvarukaraktär (t.ex. kött) görs även ett avdrag för råvaruåtgången till förädlade produkter (konserver, beredningar m.m.).

Totalkonsumtion

Med totalkonsumtion avses den totala åtgången av olika råvaror för humankonsumtion. Detta innebär att totalkonsumtionen innefattar:

- direktkonsumtionen av olika livsmedel av råvarukaraktär
- de råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar under redovisningsperioden för att tillverka livsmedel av högre förädlingsgrad

Råvaruinnehållet i importerade förädlade livsmedel ingår i beräkningarna medan råvaruinnehållet i exporterade produkter exkluderas.

Beräkningsmetoderna skiljer sig även i detta fall en del från vara till vara. Totalkonsumtionen av mjöl, kött, socker och ägg beräknas genom att den inhemska produktionen justeras dels för importerade och exporterade kvantiteter av varan, dels för råvaruinnehållet i importerade och exporterade förädlade produkter. Totalkonsumtionen av exempelvis mjöl inkluderar således inte enbart konsumtion av inhemskt producerat mjöl och importerat mjöl utan även en uppskattning av mjölinnehållet i importen av bröd, pasta och liknande spannmålsprodukter.

För övriga produkter beräknas inte totalkonsumtionen enligt ovan beskrivna metod. I vissa fall är totalkonsumtionen för en produktgrupp beräknad som summan av direktkonsumtionen för motsvarande produkter (t.ex. köksväxter, frukter och bär).

Energitillförsel

Kostens näringsinnehåll, där beräkningar om energitillförsel ingår, presenteras i den årliga rapporten "Konsumtionen av livsmedel och dess näringsinnehåll". Näringsinnehållet beräknas genom att konsumtionen av olika livsmedel eller livsmedelsgrupper multipliceras med innehållstal avseende olika näringsämnen. Beräkningarna baseras delvis på Jordbruksverkets direktkonsumtionsberäkningar men utförs av Livsmedelsverket. Då beräkningarna baseras på direktkonsumtionen, och därmed på de kvantiteter som är tillgängliga för konsumtionen i detaljhandelsledet eller i storhushåll, beaktas inte svinn i enskilda hushåll eller i storhushåll. Konsumtionen av vitaminpreparat och liknande ingår inte i beräkningarna.

Underlag utöver Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Statistiska Centralbyrån (SCB)

Konsumentprisindex (KPI) ingår i Sveriges officiella statistik. KPI avser att mäta hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen och används bl.a. som inflationsmätt.

Konsumentpriserna för sådana jordbruksprodukter som odlas eller på annat sätt framställs i Sverige, jordbruksreglerade livsmedel, beräknas på uppdrag av Jordbruksverket. Detta index benämns KPI-J och var

tidigare bl.a. avsett att mäta effekterna av jordbruksprisregleringen. Denna upphörde i huvudsak åren 1990–91 och avlöstes av en period av avreglering fram till EU-inträdet år 1995.

SCB genomför urvalsundersökningen Hushållens utgifter (HUT). Urvalet har legat runt 4 000 hushåll och undersökningen har genomförts sedan år 1958. Vissa metodmässiga förändringar har genomförts över tiden och därför bör man vara försiktig vid jämförelse mellan olika år. Undersökningens huvudsyfte är att belysa hushållens utgifter och hur fördelningen är mellan olika slags varor och tjänster och undersökningsresultaten används bland annat som underlag i Konsumentverkets beräkningar av skäliga levnads-kostnader.

Rapporten ”Potatis – konsumtion och fritidsodling” beskriver konsumtionen av potatis samt fritidsodling av potatis i Sverige. Undersökningen genomfördes i form av telefonintervjuer med personer i åldern 18 till 74 år under år 2002 och urvalet omfattade cirka 2 000 personer.

Nationalräkenskaperna (NR) är samhällsekonomisk bokföring som används till underlag för Sveriges ekonomi på både kort och lång sikt. I NR finns uppgifter om hushållens konsumtionsutgifter, även uppdelat på olika produktgrupper, från år 1993 och framåt.

Livsmedelsverket

Livsmedelsverkets information gällande kost- och näringsrekommendationer, som kommer ifrån Svenska och Nordiska näringsrekommendationer (SNR och NNR), har använts i rapporten.

När det gäller kostvaneundersökningar har vi tittat på dels ”Hushållens livsmedelsutgifter och kostvanor” (HULK89), dels ”Riksmaten 1997-98”.

- HULK genomfördes år 1989 av SCB och Livsmedelsverket och urvalet omfattade 3 000 hushåll. Cirka 2 000 hushåll deltog vilket motsvarar ungefär 70 procent svarsfrekvens. Deltagande hushåll bokförde var för sig inköp av livsmedel, både kvantiteter och utgifter, under fyra veckor. Dessutom registrerade en person i varje hushåll (1–74 år) matkonsumtionen under en vecka med hjälp av en så kallad menybok. SCB har publicerat resultaten från utgiftsdelen och Livsmedelsverket har publicerat resultaten från kostvanedelen.
- Riksmaten 1997–98 är en uppföljning av HULK89 men med vissa små skillnader. Urvalet till denna undersökning var mindre, cirka 2 000 hushåll. Deltagande hushåll bokförde alla konsumtionsutgifter under fyra veckor. En urvalsperson, en vuxen person mellan 18 och 74 år, i varje hushåll ombads dessutom registrera sitt matintag under sju dagar med en menybok samt fylla i ett frågehäfte. Denna undersökning genomfördes under år 1997 och första kvartalet år 1998 och materialet kom sedan Livsmedelsverket tillhanda.

Man bör dock observera att för dessa undersökningar är dataunderlaget helt olikt det som redovisas i Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. I kostundersökningar redovisas endast den mängd som personerna ätit, således ingår inte hushållssvinn som inkluderas i konsumtionsberäkningarna. Detta faktum bör ligga som bakgrundsinformation när man gör försiktiga jämförelser mellan kostvaneundersökningar och konsumtionsstatistik.

Svensk Mjök

Svensk Mjök är mjölkböndernas och mejeriindustrins branschorganisation och kan beskrivas som ett kunskapsföretag med tre huvudsakliga verksamhetsområden; forskning, opinionsarbete samt att utveckla service och rådgivning på uppdrag av medlemsföretagen. Svensk Mjök tillhandahåller även statistik över svensk mjölkproduktion och mejeriernas tillverkning av mjök och mjölkprodukter, försäljning, import och export, per capita konsumtion, konsumentpriser m.m.

Djupfrysingsbyrån

Djupfrysingsbyrån är en branschorganisation med medlemmar bland fabrikanter, grossister, transportörer, kedjor och utrustningsföretag för såväl retail- som foodservicesektorn. Djupfrysingsbyråns uppgifter är bl.a. att vara kontaktskapande organ, delta i lagstiftningsfrågor, medverka i policyfrågor, informera om frågor som rör djupfrys samt ta fram årsstatistik.

Övriga källor

Organisationer:

- Danisco
- Konsumentföreningen (KF)
- Skatteverket
- Svenska Ägg
- Svensk Kaffeinformation
- Sveriges Bryggerier
- Swedish nutrition foundation (SNF)

Skriftliga källor:

- Statens Jordbruksnämnd [1975], *Jordbruksekonomiska meddelanden (JEM) 1975:7-8*
- Statens Jordbruksnämnd [1987], *Jordbruksekonomiska meddelanden (JEM) 1987:1*
- Livsmedelsverket [2007], *Mat och hälsa*, faktabok från Livsmedelsverket
- Pensson, J, Capps, O, Parr Rosson III, C och Woodward, R, [2006], *Introduction to Agricultural Economics*, Fourth edition, Pearson Prentice Hall, New Jersey, USA

In English

There is no translation for this report.

List of tables

List of terms

(Första termen här)

(First term here)